

ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE
DİN VE DEVLET

ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD

İstanbul
2013

ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE
DİN VE DEVLET

ELL HACC
HÜSEYİN VEDAD

Editör: Şafak TUNÇ **Redakte/Tashih:** Hızır ERCAN

Baskı Tarihi
H.1434 /M.2013

İletişim

Web: <http://huvallahu.com>
e-mail: ellhuve@hotmail.com

Basım Yeri:
Seçil Ofset Matbaacılık
ve Ambalaj Sanayi Ltd. Şti.
Tel: (90) 212 - 629 06 15 pbx

ISBN
978-605-87618-8-9

İÇİNDEKİLER

DİBÂCE.....	1-5
ALLAH'IN MUSAVVİR'İNDEKİ DİN ARZUSU.....	7-15
ZÂTIN SIFATA TENEZZÜLÜ.....	17-23
VE "EL İNSAN" EMANETİ YÜKLENDİ.....	18
SIFAT OLAN ÜMMETİN ZÂT OLAN RESULE TEVECCÜHÜ.....	25-31
ŞEYTAN'IN İĞVASI İLE RESÛL'E MUĞBER OLUNMASI.....	33-48
İMAM MUHAMMED MEHDİ'NİN KAYBOLUŞUNDAKİ HUSUSİYET.....	42
ALLAH DİNİ.....	49-55
DİNİN KURUMSAL ADI DEVLETTİR.....	57-82
DİN VE DEVLET.....	59
DİN VE TARİH.....	63
TARİHİ OLAYLAR ALLAH'IN PROGRAMIDIR.....	65
DİN VE DEVLET İŞLERİNİN BİRBİRİNDEN AYRILMASI MÜMKÜN MÜDÜR?.....	70
EBEDİ OLAN DİN Mİ DEVLETE, GEÇİCİ OLAN DEVLET Mİ DİNE TÂBİ OLMALIDIR?.....	72
İLÂHÎ KANUNLAR-BEŞERİ KANUNLAR.....	74
İRÂDE NEDİR?.....	75
DEVLET İDARESİNDE HALK İRADESİ.....	76
EGEMENLİĞİN KAYNAĞI ALLAH'TIR.....	78
DEVLET DİNDEN DOĞMUŞTUR. İLK DEVLET BAŞKANLARI RESÛL MAKAMINDADIRLAR.....	83-88
KİBRE DÜŞEN DEVLET BAŞKANLARININ RESÛL NOKTASINA İTİRAZI.....	89-92

İLK DEVLET, İLK İNSAN OLAN HZ. ÂDEM TARAFINDAN KURULMUŞ- TUR.....	93-103
BÜTÜN İNSANLAR HAKİKATTE "BİR İNSAN" MIDIR?.....	94
MÂNÂ VE SÛRET.....	95
YERYÜZÜNDE ÂDEM DEVİRLERİ.....	96
HZ. ÂDEM VE DEVLET.....	100
HZ. ÂDEM'DEN SONRA DİN VE DEVLET.....	105-122
HZ. ŞİT.....	105
HZ. İDRİS.....	106
HZ. NUH.....	106
HZ. HÛD.....	107
HZ. İBRAHİM ZAMANINDA DEVLET ANLAYIŞI.....	108
HZ. İBRAHİM'İN OĞULLARI HZ. İSMÂİL VE HZ. İSHAK.....	111
HZ. YÛSUF.....	114
HZ. MUSA VE FİRAVUN.....	115
HZ. İLYAS VE SAMARRA KRALI AHAD.....	119
HZ. SÜLEYMAN VE SABA MELİKESİ BELKİS.....	120
HZ. YAHYA VE HERODES.....	121
ASHAB-I KEHF VE DEVLET BASKISI.....	122
DEVLET BAŞKANI.....	123-138
ALLAH, MÛLKÜNÜ DİLEDİĞİNE VERİR.....	128
SULTAN-UL ULEMA BAHAEDDİN VELED.....	129
ALLAH'IN VAZİFELENDİRDİĞİ İNSAN İLE İNSANLARIN SEÇTİĞİ ZAHİR KİŞİ.....	133
ALLAH'IN VAZİFELENDİRDİĞİ BİR GÖNÛL BUGÜN DEVLETİN BAŞINA GEÇER Mİ?.....	136
ULUL EMR'E UYMAK.....	139-142

GEÇMİŞ UYGARLIKLARDA DİN VE DEVLET.....	143-151
HZ. MUHAMMED ZAMANINDA DEVLET ANLAYIŞI.....	153-166
HZ.MUHAMMED'İN DEVLET BAŞKANLARINI İSLÂM'A DAVETİ.....	156
PEYGAMBERİMİZ'İN HABEŞİSTAN NECAŞİSİ'NE GÖNDERDİĞİ MEKTUP.....	157
MISIR'DA MUKAVKIS'A GÖNDERDİĞİ MEKTUP.....	159
BİZANS İMPARATORU HERAKLİUS'A GÖNDERİLEN MEKTUP.....	160
İRAN İMPARATORU KİSRA'YA GÖNDERİLEN MEKTUP.....	161
UMMAN MELİKLERİ CEYFER VE ABD'E GÖNDERİLEN MEKTUP.....	164
EL AHSA VALİSİ EL MÜNZİR'E GÖNDERİLEN MEKTUP.....	165
HZ.MUHAMMED'İ KABUL ETMEYENLERİN DİNİ TAM OLMAZ.....	166
HZ. MUHAMMED'DEN SONRA DEVLET İDARESİNDE MEZHEP TAASSUBU.....	169-176
MUHKEM MÜTEŞABİH.....	177-192
DİN-DEVLET ÇATIŞMASI.....	183
DİN-TOPLUM ÇATIŞMASI.....	184
DİN-ZAMAN ÇATIŞMASI.....	185
MEDENİYET NEDİR?.....	189
ZAMANIN İNSANI'NA UYMADAN KUR'AN VE SÜNNET YOLUNDAN YÜRÜMEK MÜMKÜN MÜDÜR?.....	193-200
EL İNSAN KİMDİR?.....	196
ZAMANIN İNSANI'NA NASIL MÜLAKİ OLUNUR?.....	199
İLÂHÎ YETKİ.....	201-204
DEVLET BAŞKANI KADIN OLABİLİR Mİ?.....	203
HATİME.....	205-209
YAYIMLANMIŞ ESERLER.....	210-212

Bu kitap, **ELL HACC HÜSEYİN VEDAD** Hazretlerinin muhtelif zamanlarda yapılan sohbetlerinden derlenen konulardan oluşturulmuştur.

“**ELL**”, velâyet yolunda namütenahi hususiyetleri işaret eden azim bir sırr-ı ilâhîdir ki, Hüve arzu buyurduğu gönüllere bu sırdan lütfeder.

Hazırlayan

Ş a f a k T u n ç

DÎBÂCE

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Allah'ın rahmet-i ilâhîyesi, Sevgili Efendimiz Hz. Muhammed'e, (s.a.v) O'nun Ehl-i Beyt'ine, evladına, ezvacına, ensarına, ashabına ve onun nurlu yolunda yürüyenlerin ve gelmiş geçmiş bütün ilâhî gönül sahiplerinin, peygamberlerin ve velilerin ve onlara tâbi olanların üzerine olsun. Âmin.

Bugüne kadar din-devlet ilişkisi manevi idrak ve anlayışa göre değil, dünyevî değerlendirmelere göre yapılmıştır. Bugün olduğu gibi geçmişte kurulan pek çok devlet "**DİN**"i ilâhî bir program olarak değil, ağırlıklı olarak insanların dünya yaşamı ile ilgili bir konu olarak değerlendirmişlerdir.

Tarihin ilk devirlerinden itibaren siyasi iktidarlar olan devlet yöneticileri, dini kendi kontrollerine almak istemişler, insanlara din konusunda yön vermeye çalışmışlardır. Siyasetçiler, insanların din anlayışlarının nasıl olması gerektiği hakkında hüküm vermeye kalkmışlardır.

Tarih boyunca dini kendi otoriteleri için rakip olarak gören devlet başkanları, Allah'ı ve dini inkâr etmişlerdir. Bunlar, kendi anlayışlarını hâkim kılmak için dini, hayatın dışına itmek istemişlerdir. Ancak hepsinin akıbeti

malumdur. Bugün de bu düşüncenin dünya üzerinde yaygınlık kazanmaya başladığı görülmektedir; pek çok devlet dini istememektedir.

Devlet ve din işlerinin birlikte yürüyüp yürüyemeyeceği tarih boyunca hep tartışılmıştır. Ancak bu konuda fikir beyan edenler "**din**" kelimesinden neyi anladıklarını tam mânâsı ile açıklamadıklarından söylenen sözler tam olarak yerine oturmamaktadır.

Din konusu, tarihsel yönden incelendiğinde dinin "**Allah**" ve "**Kul**" ilişkisi ile başladığı görülecektir. Çünkü dünya "**sayılı günler**" ile tespit olunmuştur. Bu durumda devletin, din ve maneviyatın dışında değerlendirilmesi mümkün olmasa gerekir. O halde, tarih yazan devletler ve devlet başkanları devlet idaresinde din faktörünü kendi amaçları doğrultusunda kullanmak gibi bir yanılgıya düşmemelidirler. Böyle olursa her iki konunun da hatalı bir şekilde tatbik edilmesi söz konusu olabilir.

"**Din**" kelimesinin sözlük anlamlarından birisi de "**İtaat etmek**" olduğundan devletin başında bulunan yöneticiler, bu itaatin kendileri için bir tehdit veya alternatif oluşturmamasından daima endişe duymuşlardır. Bu endişe, dinin mânâsını tam olarak bilmekten uzak olan kimseler için geçerlidir.

Herkesin kendi düşüncesine göre tarif ederek an-

lattığı din ve maneviyat hakiki mânâda din ve maneviyat mıdır?

Doğru bir manevi anlayış içerisinde **DİN** ve **DEVLET** tarif edilirse o zaman her şey yerli yerine oturur. Vehimlere dayalı olmayan, hakikî manevi anlayış idrak edilirse, bu kitapta anlatılan konular daha iyi idrak edilebilir.

Dinin esası bilinmeden dünya yaşamının tarifi mümkün değildir. O yüzden her zaman için Hz. Muhammed'in (s.a.v) anlatmış olduğu din ve maneviyat dâhilinde dünyayı anlamaya çalışmak icap eder. Bu durumda maneviyatın idrakinin sonsuz olduğu görülecektir.

Dünyadaki yaşam, Allah'ın bir programıdır. Yaşam için dinin mecburiyetinin idrak edilmesi icap eder. Dünya, din olduğu için var olmuştur. Din olmasa dünya yaşamının bir mânâsı olmazdı.

Dünyevî yaşam, bir program dâhilinde tatbik olunan hususiyettir. Dünyevî yaşamı değerlendirmek bu âlem için belki mümkün olabilir, ama maneviyatı tam mânâsı ile değerlendirmek mümkün değildir. Çünkü maneviyat Allah'ı iltizam eden bir konudur.

İnsan bir maksada müstenit olarak yaratılmış ve dünyaya gönderilmiştir. Dinin hususiyeti, Allah'ın programı çerçevesinde insanın ilâhî âleme hazırlanmasıdır.

Aslolan geçici olan bu dünya yaşamı değil, ebedi olan ilâhî âlemdir.

Tarihi olaylar başıboş ve tesadüfi değil, Allah'ın nizam programıdır. Bütün olaylar birbirine bağlıdır. Tarihi olaylar Allah'ın arzuyu ilâhisidir. Allah'ın arzusunda olarak velâyet gönülleri geleceğe yönelik olarak bu programdan bazı hususları ifade etmişlerdir. Bu durum velâyet gönüllerinin bu programdan haberli olduklarını göstermektedir. Ehl-i zahirin ise bu konu ile ilgili söylediklerinin tatbik olmadığı görülmektedir.

Tarih, Allah'ın programı olduğuna göre devletin başına geçen dünyevî iktidar sahiplerinin tarihe yön vermeye kalkması tuhaf olmaktadır. Allah'ın programı neyse, herkes farkında olsun veya olmasın, kendi üzerine düşen vazifeyi ifa etmektedir.

Devlet, toplumun yaşayabilmesi için lüzumlu olan kanunları ve nizamı koyar. Ancak ruhsal konulara müdahale etmemelidir. Çünkü ruhsal konular tamamen Allah'ın o kişideki tecellisine göre değerlendirilir. Eğer devlet, kişilerin duyguları ve kararları üzerinde karar verme yoluna girerse, o devletin başındaki kişi tanrı olmaya hevesleniyor demektir.

Tarih boyunca sayısız örnekleri görüldüğü gibi, devletin dine müdahalesi hiçbir zaman olumlu bir netice

vermemiştir. Devlet kanunlarının Allah'ın arzuyu ilâhîsine uygun olarak yapılması, devlet ve toplum için hayra matuf olur.

Bu kitabın ana konusu, **DİN** ve **DEVLET** ilişkileridir, ancak konunun daha iyi anlaşılabilmesi için din derken neden bahsedildiğinin anlaşılması gerekmektedir. Evvela maneviyatın görüşlerinin ne olduğunu ortaya koymak icap eder. Bu yüzden değişik konulara maneviyat nasıl yaklaşmaktadır, bunun anlaşılması ve açıklığa kavuşması gerekir. Kitapta manevî-dünyevî konulara değinilmesinin sebebi budur. Bu, maneviyatın özelliklerinin idraki içindir. Bu idrak olursa din-devlet ilişkilerinde nasıl düşünülmesi gerektiği daha doğru anlaşılabilir.

Bu kitap, siyaset ile değil, din ile ilgilidir. Bu kitabın amacı siyasi mülahazalar yapmak değil, dini anlatmaktır. Çünkü din sadece bu dünya yaşamı ile sınırlı değildir; ilâhî âlemde de geçerli olan bir husustur. Devlet ise bu dünya yaşamındaki bir tatbikattır.

Bu kitap, tarih boyunca devlet adına dine karşı yapılan mesnetsiz ve haksız saldırıların yanlışlığını ortaya koymak, din ile devlet çatışmasının gerçek nedenlerini bir nebze olsun ortaya çıkarmak amacı ile hazırlanmıştır.

Huve't-tevfiku'r Refik
ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

ALLAH'IN MUSAVVİR'İNDEKİ DİN ARZUSU

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Hadis-i kudside; "**Küntü kenzen mahfiyyen, fehbebtü en u'rafe fehalektül halka liu'rafa bihi/ Ben gizli bir hazine idim. İrfan olunmayı sevdim ve halk olunanları irfan olunayım diye halk eyledim.**" buyrulmuştur.

Allah'ın **Musavvir**'inde tasavvur buyurduğu varlıkların, zuhur bularak, ayan olmaları "**kenz-i mahfî - gizli hazîne**" sırrıdır. Böylece gizli hazine, irfan olunma arzusuna tâbi olmuş olur.

Allah'ın bilinmekliğini arzu buyurmasındaki irfaniyet hakikatini, kendisinden kendisine temaşa etmeyi arzu buyurması ile isimler suret alarak sıfat âleminde görünmüşlerdir. Bütün varlıklar Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesinden neşet eden görünmelerdir, yani suretlerdir. İlâhî kudret, varlıkları isimlerle yaratmıştır.

Bütün varlıklar, Allah'ımızın arzusundan ve tasavvurundan meydana gelmiştir. Yani sıfat denilen varlık âlemini Allah'ımızın bir arzusunun ifadesi olarak düşünmek icap eder.

"**Tasavvur**", bir tatbikatın ilk aşamasıdır. Yaratıl-

miş olan bütün varlıkların kendi akıl ve düşüncelerinde yapmış oldukları plan, program ve tasavvurlar, Allah'ın Musavvir isminin sıfat olan görünmelerindeki tecellileri olarak düşünölmelidir.

Allah'ın, Musavvir arzusunda isimler, kemalat bulsunlar diye vücûd alır ve varlık âleminde belirir. Hakikatte her şey Allah'ın arzuyu ilâhîsidir. Bu arzular Allah'ımızın lütfu ve Musavvir arzusu ile tatbikata girer.

Başlangıçta Allah'ın zâtından gayrı bir şey yoktu. Allah'ın Musavvir'inden arzu buyurdıkları kendisinden isimler alarak zuhur bulmuşlardır. Zaman, Allah'ın bir görünme ismi olduğuna ve Allah zaman ile mukayyet olmadığına göre, esasta **her zaman için Allah'ın zâtından gayrı bir varlık düşünölemez**. Allah'ın dûnunda düşünmek ikiliktir, ikilik hali ise tevhid-i ilâhîye aykırıdır.

Allah'ın, yaratma programının hususiyeti ve sıfat olarak yaratmış olduğu varlıkların zâta karşı olan mecburiyetleri ve hususiyetleri **DİN**'dir. Allah, varlıkları yaratmış ve kendisine karşı vazife ve vecibelerini din ile bildirmiştir.

Zâriyât sûresi 56. âyetinde:

"Ve "Ey Âdemöskün, dedik, sen ve zevcen cennette sakın olun ve ondan istediğiniz

yerde bolluk içinde yiyecek ve bu şecereye yaklaşmayın zira zalimlerden olursunuz. Ama şeytan ikisini oradan ayırdı da içinde olduklarından dışarı çıkardı. Ve "İnin, dedik... bazınız diğerine düşman olarak ve sizin için bir vadeye kadar 'arz'da müstekar ve meta vardır. Fakat Âdem Rabb'inden bazı kelimeler telakkî etmişti de O'na tevbe etti. Muhakkak ki Hüve 'et Tevvab'dır, 'er Rahîm'dir." buyrulmaktadır

Âyet-i kerîmenin işaret ettiği "**Âdem**" sırrıdır. Bu durumda Allah'ımızın arzu ettiği, ve tam kendi tasavvurunun karşılığı olan zât, "**Âdemüskün**" ibaresiyle ifade edilen gönül noktasıdır ki, Allah, o sırra hitap buyurmaktadır.

Melek, cin, insan gibi bütün varlıkların hepsi kuldur, hepsi isimdir; ancak bu isimlerin hepsi birbirleri üzerine tafdil edilmiştir. Yaratılmış olan varlıklar ilâniha-ye devam etmeyecek ve bir neticeye bağlanacaktır. Kıyamet bu tatbikatı işaret etmektedir. İnsanların nasıl hareket ettiği, müspet ve menfi olarak neler yaptığı en sonunda hükme bağlanacaktır. **Allah'ın yarattığı kulun, asliyeti olan Allah hakkındaki imanı onun makamını ve akıbetini belirleyecektir.** O halde yaratılmış varlıkların en mütekâmili olan insanın Allah'a ve dine itirazı boşlukta kalmaktadır.

Din herşey midir? Evet! Din herşeydir. Din sonradan ortaya çıkmış bir konu değildir. Allah âlemleri insan için, insanı da kendi zâtı için yaratmıştır. Bu tatbikat dinin temelidir. Bütün insanların yaratılmasındaki arzunun organizasyonundaki isim “**Din**”dir. Allah'ın makbul tutmadığı bir inanç din olamaz.

Hz. Muhammed'e (s.a.v) gelinceye kadar bütün peygamberler bir ve tek olan Allah dinini anlatmıştır. Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e kadar sadece **tek bir din** vardır ve Hz. Muhammed bu dinin yani "**Allah Dini**"nin adının "**İslâm**" olduğunu bildirmiştir. "**Allah indinde din İslâm'dır.**" (Al-i İmrân 19)

Hz. Muhammed'den evvel din anlayışı farklı açılardan zuhur etmiştir. Bütün peygamberler Allah'ın bir olan dinini anlatmış, ancak insanlar bunu ifsad etmişlerdir. Hz. Muhammed, "*Ben size yeni bir din getirdim*" değil, "**Bugün sizler için dininizi ikmâl eyledim ve üzerinize nîmetimi tamamladım ve sizler için (nâsın bütünü için) din olarak İslâm'a razı oldum**" (Mâide 3) buyurmuşlardır. Allah'ın bu ilâhi beyanı yalnızca Hz. Muhammed tarafından bildirilmiştir.

Bakara sûresi 140. âyetinde;

"De ki; yoksa sizler İbrahim'in ve İsmail'in ve İshak'ın ve Yakub'un ve torunlarının Yahudi veya Nasranî olduklarını mı

söylemektesiniz? Siz mi daha iyi bilirsiniz yoksa Allah mı?" buyrulmaktadır.

İlk günden beri bütün âlemlerde en mühim husus din olsa gerekir ki, din bütün varlıkların varoluşları ile ilgilidir. Din bir dünya anlayışı değildir. “*Din lüzumlu olduğu için doğmuştur*” diyenler bu dünyanın gerçek yaşamın bir etabı olduğunu unutmuş gözükmektedirler.

Din, evvela iman ile mukayyet bir konudur. Din, inançtır. Ancak doğru bir iman ve inanç olursa dinden bahsedilebilir.

Din, sanat, edebiyat, felsefe, fizik vs. gibi herhangi bir dünyevî unsur değil, bütün bunları kapsayan ve hepsinin üzerinde, onları tanzim eden hususiyettir.

Dinin ne olduğunu tarihte arayanlar, dinin menşesinin Allah olduğunu idrak etmekten uzaktır. Tarih öncesinde arayıp durdukları insanların kendi uydurduğu ritüellerden başka bir şey değildir.

İnsanların kendi vehimlerindeki dine değil, Allah'ın peygamberleri ve velileri ile bildirdiği ve onun arzusunda olan dine uymak icap eder.

Al-i İmrân sûresi 85. âyetinde,

"Ve kim din olarak İslâm'ın gayrini gaye

edinirse artık ondan asla kabul edilmez ve o, ahirette hüsrana uğrayanlardandır."
buyrulmaktadır.

Her varlığın hakikati Allah'tır. Sıfat olarak görünen insan şu âlemde var ile yok mesabesinde olmasına rağmen kibir ve gurura kapılarak kendi nefesine zulmetmemelidir. Bu kötü huylar insanı mânen öldürür de, o kişi artık Hakkı ve hakîkati aramaz olur.

Hz. Abdülkadir Geylânî bir varidatlarında; **"Bir fakire rastlarsan, ilmine dayanarak onunla münakaşa etme, itirazda bulunma, gönlünü almaya bak."** buyurmuştur. Eğer ilim sahibi olmak kişideki tevazu yerine kibir ve gururu artırıyorsa irfan noktasında bir eksiklik olsa gerekir.

İnsan bu dünyanın şartlarına göre yaşadığı için bu dünyanın kalıbına uymak durumundadır. İnsanlar Allah'ın lütfettiği kudretten dolayı kibirlenmemelidir, çünkü Allah'ın o kudrete tenezzülü yoktur.

Yaratılmış varlıklar arasında sürüp giden çılgın mücadeleye isimler ve sıfatlar âlemindeki bir tatbikattır. Hakkın zâtîyyeti bütün bunlardan âli ve münezzehtir.

Bütün varlıklar Allah'ın zâtîyyet-i ilâhîyesinden kendi makam ve sıfatına göre görünür. Bu bir yaşam

programıdır. Allah insanlara kendi içlerinden kendi hâllerini bilen peygamberler ve veliler göndermiş ve nasıl hareket etmeleri gerektiğini bildirmiştir.

Kur'an-ı Kerîm'de Hz. İbrahim, Hz. Davud, Hz. Süleyman'dan övgü ile söz edilmektedir. Çünkü onlar sahip oldukları büyük lütufları hiçbir zaman kendilerinden görmemişlerdir.

Peygamberler, zât ile beraber oldukları idrakinde sıfata tenezzül etmemişlerdir. Bir an olsun sıfata meyletmek yanılmaya sebep olabilir.

Kur'an-ı Kerîm'de Allah'ın nizamına uymayan kavimlerin akıbetleri ile ilgili olarak pek çok bilgiler verilmekte ve bunların bir ders-i ibret olarak gelecek nesillere bırakıldığından bahsedilmektedir. Böylelikle Kur'an geçmiş peygamberlerin zamanındaki yaşamın özetini vererek insanlık macerasının gelişimini de anlatmaktadır.

Peygamberlerin getirmiş olduğu mesaja dikkat etmek yerine, onların sadece tarihsel kimlikleri ile uğraşılması ve onlardan günümüze intikal ettiği düşünülen maddi kalıntıların peşine düşülmesi, insanların hakikatten uzaklaşmasına sebep olmaktadır.

Peygamberler, kendi kavimlerinde hep horlanmış ve küçük görülmüşlerdir. Bu, onların dünyevî düşünceler-

re göre değerlendirilmelerinden kaynaklanmaktadır. Ancak Allah, peygamberleri her zaman kendi arzusu doğrultusunda göndermekle, esas olanın maddiyat değil; manevîyat olduğunu işaret etmiştir.

Nereye bir uyarıcı gönderilmişse, oranın ileri gelenleri peygamberi kendi dünyevî ölçülerine uymadığından reddetmişlerdir.

Allah'ın insan varlığının terakkisi için yüz yirmi dört bin peygamber irsal eylemiş olduğu ifade edilmiştir. Bu peygamberlerin aralarındaki fasıla ve onların yaşamış olduğu zaman dilimi nazar-ı dikkate alınarak, Allah'ın programı içerisinde dünya yaşamı ve peygamberlerin tatbikatları değerlendirilirse daha isabetli bir düşünce olur.

Peygamberlerin yaşamı ile ilgili olan eserler incelendiğinde, Allah'ın peygamberlerdeki arzuyu ilâhisine ve tatbikata koyduğu manevî hususiyetlere dikkat edilmediği, çoğunlukla dünyevî yönlerinin araştırıldığı görülmektedir. Her peygamber Allah'ın insanları terakki ettirmek ve kendisine yaklaştırmak için irsal eylemiş olduğu ilâhî bir arzudur. Bu sebeple onların taşıdığı mesaja dikkat etmek icap eder.

Allah kulların terakki ederek kendisine yakın olmalarını istiyor; kulların istediği ise Allah'a tâbi olmadan kudret sahibi olmak!

Tarih boyunca kendisini tanrı olarak gören kişiler ortaya çıkmıştır. Onların bu düşünceleri Allah'ı hiç bilmediklerini ortaya koymaktadır. Allah'ı en iyi bilen Hz. Muhammed (s.a.v) ise; **"Ya Maruf Senin marifetinin hakikatini arif olamadık"** buyurmuştur.

Allah tarafından vazifelendirilen peygamberler her zaman içinde daha ileri manevî ilim getirdiğinden, peygamberle aynı makamda olmayan halk tarafından şüphe ve tereddütle karşılaşmışlardır. Maddî manevî her türlü ilerlemeler peygamberlerin Allah'tan aldıkları ilmi halka intikal ettirmeleri ile gerçekleşmiştir. Medeniyetin büyüyüp geliştiği yerlerin ve tarih biliminin başladığı coğrafyaların peygamberlerin zuhur ettiği yerler olması bunu göstermektedir.

ZATIN SIFATA TENEZZÜLÜ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Allah'ın sıfat varlığını teşkilatlandırması, Musavvir-deki arzusunun ayan olmasıdır. Bu madde (varlık), sıfat olmaktadır. Allah'ın madde âleminde zuhur ettirdiği varlıklardan, zât olarak meşhud olduğu (göründüğü) nokta, zatın sıfata tenezzülüdür ki, bu tertip kendisinden kendisinedir.

Varlığın esası "**Ruh**" olmakla birlikte, maddesel olarak yaratılan varlıklar, isimler ile meydana getirilmiştir. Allah'ın yaratması ifadesi, kendinden kendine görünmesi olarak kabul edilmelidir; her varlığın asliyyet-i ilâhîyesi O'dur.

Allah'ın görünme arzusu **ZÂT**'tır. Göründüğü noktalar ise **SIFAT**'tır. Allah'ımız sıfat olanın zât olana tâbi olmasını istiyor; sıfatın zâta teveccüh etmesini, secde etmesini arzu buyuruyor.

Allah'ın bu arzusu yeryüzüne inince şekilleniyor. Çünkü arzunun şekil ve suret kazanması lazımdır. Bu arzunun ilâhî âlemdeki bir tezahürü de zâtı temsil eden Âdem'e sıfatı temsil eden melaikenin secde etmesidir. (Melaikeden murat; Malikül Mülk olan Allah'ın mülkü olan bütün varlıklardır)

Resûl noktası, Allah'taki hasletlerin asliyet-i ilâhîye olarak zuhur etmesidir. Bu nokta "**sıfat**" olarak görünse bile hakikati ve asliyyeti itibarı ise "**zât**"tır, yani asliyyet-i ilâhîyedir. Bu durum onun beşer varlığının fevkinde bir mazhariyet taşıdığını göstermektedir.

VE "EL İNSAN" EMANETİ YÜKLENDİ

Ahzab sûresi 72. âyetinde;

"Muhakkak ki biz emaneti semavata ve arza ve dağlara arz eyledik ama onu yüklenmekten imtina ettiler (çekindiler) ve onlar endişe ettiler. Ve 'el İnsan' onu yükledi..."

En'am sûresi 165. âyetinde;

"Ve sizleri arzın halifeleri kılan 'Hüve'dir. Ve kiminizi diğerleriniz üzerine derecelere yükseltir ki sizlere verdikleri hususunda sizleri sınasın." buyrulmaktadır.

Halife, Allah'ın yarattıkları üzerinde tasarruf sahibidir. O, Allah ile iş görür. İnsanlar ve bütün varlıklar onun zuhuru ile kendi makam ve meşrepleri nispetinde terakki ederler. Allah kimi tespit ettiyse ona itaat etmek icap eder.

Halife, Allah'ın halifesidir. Halife bir maksada müstenit olarak yaratılmış ve tayin edilmiş **ruhî gönül noktasıdır**. Halife insanların ruhsal halleri ile ilgilidir. Allah'ın insanlar üzerindeki arzuları ve istekleri ile ilgilidir. Yoksa halkın belediye ve imar işlerine bakan kimse değildir. Bu işlerle halkın seçtiği devlet başkanları uğraşır.

Allah'ımız; "**Muhakkak Ben Arz'da bir halife kılacağım**," (*Bakara 30*)" buyurarak, sıfat varlığını tatbikata koyacağını aşikâr kılmıştır. Allah'ın arzuları O'nun görüldüğü gönül noktasına tabi olmakla tahsil edilebilir. Âdem tatbikatı zaman ve mekânla tahdit edilemeyecek bir hususiyet taşımaktadır.

Allah; "**Muhakkak Ben Arz'da bir halife kılacağım**" buyurduğunda, O'na tâbi olacak olan gönülleri de kendisinden kendisine halk eylemiştir.

Hiz. Âdem, Allah'ın emirlerini ve arzularını arzda tatbikata koyacak gönül noktası olarak yaratılmıştır. Bu, Hiz. Âdem'in yeryüzündeki manevî ve maddi yöneticilik vasfını ortaya koymaktadır.

Allah, Âdem'e hilafet verdiği için insanlar da halife, yani Âdem'e uymak mecburiyetindedirler. Hiz. Âdem, halife olmakla, bir mânâda devlet başkanlığı vazifesini deruhte etmektedir.

"Ey Âdem, dedi, onlara kendi isimleri ile nübüvvet et" O da bunlara onların isimlerini haber verince, "Ben sizlere 'muhakkak ki ben semavatın ve arzın gaybını bilirim ve sizin ibda ettiğiniz ve ketmetmiş olduğunuz şeyleri de bilirim,' dememiş miydim?" buyurdu." (Bakara 33)

Allah'ı en iyi idrak eden, Âdem ismi olduğu için, Melek ismi, Âdem ismine secde etmiştir. Melek isminin itiraz etmesi, Allah'ı hakkıyla idrak edemediğini göstermektedir. Bu, Allah'ın varlıkları değerlendirmesi hususudur; Allah'ın zâtîyet-i ilâhîyesindeki arzulardır.

Hız. Âdem'den itibaren halife, dünyevî idare noktasında da tatbikat yapıyordu. Ancak Allah anlayış ve idrakinin terakki etmesi ile beraber din ve devlet işleri birbirinden ayrılmıştır. Hız. Âdem'den sonra peygamberimize gelinceye kadar irsal olunan peygamberler ilâhî kudretten '**Rab**' olarak bahsetmişler ve onun emirlerini yerine getirerek devleti idare etmişlerdir.

Hız. Âdem Allah'ın kendisini tespit etmesi ile birlikte kendi sülbünden evlatlarına maddi-manevi ilim ve bilgi lütfetmiş ve onların yetişmesinde vesile olmuştur. Bu durum dünyadaki insan yaşamının daha başlangıçta Allah'ın arzuyu ilâhîsi icabı ileri bir idrak ve anlayışla başladığını göstermektedir.

Allah bir gönlü kendisini temsil eden halife olarak seçtiği zaman bu, toplumların dünyevî idaresi ile değil ruhi idaresi ile ilgilidir.

Deryayı Nuru Muhammed'de var olan namütenahi arzu programlarından biri olan “**Âdem**”, sadece bir kişi olarak değerlendirilmemelidir. Bütün insan nesli ‘**Âdemoğlu**’dur. Bu durum Allah'ın Hz. Âdem'deki tecellisinin bütün insanlara yansyacağını göstermektedir.

Hüve'nin zâtîyet-i ilâhîyesinden zuhur eden arzuların halifeden tecelli etmesi, insanların terakki ederek belirli bir noktaya gelmelerini sağlamaktadır. Bu arzunun tahakkuk etmesi hatmolması demektir. Onun için gerçek idrak, Hüve'nin arzusunun yerine geldiğini idrak etmektir. Ancak Hüve'nin arzularına hadd yoktur. O'nda muhakkak ki daha nice sonsuz arzular vardır; bunlar ancak açılırsa bilinebilir.

Peygamberimiz zamanında, idrak ve düşünce artık dünya sınırlarının dışına çıkmıştır. Fizik olarak dünyayı ve âlemleri düşündüğümüz zaman, Allah anlayışının sonsuzluk kavramını çağrıştıran bir hususiyet arz ettiği görülecektir. Artık âlemlere hitap eden bir halife anlayışı söz konusudur. Artık bütün diğer seyyarelerdeki varlıkların da bir halife tarafından uyarılması tatbikatı vardır. Bugün için Zamanın Sahibi olan gönül noktasının halife olarak âlemlere hitap etmesi, Allah'ımızın ilâhî halife ismi

ile bütün seyyarelerdeki Allah'ın tercih ettiği gönül ile konuşmasıdır. Bugün Allah'ı nasıl idrak ediyorsak diğer âlemlerdeki Allah (Hüve) anlayışı da öyledir, yani sonsuzluğun anlayışı...

Bu husus dünyada dünya lisanı ile anlatılırken, diğer seyyarelerde ise oralaradaki şartlara göre açılıp anlatılmaktadır. Allah her topluma bir uyarıcı gönderdiğine göre, oradaki varlıklara da oranın şartlarına göre kendi içlerinden bir uyarıcı gönderilmiştir.

Allah ilmi, oradaki varlıkların anlayışına ve yaşayışına göre anlatılıp ifade ediliyor. Ancak her noktada farklı kelimelerle ve ifadelerle anlatılsa da özde ve manada birdir. Allah kendisinin nasıl bilinmesini arzu buyuruyorsa onu bildiriyor. Oradaki varlıkların ikna olabilmesi için oranın şartlarına göre misaller getirilmesi gerekiyor.

Bütün bu azim noktalardan haberi olmayan kimse-lerin kendilerine halife demelerinin bir mânâ ifade etmediği böylece aşikâr olmaktadır. Allah'ın tayini ile gelenle halkın tayini ile gelen bir olur mu?

Halk bugün seçtiğini yarın indirir, ancak Allah verdiği geri almaz. Bu, **Ganiyül Gani** olan Allah'ın şanına yakışmaz, çünkü tenezzülü yoktur.

Devlet başkanı olan kişi “*halife ben olayım*” diye-

bilir, ama bu ancak Allah'ın lütfudur. Saltanatla gelen ve kendilerine halife diyen kimseler doğrudan doğruya devlet işleri ile ilgili olan emirlerdir.

Devletlerin inkişaf etmesi ve büyümesi ile beraber ayrı bir teşkilata ihtiyaç duyulmuştur. Bu teşkilatlar belediyeler, imar-iskân işleri, yerel yönetimler vs. ile ilgili olan işlerdir ki, mülki amirlerin işidir.

Eski zamanlarda aile geleneği olarak saltanatla gelen hükümdarlar sırf saltanatı devam ettirebilmek için pek çok konuyu yozlaştırmışlardır. Bu durum insanların tam olarak dine yönelmemelerinin bir neticesi olarak yüzyıllar boyunca devam etmiştir.

SIFAT OLAN ÜMMETİN ZÂT OLAN RESÛL'E TEVECCÜHÜ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Nisâ sûresi 64. âyetinde;

"Ve biz bir resûlü illâ Allah'ın izni ile itaat olunsun diye irsal eyleriz. Ve keşke onlar nefislerine zulmettiklerinde sana gelseler de, Allah'a istiğfar etseler ve resûl de onlar için istiğfar eyleseydi. Elbette Allah'ı Tevvab, Rahîm bulurlardı." buyrulmaktadır."

Allah'ın Musavvir'indeki arzusu ile bütün âlemler yaratılmıştır. Ancak Musavvir ismi her zaman için tatbikat yapmaktadır ve Allah'ımız, bu tatbikatı her zamanda, o '**Zamanın Sahibi**' ile fiiliyata koymaktadır.

"Resul", **"Rahmeten lil Âlemin"** isminin zuhur bulduğu nokta olduğundan, o noktadan yapılacak istiğfar yerini bulur.

Allah'ın; '**Muhakkak Ben Arz'da bir halife kılacağım**,' arzusu esasında bütün varlıkların Âdem'e muzaf olarak yaratıldığını göstermektedir. Âdem'in Allah'a halef olması Allah'ı temsil eden nokta olduğunu göstermektedir. Bütün varlıkların da Allah'ın halifesine tabi

olması icap eder. Bu, Zamanın İnsanın hususiyetini işaret etmektedir ki, **Sahibürrahman** sırrıdır; teveccüh o veche yapılır.

Yunus sûresi 47. âyetinde;

"Her ümmet için bir Resûl vardır..." buyrulmaktadır.

Zahiri itibarı ile sıfat görünen, ancak asliyyeti itibarı ile zâtîyetin temsil noktası olan Âdem'in yeryüzüne inmesi ve kendisinden meydana gelen ve sıfatıyeti temsil eden nesillere imamlık etmesi, nesillerin imama tabi olması, sıfatın zata olan teveccühünü göstermektedir. Allah, zât olan o gönül noktasına nazil eylediği âyetler ile insanları zulûmattan nura çıkarır.

Sıfat olan varlıkların "**Resûl**" noktası olan zâta teveccühü **DİN**, zât olan Âdem'in kendisinden meydana gelen ve sıfat mesabesinde olan nesilleri idare etmesi **DEVLET** tatbikatıdır. Âdem'de din de var devlet de... Âdem hem dinde halife, hem devlette halifedir. Zahir ve batın halifelik Âdem'de mevcuttur. O halde Âdem'e uyanlar hem dine hem de devlete uymuş oluyor.

Din Allah'ın yarattığı kullarından istediği ve arzu ettiği noktaların heyet-i mecmuasıdır. Dinin asliyyeti, Allah'ın kendisinden kendisine bilinmekliğini arzu buyurmasının bir neticesidir. Bu, sıfatın zâta te-

veccühüdür. **O halde sıfat olan ümmetin zât olan Resûl'e teveccühü dindir.** Âlemlerin yaratılması Allah'ın bu arzusundan kaynaklanmaktadır.

Bütün peygamberler Allah Dini olan İslâm'ı anlatmışlardır. Peygamberlere Allah tarafından bildirilen Allah Dini'ni kişilerin farklı dinler varmış gibi algılamaları makbul değildir. Din; yaratan Allah'ın, kulları üzerindeki arzularını ifade eder. Buna uyulması kulları selâmete çıkarır.

A'raf sûresi 158. âyetinde;

"De ki, ey nâs, muhakkak ki ben sizlerin hepinize, semavatın ve arzın mülkü Hû'ya ait olan Allah'ın Resûlüyüm. Hayat veren ve öldüren 'Hüve'den başka bir ilâh yoktur. Artık Allah'a ve kendisi de Allah'a ve Hû'nun kelimelerine iman eden Ümmî Nebî (Hû'nun) Resûlüne iman ediniz. Ve Hû'ya tâbi olun ki hidayete erebilesiniz" buyrulmaktadır.

O halde uyulması lazım gelen nokta, **RESÛL** noktasıdır ki, Allah ona olan tâbiyeti kendisine kabul etmektedir; o zaman ilâhî kudrete imanın tam ahengi zuhur eder.

Sıfat olan ümmetin zat olan Resûl'e teveccühü farzdır ve bu dini meydana getirir. Başlangıçta Resûl aynı zamanda devlet başkanı olduğu için din devlet çekişmesinden bahsetmek mümkün değildir. Ne zaman ki zahir kimseler devletin başına geçti o zaman din ile devlet arasında çekişme başladı.

Âl-i İmrân sûresi 20. âyetinde;

"Vechimi ve bana tâbi olanları Allah'a teslim ettim" buyrulmaktadır.

Sevgili Efendimiz; **"Bana tâbi olanlar"** buyurmuştur. Yani Peygamberin teveccühü Allah'a, müminlerin teveccühü ise Peygambere olacaktır. Manevi yetişmede de nizam-ı ilâhi böyledir.

Burada Allah başka, Resûl başka zannına düşmek gerekir. Resûl Allah'ın ismidir. Yani Allah'ın **"Rahmeten lil Âlemin"** tecellisinin tatbikat ismidir.

Allah, ism-i câmî olarak bütün yaratılmışların bağılı olduğu isimdir. Allah'ımızın icraat ismi ise zamanın zatî zuhuru olan gönül noktasıdır. Allah'ımız bu vecihten her zaman için izharı-ı zamir eyler. Yani Allah ismi vecihlerle ayan olmaktadır.

Nitekim Hz.Süreyya; **"Zât-ı Hakk sıfat-ı zatiye-yi Cenâb-ı Muhammediye ile her an için tenezzü-**

len meşhudiyeti dilek buyurmuş olup..." buyurmakta ve bir diğer varidatında ise: **"Yiyen içen Allah'a bakınız"** buyurmaktadır.

Allah'ımız tarafından halk edilen her varlık Allah'ı kabul eder ve O'nu ister. Ancak şurası da bir hakikattir ki; Allah'ın görüldüğü sırr-ı Âdem noktasını kabul ve tasdik etmek bir makam ve nasip meselesidir.

Kur'an'da pek çok âyette, **"Allah'a ve Resûl'üne itaat edin"** buyrulmaktadır. Bazı kimseler Allah ve Peygamberi birbirinden ayırarak: **"Allah'a iman kâfidir"** demektedirler. Bu söz İblisten kalma bir mirastır. Çünkü İblis de Allah'ı kabul ettiği halde sırr-ı Âdem noktasına yani Allah'ın görüldüğü gönül noktasına tâbiyet göstermekten kaçınmıştır. Kur'an'da; **"Allah'a ve resule itaat edin"** (Âl-i İmran 32) buyrulduğuna göre Resûl'e itaat Allah'a itaattir.

Kur'an'da; **"Şeytan'ın saltanatının HU'ya müşrik olanlar üzerine"** (Nahl 100) olduğunun bildirilmesi bunu işaret etmektedir.

Nahl sûresi 86. âyetinde;

"Ve şirk koşmuş olanlar şürekâlarını gördüklerinde "Rabbimiz, derler, işte senin dununda dua ettiğimiz şürekâ bunlardır. Koştukları ortaklar da onlara: "Siz elbet-

te yalancılarsınız" diye laf atacaklar."
buyrulmaktadır.

Tarih boyunca pek çok kavim, Allah'ın dununda inanışlar benimseyerek, kendilerini Allah'a ulaştırması için çeşitli vesile noktalarına kudsiyet atfetmişler, kendilerine gelen Resûlleri inkâr etmişlerdir. **O halde şirk Allah'ın görüldüğü "el-vesile" sırrı sahibi olan gönül noktasına yapılmıştır.**

Nisâ sûresi 48. âyetinde;

"Muhakkak ki Allah Hû'ya şirk koşulmasına mağfiret eylemez ve bunun dûnunda dilediğine mağfiret eyler. Ve Allah'a şirk koşan andolsun azîm bir günah iftira etmiştir." buyrulmuştur.

Allah'ımız kendi hususi görünme noktası olan Sırr-ı Âdem'i kendisinden ayrı telâkki etmemiştir, Allah ayrı Peygamber ayrı değildir. İslam tevhid dinidir. Peygamberi Allah'tan ayrı değerlendirmek ikiliktir, ikilik ise şirktir.

Âl-i İmrân sûresi 31. âyetinde;

"De ki, eğer Allah'ı seviyor iseniz, bana tâbi olun ki Allah da sizleri sevsin ve günahlarınıza mağfiret eylesin. Ve (andol-

sun) Allah Gafur'dur, Rahim'dir." buyrulmuştur.

Allah'ın sevgisine ancak Allah'ın açıldığı gönle tâbi olarak ulaşılabilir. Allah'ın irsal eylediği ilâhi gönle uymayıp O'nun dunundan medet umanlar şirktedir. Zira Hakk yakınlığı ancak Hazret-i Muhammed ve O'nun isrinden gelen noktalara tam teslimiyet ile sağlanabilir. Allah'ı sevmek için sırr-ı Âdem sahibi olan Resûl'e tâbi olmak gerekir. Bu tâbiyet Allah'ın sevgisini kazanmak için gereklidir. Resûlden görünenin Hakk olduğu böylelikle aşikâr olmaktadır.

Nisâ sûresi 150-151. âyetlerinde;

"Şüphesiz, Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler, Allah'a inanıp peygamberlerine inanmayarak ayırım yapmak isteyenler, "(Peygamberlerin) kimine inanırız, kimini inkâr ederiz" diyenler ve böylece bu ikisinin (imanla küfrün) arasında bir yol tutmak isteyenler var ya; işte onlar gerçekten kâfirlerdir. Biz de kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır. buyrulmaktadır.

ŞEYTAN'IN İĞVASI İLE RESÛL'E MUĞBER OLUNMASI

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

A'raf sûresi 11-12 âyetlerinde;

"Ve andolsun sizleri halkeyledik sonra sizlere sûret verdik sonra meleklere "Adem'e secde edin," dedik de illâ iblis dışında secde ettiler. O ise asla secde edenlerden olmadı. "Sana emrettiğimde seni secde etmekten men eden neydi?" buyurdu. "Ben ondan daha hayırlıyım, dedi, beni ateşten halkeyledin ve onu ise çamurdan halkeyledin." buyrulmaktadır.

İblis'in büyüklük taslayarak kendisini üstün, Resûl noktasını aşağı görmesi, bütün peygamberler devrinde ve Allah'ın Resûl görünmelerine muğber olanlar tarafından tekrar tekrar söylenmiştir.

Nuh peygambere kavminin inkâr eden ileri gelenleri;

"Seni illâ bizim gibi bir beşer olarak görmekteyiz. Ve sana illâ aramızdaki en rezil ve düşünmeden rey verenlerin ittiba ettik-

lerini görüyoruz. Ve sizlerde üzerimize bir üstünlük görmediğimiz gibi bilâkis sizleri yalancılar sanıyoruz," dediler." (Hûd 27)

Şuayb peygambere ise;

"Ey Şuayb, dediler, söylediklerinin birçoğunu kavramıyoruz ve muhakkak ki seni içimizde zayıf olarak görmekteyiz. Ve eğer beş on kişinin olmasaydı elbette seni recmederdik. Ve sen üzerimize izzetli değilsin"

"Sonra bunların ardından firavun ile ileri gelenlerine de Mûsâ ve Hârûn'u mucizelerimizle gönderdik. Ama büyüklük tasladılar ve suçlu bir toplum oldular. (Yunus 75)

İsrailoğulları ise, peygamberlerinden birine, **"Bize bir hükümdar gönder de Allah yolunda savaşalım"** (Bakara 246) dediğinde **"Peygamberleri onlara, "Allah, size Tâlût'u hükümdar olarak gönderdi"** dedi. Onlar, **"O bizim üzerimize nasıl hükümdar olabilir? Biz hükümdarlığa ondan daha lâyığız. Ona zenginlik de verilmemiştir"** dediler. Peygamberleri şöyle dedi: **"Şüphesiz Allah, onu sizin üzerinize (hükümdar) seçti, onun bilgisini ve gücünü artırdı." Allah, mülkünü dilediğine verir... (Bakara 247)**

Maide sûresi 82. âyetinde;

"İman edenlere düşmanlık etmede insanların en şiddetlisinin kesinlikle Yahudiler ile Allah'a ortak koşanlar olduğunu görürsün." buyrulmaktadır.

Âyette, iman edenlere düşmanlık etmede Yahudilerin müşriklerden önce zikredilmesi enteresandır.

Kureyş müşrikleri Ebu Talib'e gelerek;

"-Ey Ebu Talib! Sen bizim aramızda yaş, onur ve mevki açısından herkesten ileride olan en saygın büyüğümüzsün! Biz daha önce kardeşinin oğlunu bizimle ve ilahlarımızla uğraşmaktan vazgeçirmeni sana söylemiştik. Fakat sen bunu başaramadın. Ve tanrılarımıza yemin olsun ki O'nun daha fazla tanrılarımıza dil uzatmasına, bizi akılsızlıkla suçlamasına sabretmeyeceğiz. Şimdi sen ya O'nu bunlardan vazgeçirtirsin ya da iki taraftan biri yok olup yeryüzünden silininceye kadar sizinle savaşıyoruz!" dediler.

Ebu Talip Peygamberimize; **"-Kardeşimin oğlu, "Kureyş'in önde gelenleri bana geldiler ve seni şikâyet ettiler. Lütfen onların atalarına, tanrılarına ve akıllarına dil uzatma! Hoşlanmayacakları şeyleri yapmaktan vazgeç! Hem bana hem kendine acı! Lütfen güç yetiremeyeceğim, altından kalka-**

mayacağım yükü bana yükleme!" dedi.

Hz. Muhammed; (s.a.v) **"-Amca! Allah'a yemin olsun ki, güneşi sağ, ayı da sol elime koysalar bile ben bu davadan vazgeçmem. Allah beni bu yolda ya galip getirir ya da ölüp giderim."** Ve ağlamaya başlar. Ebu Talib de çok sevdiği yeğenini ağlar durumda görünce odadan çıkmak üzere olan Hz. Muhammed'i geri çağırır:

"Gel kardeşimin oğlu! Ne istiyorsan onu söyle, ne istersen onu yap! Allah'a yemin olsun ki ben her ne pahasına olursa olsun sonuna kadar seninleyim!"

Mekkeli müşriklerin liderlerinden olup, her şeyi bilen kişi anlamında kendisine Ebu'l Hakem denilmesine karşılık Hz. Muhammed (s.a.v); **"Ben ümmiyim,"** buyurdu. Peygamberimiz için, **"Abdullah'ın yetimi"** dediler, hakir gördüler. Okuma yazma meselesi dünya ile ilgilidir. Efendimiz, **"Sen olmasaydın bu âlemleri yaratmazdım"** hitabına mazhar olan Allah'ın Habibi ve Resûlü idi. O'nu, Allah rızası için kabul eden makbul oldu.

Âdem'den sonraki nesillerde devleti temsil edenlerin içinde dünyevî olan kişiler de vardır. Bu kişilerde manevi bir hâl olmadığından Resûl noktasına muğber olarak şeytani bir duygu olan kibre düşebilirler. Bu tertip ilk ya-

ratılıştâ İblis'in Âdem'e itirazı olarak başlamış ve halen devam etmektedir.

Bu kibir, Şeytan'ın; **"Artık beni iğva eylediğin (azdırdığın) için, dedi, ben de onlar için senin sırat-ı müstakîmine oturacağım. Sonra onlara önlerinden ve ardlarından ve sağlarından ve sollarından yaklaşıacağım ve onların ekserîsini şükredenlerden bulamayacaksın."** (Araf 7/16-17) sözünün bir yansımasıdır.

Sahip oldukları dünyevi kuvvet ve kudret ile gururlanarak büyüklük taslayanlar, mekri bir duygu olan kibre düştüklerinde kendilerinden başka hiçbir şeyi görmezler. Çünkü kibir, kendisinden başkasını tanımaz. Rakip gördüklerini yok etmek ister.

Kibre düşen devlet başkanı, ilk önce Resûl noktasına düşman oluyor. O zaman hâl-i hayatta olan Resûl noktasına itiraz ediyor. İşte **DİN** ve **DEVLET** ayrılığı ve çekişmesi burada başlıyor. Çünkü Allah'ın Resûl olarak gönderdiği peygamber ve veli, zâtıyeti temsil eder, **onun dışındaki her şey sıfattır**. Sifat olarak görünen bütün varlıklar için zât noktası vacib vücuttur yani teveccüh edilmesi gerekli olan makamdır. Zamanın sahibi olan resûldür veya nebidir veya velidir. Bütün sıfatların zata ilticası lazımken devlet başkanı kibre düşerek ilâhî makama iltica etmeyebiliyor.

Dini, Allah'ın vazifelendirdiği gönül noktası temsil ederken, devleti de; Kral, Sultan, İmparator, Hakan, vs. temsil ediyor.

Hız. Muhammed (s.a.v) din ve devletin kendisinde birleştii Resûl noktasıdır. Peygamberimizden sonraki Raşid halifeler Allah'tan ilham ve beyan olan gönüller olmaları sebebiyle manevi, kendilerine biat edilmesi itibari ile de dünyevî halifelerdir. Bu noktalarda din ve devlet çekişmesi yokken, Hız. İmam-ı Ali'nin hilafetinde ve sonrasında Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin zamanlarında devleti temsil iddiası ile ortaya çıkan Muaviye ve Yezid'in Hız. İmam-ı Ali, Hız. Hasan ve Hız. Hüseyin'e itiraz etmeleri geçmiş peygamberler devrinde görülen din-devlet çekişmesinin devam ettiğini göstermektedir.

Dünyevî iktidar sahipleri Allah'ın risaletini temsil eden bir gönlün varlığından ve bu gönlün halka yaptığı tesirden dolayı kendi otoritelerinin sifıra indiğini düşünmüşlerdir. Her ne kadar o gönüller iktidar hırsında olmadıklarını beyan etseler de dünyevi iktidar sahipleri onlar hakkındaki bu düşüncelerinden kurtulamamışlardır.

Devlet başkanı olan halifeler dini kontrol altına almak gibi bir tutumun sonucunda bu yanlışlıkları yapmışlardır. İktidar hırsı her şeyi kendi otoriteleri altına almak düşüncesinin bir sonucu olarak dini de bu kategori içerisinde değerlendirmek yanlışını doğurmuştur. Ancak dünyaya tamah edenler, dünyadan göçerken o çok kıymet

verdikleri dünyalıklarını, yanlarında götürememişlerdir.

İmamlara olan teveccüh Allah'ın takdir-i ilâhîsidir. Tatbikat yine aynı; Âdem İblis'e karışmıyor, İblis ise Âdem'e karışıyor. Hem de her türlü gayr-i ahlâki yolu kullanarak teveccühü kendi üzerlerine çekmeye çalışıyorlar.

İblis'in, Âdem'e itirazı ile başlayan bu tertibin bütün peygamberler ve veliler zamanında devam eden ve kıyamete kadar sürecektir bir tertip olduğu görülmektedir.

Halkın gönüllerinin Sırr-ı Âdem noktasında olanlara dönük olması, zahiri devlet başkanlarını rahatsız etmiştir. Esasta Muaviye, Yezid vs. gibi zahiri devlet başkanlarının Ehl-i Beyt imamlarına itirazları onları gerçek imam olarak görmelerindendir.

Hız. Hüseyin'i ve birçok peygamber evladını salta-nat uğruna şehid eden ve asırlardır müslümanlara gözyaşı döktüren kimseleri hangi müslüman hoş karşılayabilir? Maalesef İslâm tarihini iyi bilmeyen bazı kişiler bu gibi kimselere "*Hazret*" demekte sakınca görmemektedirler. Tarafsız kaldıklarını söyleyenlerin kendilerini selâmete çıkmış görmeleri ne kadar doğrudur?

Gerek Emevîler gerekse Abbasîler Peygamberimiz'in pâk soyu ve velâyetin devamı olan imamları acımasızca katletmişlerdir. Dünyevî kişiler olan ve dini temsil yet-

kisi olmayan Abbasî halifelerinin başkanlığında yapılan tartışmalarda din ve felsefe birbirine karıştırılmış, din yozlaştırılmıştır. Abbasîlerde en az Emevîler kadar dinin asliyyetine zarar vermiştir.

Emevî Halifelerinden *Abdülaziz* hutbe okurken, Hz. İmam-ı Ali'ye sövme sırası gelince dili dolaşıp kelimeleri çiğnermiş, Ömer bin Abdülaziz bunun sebebini babasından sorunca; **“Evlâdım! Halk bizim Ali hakkında bildiğimizi bilseler, bizim başımızdan dağılıp Ali'nin çocuklarının yanına giderler”** demiştir. (A. Cevdet Kısas-ı Enbiya s. 69) Bu da gösteriyor ki, Emevîler İslâm ile ilgili pek çok hususu ifsad ile tahrif etmiş ve değiştirmişlerdir. Bunu ise sadece devletin başına geçmek gibi geçici bir dünyalık için yapmışlardır.

Bir takım kimseler Emevî ve Abbasî halifelerini meşru kılmak adına İslâm toplumunun Peygamberimiz ve Raşid Halifeler devrinde yönetim anlayışının zühd ve takvaya dayalı olduğunu ancak daha sonraki devirlerde insanların ve şartların değişmesi ile dünyevîleşmenin ağır bastığını İslâm devletinin de o zamanın şartlarına ve insanlarına ancak dünyevî olan halifeler ile cevap verebileceğini ileri sürmüşlerdir.

Rûm sûresi 9-10. âyetlerine;

"Gezmezler mi arz içinde ve bakmazlar mı

nasıl olmuştur kendilerinden öncekilerin akıbetleri? Onlar kuvvet bakımından kendilerinden daha şedid idiler. Ve tesir etmişlerdi el arza ve onlar onu bunların imar ettiklerinden daha çok imar etmişlerdi. Ve onlara resulleri beyyinelerle gelmişlerdi. Ama Allah onlara zulmeder olmamıştı ve lâkin onlar nefislerine zulmeder olmuşlardı. Sonra Allah âyetlerini tekzib ettikleri ve onlarla alay ettikleri için kötülük edenlerin akıbetleri daha da kötü oldu."

O halde aslolan Allah'a doğru bir iman noktasında olmaktır. Geçmiş kavimler neden helâk edildi? Doğru bir iman noktasında olmadıkları için helâk edildiler, yoksa teknolojik olarak geri kaldıkları için değil.

Hz. Hüseyin'i Kerbelâ'da şehid edenlerin, Cuma günü Hz. Hüseyin'in imametinde namaza durmaları, namazdan sonra ise azgınlıklarına devam etmeleri, dünyevî hırslarına mağlup olduklarını göstermektedir. Bu, saltanatın maneviyata yani İblis'in Âdem'e müdahalesidir.

Bütün peygamberlere Hz. İmam-ı Ali'ye, Hz. Hasan'a, Hz. Hüseyin'e Emevîlerin ve Abbasîlerin diğer imamlara yaptıkları itiraz hep İblis'in Âdem noktasına yaptığı itirazın benzeridir.

Muaviye, Hz. İmam-ı Ali'ye karşı fazilet noktasında yarışamayacağı için, kavmiyetçiliği kendisine dayanak yapmıştır. Ümeyyeoğullarından Hz. Osman'ın kanını dava ediyorum diyen Muaviye, Hz. Osman'ın evi asiler tarafından kuşatılmışken Hz. Ali'nin oğulları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i Hz. Osman'ın kapısına göndererek onu korumaya çalıştığını, hatta Hz. Hasan'ın atılan bir okla kanlar içinde kaldığını bilmiyor muydu? Bunu bildiği ve hemen herkes Hz. Ali'ye Halife olarak biat etmişken Hz. İmam-ı Ali'ye isyan etmesi İslam hukukunda "**Bağy**" yani devlete isyan suçu işlediğini göstermektedir. İslâm hukukunda bunun cezasının idam olduğu bilindiği halde Muaviye'yi yasal halife olarak görmek, bu suça iştirak etmek değil midir?

Emevîler ile birlikte kendilerine halife diyenler, imamlara daima itiraz etmiş ve onları çekememişlerdir. Çünkü halkın teveccühü hakiki imamet noktası olan gönüllere olmuştur. Akın akın kendilerine gelen halkın sevgi ve teveccühünü kazanan imamlar kendilerine halife diyenlerin kıskançlığına maruz kalmışlar ve şehid edilmişlerdir.

İMAM MUHAMMED MEHDİ'NİN KAYBOLUŞUNDAKİ HUSUSİYET

Hz. Muhammed (s.a.v); "**Size paha biçilmez iki emanet bırakıyorum. Birisi Allah'ın kitabı Kur'an diğeri de benim Ehl-i Beyt'imdir. Bunlara sarılır-**

sanız asla sapmazsınız. Bu ikisinin hesabı kıyamet günü sizden sorulacaktır." (*Ahmed b. Hanbel, Müsned*, VI, 323) buyurmuşlardır.

Peygamberimiz, Ehl-i Beyt'i ısrarla işaret etmiş ve ümmetine emanet etmiştir. Dikkat edilirse bu emanetlerden birisi Kur'an, diğeri de Ehl-i Beyt'tir.

Ümeyyeoğulları da Abbasîler de bu sözü çok iyi bildikleri için Ehl-i Beyt'i tamamen ortadan kaldırmadan kendilerinin halife olarak kabul edilmeyeceğini düşünmüşlerdir. Bu yüzden mesele sadece Muaviye'nin Hz. İmam-ı Ali'ye itirazı değildir. Hz. İmam-ı Ali'den sonra da Hz. Hasan, Hz. Hüseyin ve diğer imamlara karşı yapılan muameleler ortadadır. Kerbelâ'da resmen soykırım yapılmalarının sebebi de budur. Kur'an ile birlikte ümmete emanet edilen Ehl-i Beyt-i tamamen ortadan kaldırmak!

Hz. Muhammed (s.a.v) ile nübüvvet hatme ermiş, ancak imamet devam etmiştir. Eğer imamlık hususiyeti devamda olmasa Kur'an'da ki; "**Her insan topluluğunu imamları ile davet ettiğimiz gün...**" (*İsrâ* 71) âyeti hâşâ boşa çıkmış olurdu.

Sünni gelenek imamet makamını "**müçtehid**" ve "**mezhep imamları**"na çevirmiştir. Öldükten sonra bile mezarda meleklerin "**Men imamuk/imamın kim**" sualini "**Ma mezhebuk/ mezhebin nedir**" şekline tahvil etmişlerdir.

Şiiler ise, Muhammed Mehdi gelene kadar "Naib"ler ile yürümeye çalışmıştır, yani sıfatta kalmışlardır. Ancak aslolan zâttır. İmam Mehdi mânâdır, suret değildir. Her zamanın sahibi olan velide imamlık ve mehdi-lik hususiyeti vardır.

Nitekim bu hususta Hz. Mevlâna;

"Her devirde peygamber makamında bir veli vardır ve bu kıyamete dek sürüp gider. Diri ve faal imam o velidir. İster Ömer soyundan, ister Ali soyundan her şey onun hükmündedir. Hem gizlidir, hem göz önünde. O, nura benzer..." buyurmuşlardır.

Allah'ın rahmeti galib olduğundan Allah'ımız insanlara Hz. Abdülkadir-i Geylânî, Hz. Mevlâna Celaleddin-i Rûmî gibi din sultanlarını lütfetmiş ve onların himmeti ile İslâm bugünlere kadar gelmiştir. Bu gönüller dinde çok büyük dönüm noktalarıdır.

İmam Muhammed Mehdi'nin kayboluşundaki hususiyet şu olsa gerekir: O'nun gözden kaybolması, imamların katline takip edilemeyecek bir son vermiştir. Eğer bir yere gitmiş olsaydı, orayı allak bullak edeceklerdi, yerine birisini seçseydi, bu sefer de onu takip edeceklerdi. Gözden kaybolmakla insanları tekrar gelecek beklentisi içerisinde bırakmıştır. Bu beklenti içerisinde zamanlar, devirler geçti ve unutuldu. Manevi gönüller daire-i hususiyede tatbikatını yürüttü.

Ancak meydan ulema-i rüsûma kaldı. Onlar da bir yere kadar gelip tıklandılar. Onlar maddiyata tahvil etmek için maneviyat hakkında kelimeler söylediklerinden tıkanıp kaldılar. Kendi vücud kitaplarından va'z etmediklerinden söyleyecekleri bir şey, yenilik getirecek bir halleri yoktu. Kendisini lanse edemememin verdiği huzursuzluk yüzünden ulema-i rüsûm ilkçağ filozoflarının veya hatta batılı müsteşriklerin sözleri ile yazılarını süslediler.

Bu psikolojiye bakıldığı zaman ortaya başka bir husus çıkıyor: din ile meşgul olan insanlar kendi fikirlerini kabul ettirmek için geçmiş ulemanın veya mezhep imamlarının sözlerini kendi sözlerine mehzaz getirmişlerdir. Bir nevi sorumluluktan kaçmışlardır. Bu husus bugüne kadar gelmiş ve bu tavır artık insanlarda yerleşerek kökleşmiş. Bugün de din konusunda söz söyleyen kişiler aynı tavrı sürdürmüşlerdir.

Ancak, Allah'ın velâyet ilmini hakikat-i ilâhîye dairesinde Peygamber Efendimiz zamanındaki safiyeti ile lütfeden **Hatmül Velâyet** sırr-ı hususiyeti kelâm eylemeye başlayınca artık bu iş yürümez bir hâl almıştır. Onun lütfettiği ilim karşısında, herhangi bir söz söyleme kudretini kendinde bulamayanlar, itiraz edemez bir hale gelmişler, ancak ona tâbiyeti de kendilerine yedirememişlerdir.

Bu konu ile ilgili pek çok kişinin ortaya çıktığı görülmektedir. Ancak Rabbimizin onu mahfuzunda tuttuğu anlaşılmaktadır.

Sevgili Efendimiz: **"Benden sonra halifeler, halifelerden sonra emirler, emirlerden sonra melikler, meliklerden sonra baskıcı krallıklar, baskıcı krallıklardan sonra ise, Ehl-i Beyt'imden yeryüzünü adaletle doldurulacak bir kişi çıkacaktır".** buyurmuşlardır. (*ed-Deylemî, el-Firdevs bi - Me'sûri'l-Hitâb, V, 456.*)

Aslolan Allah'ın takdirinde olandır, selamet o noktadadır. İnsanların dünyevî değerlendirmeleri bir mânâ ifade etmez. Çünkü Allah'ın nizamını tatbik edeceği için yaşama ve insan tabiatına en uygun şekli o lütfedecektir. O zaman, Allah'ın arzusuna uygun bir devlet idaresi olur.

Zamanın Sahibi olan gönüller on ikinci imam olan İmam Muhammed Mehdi'den sonra maneviyatı hususiye de tutmuşlardır. Onun kim olduğu tam olarak bilinmedi. Hâlbuki o gönül noktası insanlar için büyük bir rahmettir. Eğer insanlar o gönül noktasını devlet başkanı ve Mürşid olarak görüp tâbiyet göstereceklerdi, bu o insanlar için rahmete müncer olacaktı. Ancak saltanatın, ilâhî imamları katletmeleri sebebiyle bundan mahrum kalınmıştır.

Hicr sûresi 11-13. âyetlerinde;

"Ve kendilerine bir resûl geldiğinde illâ Hû ile alay eder oldular. Hû'yu mücrimlerin kalblerine işte böyle sülûk ettiririz. Evvelkiler (e tâbi olunan) kanun (önlerinde) geçtiği hâlde Hû'ya iman etmezler." buyrulmaktadır.

İlk yaratılıştaki Âdem noktasına yapılan itiraz ve büyülenme, Allah'ın Sırr-ı Âdem görünmelerinin hepsine karşı yapılmıştır.

İnsanların mevcut yaşam şartlarına göre yürümelelerini temin etmek için seçilen ve devletin başına gelen kimseler Resûl noktasında olmadıklarından temsil ettikleri makamın kendileri ile kaim olduğu vehmine kapılmış ve kendilerinde tanrısal güç olduğunu düşünmüşlerdir. Bu hâl onları insanlara tahakküm etmeye sevk etmiştir. Hâlbuki devlet veya hükümet toplumsal yaşamı sürdürmek ve insanlara hizmet götürmek için lüzumludur. Gerek din gerekse devlet isimlerinin yeryüzünde tatbikat görmesi Resûl noktasının zuhuru ile olmuştur.

Kalem sûresi 50. âyetinde;

"Artık Hû'nun Rabbi Hû'yu mücteba eyledi (seçti) böylece Hû'yu salihlerden kıldı" buyrulmaktadır.

O halde, Allah'ın takdir-i ilâhîsini kabul ve tasdik etmek terakkiye vesiledir.

Zahiri devlet başkanlarının gurur ve kibiri Resûl noktasıdır. Resûl noktasında olan zât hiçbir şey yapmadığı halde, halkın gönüllerinin ona olan teveccühü kiskançlık doğurmuştur. Hâlbuki Âdem, **"Ben halife olacağım"** dememiştir. Âdem, Allah'ın; **"Muhakkak Ben**

Arz'da bir halife kılacağım," (*Bakara 30*)" arzusu ile halife olarak yaratılmıştır. Ayrıca Âdem kimseye, "**Bana secde edin**" de demedi. Âdem'e secdeyi Allah emretti. Bütün bunlar ortada iken, Âdem'e yapılan itirazları da yine Allah cevaplandırdı.

Âdem'in tövbesi de Rabbinden öğrendiği birtakım kelimeler ile oldu. (*Bakara 37*)

ALLAH DİNİ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

**"Allah dininden başkasını mı arıyorlar?
Oysa ki, semavatta ve arzda ne varsa,
hepsi ister istemez HU'ya teslim olmuş,
hep döndürölüp HU'ya götürölüyorlar.
(Âl-i İmrân 83)**

Hak din, tarih boyunca “**bir**” olmuştur ki, o Allah dinidir. İnsanlar sadece inandıkları peygamberlerini esas alarak, Allah’ın arzuyu ilâhîsini ve Allah’ın bütün peygamberlerdeki nizam programını görmezden gelmişlerdir.

Batıda, özellikle Protestan ilâhiyatçı ve filozofların etkisiyle 18. ve 19. yüzyıllar boyunca dini, tamamen ferdi bir unsurmuş gibi anlama eğilimi görülmüştür. 19. yüzyılın sonlarından itibaren ise din, sosyal şartlardan hareket edilerek anlaşılmaya ve açıklanmaya çalışılmıştır. Bu görüş açısı dini, cemiyetin bir fonksiyonu olarak görmekteydi, ancak din cemiyet hayatı teşekkül etmeden, ilk dindar insan olan Hz. Âdem zamanından beri vardır.

Din sosyolojisi adı altında batıdan ithal edilen bilgiler ile dini anlamak mümkün değildir. İslâm'ın va'z ettiği din tasavvuru konusunda en ufak bir bilgisi olmayan

Protestan teolog ve sosyologların, akademik çevrelerinde şekillendirdikleri bilgilerin devşirilmesi ile ortaya konulan bilgi kirliliği insanları dini toplumun ortaya koyduğu yanılıısına düşürmekte ve devletlerin de dini kontrol edilmesi gereken bir sosyal olgu olarak görmelerine sebep olmaktadır. Öyle ki din, toplum yapısına yön veren bir üst sistem olarak tarih boyunca hep egemen güçlerin ve devletlerin tepkisini çekmiş ve çekmeye de devam etmektedir.

Allah'ın varlığına inanan bir kişi, “**Din**” kelimesinden Allah'ın peygamberleri vasıtasıyla bildirdiği nizamı düşünür. Allah'a iman etmeyenler ise dini kontrol altına alınması gereken bir unsur olarak görür ve din ile mücadele eder.

Yahudiler, Hz. Davud ve Hz. Süleyman peygamberleri ilâhî vahye muhatap olsalar da, peygamber olarak değil, “*tanrı ile irtibatlı olan*” kral olarak kabul ederler. Hz. İsa'yı da Allah'ın gönderdiği bir peygamber olarak kabul etmezler. Yahudiler, Hz. İsa'yı dini bozuyor diye kabul etmemişlerdir. Söz ettikleri din esasta hahamların kurdukları düzendi.

Hristiyanlığı temsil ettiğini ifade eden Papa bir konuşmasında; “**Yunan'a özgü tanrı anlayışı ile İncil'deki tanrı inancı arasında derin bir uyum ortaya çıktığını düşünüyorum, İncil'de vücut bulan**

inanç ve Yunan düşüncesi arasında içsel yakınlaşma vardır!" (XVI. Benedikt'in Regensburg Üniversitesi'nde 2006 yılında yaptığı konuşma) diyerek kilisenin Yunan mitolojisiindeki uydurma tanrılar düşüncesini takip ettiğini ifade etmiştir. Bu sözler kilisenin Hz. İsa ile bir ilgisinin kalmadığının 21. asırda bir kere daha ilan edilmesidir.

Hz. İsa'nın getirdiği ve Hz. Musa şeriatının ihyası olan tevhid Nasraniliğini ifsad ederek onu bugünkü Pavlusçu Hristiyanlığa dönüştüren kişi olan Pavlus, (Yahudi Saul) kendisini Resûl yapmak adına Hz. İsa'ya, tanrısal özellikler yakıştıran ilk kişidir.

Bu dönüştürülmüş ve değiştirilmiş Hristiyanlığı Yunan dünyasına duyuran Hristiyanlar arasında en ünlüsü yine Pavlus'tur. Atina'ya giderek kendisini dinleyenlere Yunanlı bir konuşmacı gibi; **"Ey Atinalılar"** diye hitap eden Yahudi Saul (Pavlus) dinleyicilerini eleştirmek veya onların inançlarından duyduğu rahatsızlığı dile getirmek yerine, çok dindar göründüklerini belirterek gönüllerini kazanmaya çalıştı. Pavlus onları kendi tarafına çekmek için Yunan kültüründe yaygın olan düşünce ve örnekleri tıpkı bir Yunanlı gibi yerinde kullanmış, atletik oyunlardan, kazananların aldığı ödüllerden, çocuğu okula götüren eğiticiden ve Yunan kültüründeki başka birçok konudan söz ederek Yunanlıları etkilemeye çalışmıştır. (1. Korintoslular 9:24-27; Galatyalılar 3:24, 25).

Hristiyan ismi de Yunanca, “**Mesihçiler**” anlamına gelen **Hristianos**’tan türemiştir.

Bugünkü Papa’nın Hristiyanlığın köklerini Hz. İsa’ya değil de Yunan uygarlığına bağlaması bu yüzden Hristiyanlığın tarihi ile örtüşmektedir.

Pavlus’tan sonra İznik Konsili’nde (M.S. 325) alınan kararlarla Hz. İsa, tam Tanrı’ya eş teslisin bir Tanrı’sı ilan edilmiştir. İkinci dönüşümün mimarı İmparator Konstantin bu konsilde Hristiyan olmadığı halde bugünkü Hristiyanlığın kurallarını ortaya koymuş ve bugüne ulaşan Hristiyanlığı şekillendirmişti. Yani Hristiyan olmayan birisi Hristiyanlığın kurallarını ve Hristiyanlara nasıl inanmaları gerektiğini tarif etmiştir.

İznik Konsilinde Hz. İsa’nın Tanrı değil bir peygamber olduğunu söyleyen İskenderiye Papazı Arius ve taraftarları öldürülmüştür. Bu hareket Konstantin’in Konsil toplamaktaki gayesinin din değil siyaset olduğunu göstermektedir.

Yahudiler, Hz. İsa’yı redderek Allah dininden uzaklaşırken, Kilise de Hz. İsa ile hiç bir ilgisi olmayan Pavlus ve Konstantin’in uydurduğu Hristiyanlık inancına bağlanmışlar, Hz. Muhammed’in (s.a.v) peygamberliğini kabul etmemişlerdir.

Nisâ sûresi 150-151. âyetlerinde;

"Muhakkak ki Allah'ı ve Resullerini inkâr edenler ve Allah'a inanıp peygamberlerine inanmayarak ayırım yapmak isteyenler ve "(Peygamberlerin) kimine inanırız, kimini inkâr ederiz" diyenler ve böylece bu ikisinin arasında bir yol tutmak isteyenler var ya; işte onlar gerçekten kâfirlerdir. Biz de kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır." buyrulmaktadır." buyrulmaktadır.

Peki, Hz. Âdem ile başlayan, Hz. İbrahim'den devam eden Allah'ın irsal eylemiş olduğu peygamberleri ile bildirdiği ilâhî dine, yani Allah dinine ne oldu?

"Hz. İbrahim'in yolundan geliyoruz" diyen Yahudiler ve Hristiyanlar bugün neden Hz. İbrahim'in yaptığı Kâbe'yi kutsal kabul etmiyorlar?

Bakara sûresi 135-137. âyetlerinde;

"(Yahudiler) "Yahudi olun" ve (Nasranîlerde) "Nasranî olun ki doğru yolu bulasınız" dediler. De ki: "Hayır, hakka yönelen İbrahim'in dinine uyarız. O, Allah'a ortak koşanlardan değildi. Allah'a ve bize inzal edilene ve İbrahim'e ve İsmail'e ve İshak'a ve Yakub'a ve torunlara inzal edilene ve

Musa'ya ve İsa'ya bahşedilene ve nebîlere 'Rab'lerinden bahşolunana iman ettik. Onların aralarından hiçbirini tefrik etmeyiz ve biz 'Hu'ya teslim olmuşlarız," deyin Artık eğer sizin iman ettiğiniz gibi iman etmişlerse mutlaka, doğru yolu bulmuş olurlar; yüz çevirirlerse onlar elbette derin bir ayrılığa düşmüş olurlar" buyrulmaktadır.

Yahudilerin ve Hristiyanların bugün din diyerek peşinden gittikleri inancın, **"beşeri kurallar'**dan başka bir şey olmadığı görülmektedir. Geçmişteki **"siyasi"** güç odaklarının kendi kişisel çıkarları doğrultusunda tasarladıkları dayatmaları bugünün insanına din diye takdim etmek ne kadar doğrudur? Bu insanlar bu kurallara uyarak ruhlarını ebedî yaşama hazırlayabilecekler midir? Veya Allah'ın rızasını kazanabilecekler midir?

Allah tarafından kendilerine yetki verilmemiş olan Yahudi Saul'ün ve İmparator Konstantin'in insanları selâmete çıkarma yetkisi var mıdır? Bunların peşinden gidenlerin kurtuluşa ermeleri mümkün müdür?

Hristiyanlar da, tıpkı Museviler gibi Allah'ı değil din adamlarını esas almışlardır. Uydukları din, kendi uydurmaları olup, Allah'ın makbulünde olan din değildir.

Elbette ki, geçmiş inançların yozlaşması da Allah'ın

programıdır, çünkü tertib-i ilâhîye göre geçmiş din anlayışlarının yozlaşması gerekiyordu. Hahamların kurduğu Musevilik ve ruhbanların kurduğu Hıristiyanlık kalacak ki, Allah'ın indinde geçerli olan, Allah Dini'nin son şeriatı zuhur etsin ve hakikat-i ilâhîye anlaşıl-sın; Allah'ın murad-ı ilâhîsi ortaya çıksın.

Allah'ın ilâhî dini, Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'in soyundan gelen ve son peygamber olan Hz. Muhammed (s.a.v) ile ikmal olmuş ve Allah'ın bu dünya için arzu buyurduğu **"ilâhî din"** hitam bularak Allah'ın programı neticeye bağlanmıştır. Allah dini bugün de mer'iyettedir, kıyamete kadar da mer'iyette kalacaktır.

Mâide sûresi 15. âyetinde;

"Ey ehl-i kitap! Resulümüz size Kitap'tan gizlemekte olduğunuz birçok şeyi açıklamak üzere geldi; birçok (kusurunuzu) da affediyor. Gerçekten size Allah'tan bir nur, apaçık bir kitap (Kitab-ı Mübin) geldi." buyrulmaktadır.

Allah'ın sırr-ı Âdem ile insanlara lütfetmiş olduğu Allah dinini tahsil etmek isteyenler, gizlenmiş olanları açıp beyan eden Hz. Muhammed'e iman etmek zorundadırlar. Kitab-ı Mübin, Hz. Muhammed'dir; kusurları o affediyor .

Allah'ın din arzusunun ne olduğunu idrak etmek ve ehl-i kitap'a din birliği değil, Allah'ın bu rahmetini teklif etmek icap eder.

DİNİN KURUMSAL ADI DEVLETTİR.

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İnsanlar, yaratıldıktan sonra dünya üzerinde yürüyebilmek için kendi aralarında birlik olmuşlar ve bu birliğe de "**devlet**" adını vermişlerdir. Bu tatbikat ilk insan ve ilk peygamber olan Hz. Âdem'den itibaren meriyette olduğu için de dinin kurumsal adı devlet olarak tanımlanabilir. İslâm'da devlet şarttır, çünkü devlet, "**nizam**" demektir.

Başlangıçta, Hz. Âdem kendi kabilesinin başkanı olmakla devlet başkanlığı vazifesini deruhte etmiştir. O halde devlet teşkilatının kurulması Âdem'ledir, yani **Resûl** noktası iledir. Risalet noktaları, Allah'ın nizamını va'z ederler.

İnsanların toplu halde yaşaması ve Allah'ı idrak edip ibadet etmeleri için kurdukları devletin başında bir yönetici olması icap etmekteydi.

Geçmiş peygamberler devrinde din ve devlet işlerinin birlikte yürüdüğü zamanlarda devletin başında bulunanlar, Allah'ın makbul tuttuğu ve vazifelendirdiği gönül ve emir sahipleri olduğu için, bu vazife layıkıyla yerine getirilmiştir. Çünkü onlar Allah'ın arzularını tatbik etmişlerdir. Ancak devletlerin çoğalması ile başa geçen

kimseler halkın o makama olan teveccühünü kendisine hamlederek, Allah'ın düsturundan uzaklaşmış, gurura ve kibre düşmüşlerdir. Bu kibir, "**Âdem'e secde edin**" emri ilâhîsine yüz çeviren İblisten kalma bir hâl olsa gerekir. O kimseler şeytani ilhamın tesirine kapılarak kendilerini herkesten üstün görmüşlerdir. Böylece Allah'a münkir olarak halka nizam vermeye kalkmışlardır. Ancak bu düşüncede olanların geçerliliği olmamış, tarih boyunca sayısız örnekleri olduğu gibi silinip gitmişlerdir.

Âl-i İmrân sûresi 95. âyetinde;

"Artık hanif olarak İbrahim milletine ittiba edin. Ve o müşriklerden olmamıştır."
buyrulmaktadır.

Hız. İbrahim peygamberin meşrebinde olan ve O'na ittiba eden gönüller İbrahim milletidir. Hız. İbrahim, Nemrûd'un yanından ayrılıp Mısır'a gitmiş, oradan da Allah'ın arzu ettiği Kenan iline gelerek Mısır dışında bir millet teşekkülü ortaya çıkarmıştır. Hız. İbrahim'e inananlar bir millettir. Hız. İbrahim bu milletin başı ve manevi önderidir.

"Millet" kavramı şimdiye kadar değişik şekillerde tarif edilmiştir.

Dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği içerisinde olan insan topluluğu olarak tarif edilen millet

için din birliği şartı aranmamıştır. Ancak âyette de işaret buyrulduğu gibi millet, “**aynı dine mensup olan insan toplulukları**”nı tarif eden bir kelimedir.

“**Devlet**” ve “**Millet**” kelimelerine değişik mânâlar yükleyerek onu asliyyetinden uzaklaştıranlar bu kelimelerin “**Din**” ile olan münasebetlerini kesmek sureti ile dünyevîleştirmeye çalışmışlardır.

DİN VE DEVLET

Bütün isimler Allah’a ait olduğuna göre “**Din**” ve “**Devlet**” isimleri de Allah’a aittir. Devlet isminin dinin kurumsal hâli olmaktan çıkarılması ile ortaya çıkan din-devlet çatışmasını müspet ile menfinin çekişmesi olarak görmek lazımdır. Dini inkâr eden devlet anlayışı menfiyi işaret ederken, dini kabul eden devlet anlayışı da müsbeti işaret eder.

Din, bir isimdir, devlet de bir isimdir. Devletin dünyevîleştirilmesi ve din ile bağlantısının koparılmasından dolayı bugüne kadar bu iki isim arasında bir çekişme olduğu görülmektedir. Bu çekişme, maddiyat ile maneviyatın bir çekişmesi olarak da düşünülebilir. Çünkü din ile ilgisi kalmayan devlet dünya ile ilgili olduğundan maddiyatı temsil etmektedir. Bu bir yerde müspet ve menfinin çekişmesidir. Ancak din ve devlet çatışmasında devlet başkanlarının hata ve kusurları vardır. Bununla birlikte bilgisiz din adamlarının da bunda rolü çoktur. Cahil din

adamları kendisini topluma kabul ettirmek için dini asliyyetinden uzaklaştırmışlardır. Bugün insanların dine bakış açısı bunu göstermektedir.

Yaratılmış olan varlıklardan sıfat olanlar, zât olana karşı reaksiyon gösteriyor. Sıfat olan kendi görünmesine varlık atfetmektedir. Halbuki sıfat, zâttan hâsıl olmuştur. Kendi sıfat varlığının idrakinde olmayan, asliyyeti olan zâta reaksiyon göstermektedir. Bu hayat macerası sıfat olanın zât olanla çekişmesi olsa gerekir.

Geçmiş peygamberler zamanında din adına hareket ettiğini söyleyen pek çok kişi ortaya çıkmıştır. İslâmiyet ile birlikte kendi kendine din adamı diyen ve bu iddia ile ortaya çıkanlar da etraflarına bir çok kişileri toplayarak onların inançlarını ifsat etmişlerdir. Kendilerinde hiçbir yetki olmayan kimseler din içi çekişmelere sebep olmaktadır.

Velâyet, sıfatın zâta, yani HÜVE'ye tâbi olduğunun idrakinde olduğu için, sıfat olanın makam mazhariyeti neyse o şekilde muamele eder.

Din, toplum için çok değerli olduğu için devlet, dini daima kontrol altına almak istemiştir. Din, hususiyet arzeden ve gönüllere hitap eden bir konu olduğu için, devlet başkanları dini kontrol altında tutarlarsa, insan gönüllerine de hitap edeceklerini düşünmüşlerdir. Din bilgisinden yoksun olanlar buna tevessül et-

mişlerdir. Ancak din hakkında gerçek bir bilgiye sahip ol-salardı bunu yapmazlardı. Çünkü din her zaman kalplere hitap etmiştir.

Din devlet arasındaki çekişme, dinin tam mânâsı ile anlaşılmamasından kaynaklanmaktadır. İnsanların ek-serisi kendi dünyevî menfaatlerini, Allah'ın rahmetinin üzerinde görmüşlerdir. Peygamberimize Mekke'nin hü-kümdarlığı teklif edildi, ancak peygamberimiz kabul et-medi.

Peygamberimiz, İslâm'ı Mekke'de va'z etmeye baş-ladığı zaman ekonomik çıkarlarının tehlikeye gireceğini düşünen kişiler Peygamberimize itiraz etmiş ve karşı çık-mışlardır. Arap yarımadasından gelen 3-5 bin kişinin Mekke ekonomisine yaptığı katkıyı düşünen kimseler, Ve-da Haccı'nda yüz bin Müslümanı Mekke'de görünce, dü-şüncelerini değiştirmişlerdir.

İslâm'ın hâkim olmasından sonra, Mekke putpe-restlerin düşündüğü gibi önemini yitirmemiş, tam tersine önemi daha da artmıştır. İnsanlar dünyevî düşüncelerle dine karşı çıkıyorlar, ama dini tercih edenlere Rabbimiz dünyada da rahmet lütfetmektedir.

İnsanlar, dini kurallara uymaya yanaşmadıkları için din devletinde yaşamayı istememektedirler. Devletler de dinin aslı ile ilgisi olmayan kuralları, dini kurallar olarak dayattıkları için insanlar dinden uzaklaşmaktadırlar. Dev-

let içinde ulema-i rüsumun tarif ettiği İslâm gerçek İslâm diye halka dayatılmaktadır. Ancak bu dinin Hz. Muhammed'in (s.a.v) va'z ettiği İslâm ile ilgisi tartışmalıdır.

Bugün insanların yaşadığı din, Allah'ın lütfettiği din olmaktan uzaklaştırılmıştır. Dine olan itiraz, itaatsizlik ve inançsızlık bundan kaynaklanmaktadır. Herkes Peygamberimizin lütfettiği İslâm'a uysa dünya yaşamında daha doğru yürünür, insanlar arasında çatışma, daha az olurdu.

Dünya kurulduğundan beri din-insan, din-dünya arasında bir gelişim söz konusudur.

Dinin de, devletin de ortak hedefi "**İNSAN**"dır. Din, birey olarak insana ve topluma nasıl yaşaması ve davranması gerektiğini va'z eder. Aynı şey devlet için de geçerlidir. Devlet idarecileri bundan dolayı dini kendilerine hasım olarak görmektedirler. Ancak insanı yaratan Allah'tır. Devletlerin insanları kendi mülkiyetinde görmeleri doğru değildir. Devletler geçicidir, Allah'ın dini ise ebedidir.

Din, toplumu yönlendirir ve şekillendirir. Bunu yaparken toplumu oluşturan bireylerin davranışlarına da etki yapar. Devletlerin bunu önlemeye çalışmaları gerek bireysel anlamda, gerekse toplumsal anlamda huzursuzluk meydana getirmektedir.

Din, kurallar manzumesi değildir. Din, Allah ile kul arasındaki ilâhî bir münasebettir.

Din ve devlet işlerinin birlikte yürümesinin insanlık üzerinde nasıl bir faydası olur? diye sorulacak olursa şöyle cevap verilir: Âlemlerin kurucusu ve meydana getiricisi olan ilâhî kudretin ilâhî programı paralelinde yüründüğü takdirde insanlık ve medeniyet daha çabuk terakki eder ki, bu şekilde hareket etmek için Allah'ın programını ve nizamını tatbik etmek icap eder.

DİN VE TARİH

Geçmiş devirleri incelediğimizde bu iki konuyu birleştirenlerin muvaffak oldukları görülmektedir. Nitekim Sevgili Peygamberimiz zamanında ve kendisinden sonra otuz sene din ve devlet işlerinin müştereken yürümesinin mümkün olduğunun örnekleri verilmiştir.

İnsanlar dini, tarihin içerisinde değerlendirmek alışkanlığındadırlar. Bu değerlendirme, dini insan faaliyetleri arasında görmelerindendir. Sanki din, Allah'ın değil de insanın ortaya koyduğu bir nizamdır. Oysa ki tarihi dinin içerisinde değerlendirmek icap eder. Tarih yokken din vardı. Allah'ın yarattığı ilk "**insan**" aynı zamanda ilk peygamberdi. Allah'ın arzusu önce insanda belirdi.

Başlangıç Hz.Âdem ile olduğuna göre din ile başla-

mıştır, tarih ile değil. Hayat "*insan*" faktörü ile başlamıştır. "*Hayvan tekamül etti de insan oldu*" demek cismani bakıştır ki, böyle düşünen kendini madde ile kısıtlayıp insan varlığını küçümsemektedir. Bu şekilde değerlendiren yapanlar "*ruhun tekâmülü*" hakkında ne söyleyeceklerdir?

İnsanlık tarihinde başlangıcından bugüne gelinceye kadar dünyevîleşmenin arttığı ve günümüzde bunun daha da çoğaldığı görülmektedir. Oysa ki, geçmiş peygamberler zamanındaki tatbikatlara baktığımızda, insanlık tarihindeki dünyevîleşme ve buna karşıt olarak uhrevi değerlere önem vermenin inişli çıkışlı bir seyir izlediği görülecektir.

Cismaniyet ruha tâbidir ve ruh konusu insanda vardır. Allah'ın lütfetmiş olduğu program dahilinde, yaratılan bütün varlıklar insan için yaratılmıştır. Her şey Âdem'le başladığına göre esas olan insandır. Hayatın gayesi Âdem olduğuna göre, yaşamın da Allah'ın bu arzusuna göre olması icap eder. İnsan, Allah'ın ilâhî programındaki arzuya tam olarak uyarsa, o zaman murat hâsıl olmuş ve programın hedefine varılmış olunur.

Allah, ilâhî programını "*insan*" ile yapmaktadır. Konuşma hâsleti insanda vardır. Çünkü Allah'ın kelâm sıfatının tezahürü insandan tecelli etmektedir? İnsandaki bu haslet Allah'tan gelmektedir. İnsanın kelim eylemesi (ko-

nuşması) Allah'ın ilhamıdır. Allah'ı makamları gereği sıfat mertebesinde değerlendirenler, yani insandaki konuşma hususiyetini Allah'ın kelâm sıfatına bağlamayanlar bu konuyu idrak etmekte zorlanmaktadırlar.

Neden hayvanlar tekamül etmiyor? Bugüne kadar binlerce hayvan nesli gelmiş, nesilleri bitmiş ancak insan varlığı terakki ederek devam ediyor.

Tarih bilimi insanı esas alan ve insan faaliyetlerini inceleyen bir bilim olduğuna göre, insanı anlamadan tarihi anlamak mümkün olmasa gerekir.

Eğer "**İNSAN**" anlaşılabilirse "**TARİH**" anlayışı yerli yerine oturabilir. Aksi hâlde tarihi anlamak mümkün olmuyor. Bütün tarihsel olaylar "*insan*" faktörü gözününe alınarak değerlendirilirse ve insan varlığının da Allah ile olan münasebeti düşünülürse bu bakış açısı sağlam ve tutarlı bir idrak anlayışının kapılarını açar.

Kendi uydurdukları anlayışları din olarak kabul edenlerin, din ile ilgili taassupları dine zarar vermekten ve insanları dinden uzaklaştırmaktan başka bir işe yaramamıştır. Allah'ın arzusundaki dine olan bağlılık ise insanları daima ileriye götürmüştür.

TARİHİ OLAYLAR ALLAH'IN PROGRAMIDIR.

Bütün yaşam Allah'ın nizamı olduğuna göre, tarihi

olayların da Allah'ın programı içerisinde cereyan ettiği muhakkaktır.

İnsanlar için geçmiş zaman, yaşanan zaman ve gelecek zaman algısı söz konusudur. İnsanların gelecekle ilgili malumata sahip olmaları mümkün değildir. Gelecek zamanı hiç bir zaman "**akıl**" tayin edemez. Çünkü gelecek Allah'ın ilmindedir. Allah, arzu buyurduğu velâyet ve nübüvvet makamına dilerse lütfeder.

Bir misal olarak, Hz. Yusuf, firavun'a Mısır'da yedi sene bolluk yedi sene kıtlık olacağını söyleyerek Allah'ın programını bildirmiştir.

Hz. Muhammed (s.a.v) Hendek savaşı öncesinde Şam'ın, İran'ın ve Yemen'in Müslümanlar tarafından fet-hedileceği müjdelediği gibi kıyamet ile ilgili olarak da hadîs-i şeriflerinde pek çok bilgiler lütfetmiştir.

Sultan II. Mehmed henüz beşikte iken Hz. Hacı Bayram-ı Veli'nin huzurunda bir sohbet esnasında II. Mehmed'in (Fatih) babası ve İstanbul fatihi olmayı çok arzulayan Sultan II. Murad; "**Fetih bizlere müyesser olacak mı?**" diye sordu. Hacı Bayram-ı Veli de; "**Sultanım siz ve biz bunu göremeyiz; ama fethi görmek şu küçük şehzade ile bizim köse dervişe nasip olacaktır**" diyerek beşikteki şehzade Mehmed'i ve Akşemseddin'i gösterdi.

Bu ve benzeri örnekler çoğaltılabilir.

Burada velâyet gönüllerinin Allah'ın bu programının idrakinde oldukları görülmektedir. Bütün yaşıntı Allah'ın programındadır.

Belirli bir inanç noktasında olmayan ve Allah inancını taşımayan kimselerin tarih boyunca gelecekte haber almak amacıyla astrolojiyi kullandıkları kâhinlerden ve münecimlerden yararlanarak bilgi sahibi olmaya çalıştıkları bilinmektedir. Bu uğraşı, başından sonuna bir nizam programı olduğunun kabul edildiğini göstermektedir. Eğer her şey tesadüfler zincirinin bir parçası ise, neden gelecekte haber alınmak isteniyor?

Dünya, bir program ile yaratılmıştır. Bu program ile nizamında yürümektedir. Hz. Muhammed (s.a.v) gelecekte nasıl haber verdi? Kur'an nasıl haber verdi? O halde bu bir programdır. Ancak bu âlemlerin fevkindeki âlemlerdeki tatbikat nedir? Program nedir? Bunu bilemiyoruz. O âlemler için dünyevi varlıkların fevkinde olan varlıklar da olabilir. Bu varlıklar âleminin fevkinde olan nice tatbikatlar da olabilir. Onun için Allah'ın yaratmasını tahdit etmek mümkün değildir.

Allah'ımız ilâhî programının hususiyetini Hatemen Nebiyyin olan “**H. Muhammed**” ile bildirdi. Hz. Muhammed, Allah'ın arzu ve nizamını anlattı; bu anlatış ilâhî programın mânâsını ortaya koydu.

Her şey Allah'ın ilâhî programının içerisinde olduğu için, Allah'ın lütfettiği din anlayışı her zaman için daha ileri açılmalarla devam eder.

Din anlayışı, bugün çok ileri bir idrake intikal etmiştir ki, bu Allah'ın arzusudur. Bu yaşam programı Allah'a ait olduğuna göre ve "**Allah dilemedikçe siz diyemezsiniz,**" (Tekvîr 29) buyrulduğuna göre tarih boyunca meydana gelen her olay bu nizam programı içerisinde cereyan etmektedir.

Tarihsel olayları anlamak için yararlanılan olayın meydana geldiği zaman ve mekân, belge ve bulgular, olaylarda rol oynayan kişiler hep zahiri temsil ederler. Aslolan özdür. Tarihsel olaylar arasında sebep sonuç bağlantısı kurulurken, Allah'ın bu nizam programı ve peygamberleri ile bildirdiği ilâhî arzu göz önünde tutulmalıdır.

Dünyadaki olaylara göre kaderi belirlemeye çalışmak mümkün değildir. Bir olay oluyor ve onun oluş şekline göre kader tarifi yapılıyor. Ancak hayır görülen de şer, şer gibi görünen de hayır olabilir.

Kalem sûresi 49. âyetinde;

"Muhakkak biz her şeyi bir kadere göre yarattık," buyrulmaktadır.

Programın sahibi böyle buyururken, bu madde âleminin içerisinde bir nokta mesabesinde olan insanın kendi iradesinden bahsedeceğine "*ben nefsimi zulmettim de hakikatten uzak kaldım*" demesi onu belirli bir idrak noktasına getirir.

Dikkat edilirse, Allah'a olan iman insanın hangi konu olursa olsun duruşunu ve düşüncesini etkilemektedir. Nitekim tarihte daima büyük hadiselerde zuhur eden "*hesapta olmayan ve hiç kimsenin tasavvur edemediği*" olaylar tarihi hadiselerin gidişatını değiştirmiştir. Tarih, bunun sayısız örnekleri ile doludur.

Hadis-i şerifte; "**Her asır, öncekinden daha kötü olacak, böylece Kıyamete kadar hep bozulacak.**" [Hadika] buyrulmuştur.

Sevgili Efendimizin bu mübarek sözü ilâhî bir programı işaret etmektedir.

Bir insan doğduğunda ölüm geni çalışmaya başlar, bir ağaç büyüdüğü zaman yavaş yavaş kurur, bir yemek yapılır, tazedir yavaş yavaş kötüye gider bozulur, bir çiçek vazoya koyulur, bir müddet sonra solar ve atılır. O halde bütün varlıklar Hz. Peygamberimizin buyurduğu programın içinde yürümektedirler.

Program Hakka aittir, dilediği gönle bu programdan haber verebilir, buna kullardan kim itiraz edebilir?

İnsanlar, peygamberlerin getirdiği doğru bilgiden uzaklaştıkça din anlayışlarında bozulmalar olduğu hakikattir. Bugün din diye kabul edilen inançlarda bunu görmek mümkündür. Allah'ı doğru bilmek ancak Allah'ın peygamberleri ve velileri ile bildirdiği hakikate uyularak sağlanabilir. Esasta her şey ilâhî yaratıcı kudretin yani nizamın sahibi olan Allah'ın bildirdikleri ile tahsil edilmelidir. Bugün medeniyeti insan aklının ortaya koyduğu faaliyetlerin bir toplamı olarak görenler, insanlık tarihini anlamaktan uzaklaşmışlardır.

DİN VE DEVLET İŞLERİNİN BİRBİRİNDEN AYRILMASI MÜMKÜN MÜDÜR?

Din, insan gönülleri ile ilgili bir konudur ve her insanın şahsiyeti ile ilgilidir. Allah'ın her insanda değişik bir arzusu olduğuna ve bu arzular birbirine benzemediğine göre Allah'ın her an yeni bir arzusunun tatbikata girdiği düşünülmelidir.

Bütün varlıkları yaratan ilâhî kudretin müdahalesini engellemek nasıl mümkün olabilir? Allah'ın insanlara dünya üzerinde nasıl yürümeleri gerektiğini lütfedip bildirmesi insanlar için bir kolaylıktır. Allah, kullarına kolaylık diler zorluk dilemez.

Akıl yönünden program yapıp kendi başlarına yürümek isteyenler, Allah'ın dünya işlerine karışmasına engel olabilmişler midir?

Bütün varlıklar, her şey, her nokta Allah'a ait iken, dini ve devleti birbirinden ayırmaya çalışmak mümkün değildir.

Allah, insanları birbirine muhtaç olarak yaratmıştır. İnsanlar, birbirine muhtaç olarak yaratıldığı için de cemiyet halindedirler. Cemiyet hayatını Kur'an öngörmektedir. Devlet, dünyadaki insanların toplum olarak yaşayabilmeleri için lüzümlüdür.

Tarih yönünden bakıldığı zaman, bütün devletler insanların hayatını sürdürebilmesi için çeşitli kanunlar koymuşlardır. Bu kanunlar o zamanki insanların ihtiyacına cevap vermek içindir. Cemiyetin gelişmesi ve medeniyetin ilerlemesi paralelinde devletler bu kanunları değiştirmişlerdir. Kanunlar insanların ortak yaşantısındaki tesanütü sağlamak içindir. Her devrin ve her toplumun kanunu değişiktir, ancak hedef insanların birlik ve beraberlik içerisinde muntazam yaşaması olmalıdır.

Dünyada devlet kavramının ortaya çıkmasından Fransız İhtilali'ne kadar, her yerde olduğu gibi batıda da dinle devlet iç içe olmuştur. Batıda kilisenin din adına yapmış olduğu baskı, devletin ve insanların kiliseye ve dolayısıyla dine karşı bir tutum içerisine girmelerine neden olmuştur. O yüzden, insanların kendi vehimlerinden uydurmuş oldukları kuralların uygulayıcısı olan kiliseye karşı girişilen haklı mücadele, daha sonra Allah'ın pey-

gamberleri ile bildirmiş olduğu gerçek din anlayışına da karşı çıkılmasına bahane oluşturmıştır.

Hristiyan kilisesinin tanrı adına egemenlik iddiası içerisine girmesi ve siyasi otoriteler olan devletler ile güç mücadelesi yapması ve nihayetinde kralları ve halkı baskı ile yıldırması, asırlar boyunca zulüm yapması halkın kiliseye karşı ayaklanmasına neden olmuştur. Esasında laiklik, dine karşı değil siyâsî, hukukî, sosyal ve ekonomik bir yapı olan kiliseye karşı girişilen hareketin sonucunda ortaya çıkmıştır. Kilisenin halktan zorla topladığı vergilere ve baskılara karşı isyan edilmiştir.

Avrupa, Reform hareketlerinin neticesinde laik olduğunu iddia etmektedir. Oysa İslâm'a bakış açılarında laik anlayış değil, Hristiyan anlayışının egemen olduğu görülmektedir.

EBEDİ OLAN DİN Mİ DEVLETE, GEÇİCİ OLAN DEVLET Mİ DİNE TÂBİ OLMALIDIR?

Din ve devlet işlerinin beraber yürütülmesi ancak devlet başkanlarının din konusunda yetki sahibi olan, Allah'ın vazifelendirdiği gönüllere uyması ile mümkün olur. Yoksa, Allah'tan hiç bir yetki verilmediği hâlde kendisini dinde vazifeli kılanlara uymakla değil...

Tarih boyunca devlet idarecileri, dini temsil ettiğini

söyleyen ancak kendisinde Allah'ın tasdiki olmayan kim-selerin dini ve devleti yönlendirmek istemelerini kabul etmemişler ve hatta dini devlete rakip olarak görmüşlerdir.

Allah'ın arzusunun Zamanın Sahibi olan gönülden zuhur etmesi, o zamanki insanların gönüllerinde kendi makam, meşrep ve idrakleri ölçüsünde ceste ceste yayılması ile tatbikat görür. Eğer devleti yönetenler dinin asli kaynağı olan her zamanın risalet noktasının ilhamlarını dikkate alsalardı, devletler ve milletler selamet bulurlardı. Nitekim her zamanda buna örnekler verilebilir.

Devlet başkanlarının Allah tarafından vazifelendirilen ilham noktasına tâbiyeti kendileri ve halkı için selamettir. İlham noktası, Allah'ın büyük bir rahmetidir, o kendisi için hiçbir şey istemez. O noktaya iltica edene Allah rahmet eder.

Kur'an'da, Hz. Zülkarneyn'e iltica eden kavmin selamet bulduğu zikredilmektedir.

Meşveret, Peygamberimizin emridir. Allah herkese ilham verir. Devlet başkanları devlet meselelerini tartışabilecekleri müşavere meclisleri kurmuşlardır. Allah o mecliste bulunan kimselere de kendi makamlarına göre ilham verir. Ancak Zamanın Sahibi noktasında lütfedilen ilham başka bir hususiyettir. O gönlün duası bile selamet bulmak için yeterlidir. Zamanın Sahibi, **Rahmeten lil âlemîn** noktasıdır; Rahman'ı temsil eden noktadır; Rah-

man'ın suretidir. Allah Zamanın Sahibinden kendini izhar-ı zamir eyler. O gönle uymak insanlar ve toplumlar için selamet bulunmasına vesiledir.

İLÂHÎ KANUNLAR-BEŞERÎ KANUNLAR

Nizam, Allah'ın bir ismidir. Kur'an-ı Kerîm ana umdelerde nizam koymuştur. İtikadi ve ameli nizam Kur'an'da lütfedilmiştir. Allah'ı nasıl bilip tanıyacağız konusunda bir nizam vardır. Dünyevî işlerdeki nizam da Kur'an'da bildirilmiştir.

“Sünnetullah” elbette değişmez. Bununla birlikte Kur'an-ı Kerîm'de dünya yaşamını ilgilendiren bazı konuların zamana göre tefsir edilmesi için bu konular ile ilgili âyetler geniş mânâlar taşıyan ve her zamana hitap eden kelimelerden seçilmiştir. **Kur'an, bunların örfe göre uygulanmasına izin vermiştir.**

Dünyanın kuruluşundaki ilâhî arzu, insanın yetişmesi ve terakki ederek ilâhî âleme geri dönmesidir. Dünyadaki devletler, Allah'ın bu arzuyu ilâhîsinin paralelinde kararlar alırlarsa, insanların terakki etmesi ve devletlerin halkın yararına gelişmesi söz konusu olur.

İnsanlar, güzel bir devletin içinde yaşarsa Allah'ı daha iyi tanır. Murat da, hedef de bu olmalıdır. İlâhî âleme nispet edildiğinde bir **“an”** mesabesinde olan dünya yaşamındaki bir devletin hükmü ne kadar olabilir? Dev-

let başkanları teveccühü kendilerine değil de Allah'a isterlerse devletlerini daha iyi idare ederler. Çünkü Allah'ın kanunları hiçbir zaman kaos yaratmaz.

İnsanların koyduğu nizam ebedi değildir, çünkü insanlar geleceği bilememektedirler. Devletin Allah'ın istekleri doğrultusunda insanları yetiştirmesi hakikate daha uygundur.

Biz kendi varlığımızı ispat edemediğimize ve Allah bizde kendi varlığını ispat ettiğine göre, demek ki hakikat kendisidir. Varlığın aslı ve hakikati kendisi olduğuna göre insanın kendi varlığını Allah'tan ayrı görerek hakikati anlaması mümkün olmasa gerekir.

İRÂDE NEDİR?

"İrade," bir davranışı tercih edip gerçekleştirme gücü anlamında kullanılmaktadır. Sözlükte "**istemek, dilemek**" anlamına gelmektedir.

Tekvîr sûresi 9. âyetinde;

"Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemedikçe sizler bir şey dileyemezsiniz." buyrulmaktadır.

Kişide müspet-menfî her türlü duygu ve düşünce dalgalar halinde geçer. Aslolan Allah'ın makbul tuttuğu-

dur. Kişide Allah'ın makbul tutmadığı alışkanlıklar olabilir, eğer o kimse bunları Allah rızasını gözeterek terk ederse Allah'ın hoşnutluğunu kazanır.

Yunan felsefesi ile İslâm'ı bağdaştırma fikriyatının bir yansıması olan ve daha çok felsefi bir kavram olarak kullanılan "*irade-i cüz'iyye*" kavramı ise esasta Allah'ın kullarına lütfettiği ilhamlardır. Kişi bir matematik problemini çözerken bile bu ilham ile iş görür. Hangi varlık Allah'ın feyzi olmadan tatbikat yapabilir ki? Kişi bu ilâhî feyzi kendi iradesi gibi görmekle kendini hakikatten uzaklaştırmaktadır. İrade-i cüz'iyye irade-i külliye'de mahivdir.

Allah'ın bizlere verdiği, irade-i cüz'iyye tabir edilen ve yine Allah'a tâbi olan bir iradeyi, sonsuz kudret sahibi olan Allah'a karşı kullanmaya kalkmak haddi aşmaktır.

Hz Mevlâna Celâleddin-i Rûmi: **"Bu halden hale giriş harflerin, onun yazıp bozmasından meydana gelmekte... Bir işe niyetin yahut bir şeyden vazgeçmen de onun iradesiyle, onun takdiriyle! Ni yazdan, yalvarıp yakarmadan başka yol yok... Bu değişmeyi, bu halden hale girmeyi her kalem bilmez."** buyurmuşlardır.

DEVLET İDARESİNDE HALK İRADESİ

Allah bir uyarıcı yollamazsa bir toplum ne karar

verirse versin, bunun bir kıymeti olmayacaktır. Dünya nizamı, Allah'ın nizamından ayrı olarak görüldüğü için zahiri devlet adamları, din ile daima bir çekişme içerisine girmişlerdir.

Hz. Musa zamanında da firavun halkın kendisine teveccüh ettiğini düşünerek kendisinin doğru yolda olduğunu zannetmiştir. Ancak doğru olan firavun değil Musa idi.

Allah'ın, zamanın yaşamına, ilmine göre lütfettiği gönlün fikirlerini, düşüncelerini ve idealini kabul etmek icap eder. Aksi halde halkın tecellisi menfi ise tatbikat da menfi olur.

Sağduyu sahibi olan bir toplumun vereceği karar müspettir. **Sağduyu ise Allah'ın insanlardaki tecellisi**dir. Sağduyu Allah'ın insanlardaki rahmet tecellisini işaret eder.

İslam tarihinin ilk zamanlarında yapılan biat ve seçimler sağduyunun galip gelmesi için yapılmıştır. Neticede de sağduyu galip gelmiştir. Bu da Allah'ın arzuyu ilâhîsidir ki, insanların hayrınadır. Cemiyetlerin ve insanların terakkisi doğrudan doğruya Allah'ın arzuyu ilâhîsi ile gerçekleşen bir husus olsa gerekir.

Bir toplumda ters bir fikrin galip gelmesi ancak zorlama ile olur. Ve bu galip gelme hâli geçicidir. Menfi

hiçbir zaman tam mânâsı ile galip gelememiştir; menfinin soyu kesiktir. Serbest seçim yapıldığı zaman toplumun sağduyusu her zaman galip gelir. Peygamberimiz; **"Ümmetimin ekseriyeti dalâlette ittifak etmez."** buyurmuşlardır. (Tirmizi, Fiten, 7: 2168; Acluni, Keşfu'l-Hafa, 1: 64-65.)

Enbiya sûresi 105 âyetinde;

**"Ve andolsun 'Zikr'in ardından Zeburda da
'Arz'a salih kullarım varis olacaklar,' di-
ye yazmıştık."** buyrulmaktadır.

Batıl olanın galip görünmesinin devamlılığı yoktur. **"Bilâkis 'Hakk'ı batıl üzerine fırlatırız da onun izi-
ni siler."** (Enbiya 18) âyeti batıl olanın devamlılığının ol-
madığını işaret etmektedir.

EGEMENLİĞİN KAYNAĞI ALLAH'TIR.

Devlet otoritesini ifade eden egemenlik kavramı
yani hâkimiyet, genel olarak, *"En üstün, tek, bölünmez
ve yenilmez hukuki bir kudret"* olarak tanımlanır.

Egemenliğin, toplumda en üstün emretme gücü ol-
ması, egemenliğin kaynağının nereden kaynaklandığı so-
rusunu da beraberinde taşımıştır.

İlkçağlardan Fransız İhtilali'ne kadar pek çok

devlette egemenliğin “tanrısal kaynaklı” olarak görüldüğü bilinmektedir.

Allah'ın insana "**siyasî egemenlik hakkı**" verip vermediği konusunda tartışmalar yaşanmaktadır.

“Vermemiştir” diyen bazı siyaset bilimciler; “Allah kendi yerine iş yapma ve vekili olma yetkisini peygamberler dâhil hiç kimseye vermemiştir. İnsan Allah adına iş yapan bir varlık değildir. O, sâdece Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için iş yapan, çalışan bir varlıktır” diye tespit etmişlerdir.

“Vermiştir” diyen bazı kişiler ise; “**Kim Allah'ın indirdiği ile hüküm vermezse, işte onlar inkârcılardır.**” (Mâide, 44) ayeti mucibince bu hakkı kullanmada salahiyet sahibi olup olmadıklarına bakmadan ortaya atılmaktadırlar. Bu hakkın Hulefa-i Raşidîn tarafından kullanılması ile devleti ve halifeliği zorbalıkla ve cinayetle ele geçiren Emevîler ve benzerlerinin kullanması aynı mıdır?

Hz. Ebu Bekir, kendisi için **Halifetullah** kelimesinin kullanılmak istenmesi karşısında buna itiraz etmiş ve kendisinin ancak Allah'ın elçisinin Halife'si olduğunu söylemiştir. Ancak bu unvan, özellikle Emevîler döneminde yaygın bir şekil kazanmıştır, bunun amacı Emevîlerin kendilerinin Allah tarafından tayin edilmiş idareci veya vekil oldukları iddiasıyla dinî bir “**meşruiyet**” sağlama iddiasıdır.

Devlet, Hz. Âdem'den itibaren mer'iyette olduğu için ve devlet Allah'ın bireyler ve toplumlar için va'z ettiği dinin kurumsal adı olduğu için egemenliğin kaynağı Allah'a aittir. Kur'an'da; **"Ve biz bir resulü illâ Allah'ın izni ile itaat olunsun diye irsal eyleriz."** (Nisa 64) buyrulmuştur.

Peygamberleri de, zamanın sahipleri olan velileri de Allah tayin eder. Zahiri devlet başkanlarının göreve gelmesi de Allah'ın takdiridir. Ancak bu takdir onların hayır üzerinde olduğunu göstermez.

Allah tarafından görevlendirildiklerini iddia eden zahiri devlet başkanları, din ve devleti istismar yoluna gitmişlerdir. Çünkü onlar **itaati Allah'a değil kendilerine istemişlerdir**. Bu itaati bulanlar kendilerinde tanrısal güç olduğu vehmine kapılmış, bulamayanlar ise risalet noktasına hasım kesilmişlerdir. Allah'ın vazifelenirdiği gönüller ise her zaman Allah'ı işaret etmiştir. Allah tarafından tayin olunan gönül, Allah'ın emrini bekler; halkın takdir ve teveccühüne değil Allah'ın tasdikine bakar.

Maide sûresi 44. âyetinde;

"Ve kim Allah'ın inzal ettiği ile hükmeylemez ise artık böyleleri, onlar kâfirlerdir." buyrulmaktadır.

Manevi olan bir insan, itaati Allah'a ister, şahsiyetine değil. O gönüller hiçbir zaman şahsiyetini ortaya koymaz.

Firavun ve Nemrûd, Allah'ın programındaki menfi tatbikat noktalarıdır. Ancak aslolan firavun ve Nemrûd değil Musa ve İbrahim peygamberlere itaattir. Allah, onlara olan itaati kendisine saymaktadır. Çünkü onlar hiçbir zaman şahsiyetlerini ortaya koymamışlardır.

El Hakk, sırrının tecelli noktaları olan risalet noktaları Âdem sırrının temsil noktalarıdır. Onlara yapılacak itiraz mekri işaret eder.

Allah'ın vazifelendirdiği gönülleri, kendileri hakkında hiçbir hüccet olmayan kimselere tercih ederek yürüyenler nefislerine zulmetmiş olanlardır.

Egemenlik hakkının saltanat olarak kullanılması İslâm'ın düsturuna uymamaktadır. Çünkü Allah'ımız Hz. İbrahim'e; "**Ben seni insanlara imam kılacağım**" buyurduğunda Hz. İbrahim, kendi soyundan da imamlar istemiş ancak Allah'ımız Hz. İbrahim'e; "**Ahdim zalimlere nail olmaz,**" (Bakara 124) buyurmuştur.

Geçmiş peygamberler devrinde babadan oğula geçen tatbikatlar görülmüştür. Ancak bu durum âyette işaret buyrulduğu gibi kesin kurallar taşımayan ve ancak Allah'ın takdiri içinde olan bir hususiyettir.

Allah, zalim olanları insanlara imam yapmayacağını buyurmaktadır. O zaman halka zulüm yapanların, İbrahim peygambere zulüm yapan Nemrûd veya Hz. Musa'ya zulmeden firavun siretinde olan kimseler olduğu görülmektedir.

Allah ölüden diriye, diriden de ölüyü çıkaran olduğuna göre (*En'am 95*) soy-sop ile hüccet peşinde koşmak ve kendi zâti mertebesine bakmadan sırf belirli bir soya mensup diye saltanat peşinde koşmak doğru olmasa gerekir.

İslâm'da saltanatın ilk başlangıcı Muaviye'nin Hz. Hasan'a verdiği söze rağmen oğlu olduğu iddia edilen Yezid'i veliaht tayin etmesi ile başlamıştır. Bu durum maalesef Abbasîler zamanında ve sonrasında da devam ettirilmiştir. Tertip aynı tertip, bir tarafta Sırr-ı Âdem diğer tarafta itiraz eden ve “**ben ondan daha üstünüm**” diyen Şeytan'ın rolünü üstlenen zahir kişi...

Âdem topraktan yaratıldığından Sırr-ı Âdem görünmelerinde tevazu ve rıza, İblis ateşten yaratıldığından Âdem noktasına düşmanlık edenlerde yakıcılık ve itiraz hali galiptir.

DEVLET DİNDEN DOĞMUŞTUR. İLK DEVLET BAŞKANLARI RESÛL MAKAMINDADIRLAR

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Devlet başkanı olmak veya bir kavmin başına geçmek insanların arzusu ile değil Allah'ın takdiri iledir. Kavmin başkanlığı, devlet başkanlığı gibidir. Bu kavimler devirler içinde büyüdü devlet oldu, imparatorluk oldu, demokrasiler kuruldu, cumhuriyetler ilan edildi.

Geçmiş peygamberler devrinde Hz.Peygamberimiz zamanında ve ondan sonra da Raşid Halifeler devrinde Allah'ımız Allah'ı temsil eden gönül noktası ile devlet başkanlığının bir arada yürüyeceğini gösterdi.

Sevgili Efendimiz, hem peygamberlik hem de devlet başkanlığı vazifesini üstlenmiştir. Bu konu çok mühimdir. Zamanın İnsanı Allah'tan aldığı ilâhî emirlere göre devleti idare edeceği için, bu en güzel devlet idaresi olur.

Bazı devlet başkanları kendilerini "**zıllullahi fi'l-arz/ Allah'ın arzdaki gölgesi**" olarak nitelendirmişler ve egemenliklerini pekiştirmek için kendilerinin Allah tarafından vazifelendirildiklerini iddia etmişlerdir. Hakikatte egemenlik Allah'a ait bir konudur ve Allah arzda bu egemenliğini bizzat kendi vazifelendirdiği gönül noktaları

ile icra etmektedir. Bu konular iddia ile değil ve fakat doğrudan doğruya Allah'ın vazifeli kılması ile olabilecek azim bir hususiyettir. Çünkü "**Halife**" vekilliğin çok ötesinde bir mazhariyet taşır. "**Halef**" birinin yerine geçerek onu tem temsil eden mânâsına gelmektedir. **Vekil** kelimesinde ikilik vardır. Ancak **Halife** kelimesi tevhidi işaret eden bir kelimedir.

Hiz. Ebu Bekir, '**Halife**' kelimesini kullanmıştır. Ancak Hiz. Ömer kullanmamıştır Çünkü Hiz. Ömer, "**Halife**" kelimesini kullansaydı Hiz. Ebu Bekir'in halifesi olacaktı. Hiz. Ömer ve Hiz. Osman "**Emir-ül Müminin**" ismini kullanmış, Hiz. İmam-ı Ali de bu isimle birlikte "**İmam**" ismini kullanmıştır. İmam, "**Her insan topluluğunu imam-ları ile davet ettiğimiz gün...**" (İsra sûresi 71) hususiyyetinde olarak Zamanın İnsanını işaret eden bir isimdir.

Velâyet, namütenahi olduğu gibi, velâyetin içinde de namütenahi makamlar vardır. Ef'ali veli var, sıfatî veli var, zâtî veli var, zatüz zat noktasında veli var, meşreplere göre velâyet anlayışı var...

Raşid halifeler, Hiz. İmam-ı Ali'nin Şah-ı Velâyet olduğunun idrak ve tasdiki içerisinde hareket etmişlerdir. Onların yönetimindeki İslam devleti, gerçek mânâda İslam devletidir.

Sevgili Efendimizin Hiz. İmam-ı Ali'yi işaret etmesi

Şah-ı Velâyet noktası olması yönü ile manevi imamlığı işaret etmektedir.

Hz. Ömer halife olduğu zaman; **"Allah'ın izniyle halifelik, ahlâkımdan hiçbir şeyi değiştiremeyecektir. Azamet (büyüklük) yalnızca Allah'a mahsustur. Kulların ise bu konuda hiçbir hakları yoktur. Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da beni yanlışlıklardan korumasını ve emrettiği şekilde aranızda adaletle hükmetmeme yardımcı olmasını temenni ediyorum. İşlerimi ancak Allah'ın yardımıyla görebilirim"** diyerek devlet başkanının nasıl olması gerektiğini bildirmişlerdir.

Peygamberimiz zamanında ve 30 sene süren raşid (irşad noktasında olan) halifeler devrinde hem halifelik hem de devlet başkanlığı birlikte yürümüştür. Demek ki ikisi birlikte olabiliyor. Allah'a tam iman olsaydı ikisi beraber günümüze kadar devam edebilirdi. Hâlbuki buna mani olunmuştur. Buna, devlet başkanını kabul edip, Allah'ın başkanını şehid edenler mani olmuşlardır.

Kendilerine halife diyerek Allah'ın yeryüzündeki vekili olduklarını iddia edenler, aslın yani Allah'ın emirlerine uymadan nasıl vekillik yapacaklardır?

Maide sûresi 49. âyetinde;

"Ve aralarında Allah'ın inzal eylediğiyle hükmeyle..." buyrulmuştur.

Allah'ın vazifelendirdiği gönüller, devleti Allah'tan aldıkları ilham ve beyanlara göre yönetmişlerdir. Allah, her an yeni bir şanda olduğu için manevi ve dünyevi yaşam da daima ileriye doğru terakki halindedir, durağan değildir. Nitekim Hz. İmam-ı Ali, halife seçimi sırasında kendisine gelen heyetten Abdurrahman b. Afv'ın; **"Şayet ben seni halife tayin edersem, sen her zaman Kur'an-ı Kerîm'e, Hz. Peygamber'in sünnetine ve Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer'in tatbikatına uymaya söz verir misin?"** sualine Hz. İmam-ı Ali şu cevabı verdi: **"Kur'an-ı Kerîm ve Hz. Peygamber'in sünnetine evet, fakat ilk iki halifenin tatbikatına uymaya mecbur değilim. Ben Allah'ın bana indirdiğine göre hüküm vereceğim"** Bu süreçte Hz. Osman Halife olarak seçilmiştir.

Hz. İmam-ı Ali'nin halife seçilmesi sırasında ise, kalabalık bir cemaat Hz. İmam-ı Ali'ye gelerek ona: *"İnsanlara mutlaka bir imam gerekir; elini ver ki biat edelim"* deyince Hz. İmam-ı Ali onlara: **"Benim bu işinize herhangi bir müdahalem olmaz, siz kimi uygun görür ve seçerseniz ben de ona razı olurum"**; diye karşılık vermişti. Halk: *"Biz senden başkasını seçmeyiz; demiş ve ona defalarca gidip gelerek bu isteklerini belirtmişler ve en sonunda şöyle demişlerdi: "Biz bu işe ehil olarak senden daha iyisini ve senden daha hak sahibi bir kimseyi göremiyoruz. Hz. Muhammed'e (s.a.v) olan yakınlığın herkesten üstündür. Vallahi biz sana biat etmedikçe baş-*

*ka hiçbir şey yapmayız; diye ısrar etmişlerdi. Halkın bu ısrarları üzerine Hz. İmam-ı Ali beş gün bekledikten sonra, halifelik görevini kabul etti ve şöyle buyurdu: "**Bana yapılacak biatın gizli olmaması için bu iş mescidde olsun**"*

Hz. İmam-ı Ali Hariciler tarafından saldırıya uğrayıp ağır yaralandığı zaman kendisine oğullarından birisini halifelik için seçmesi istendiğinde o bunu kabul etmemiş ve şöyle buyurmuştur: "**Resulullah'ın serbest bıraktığı gibi, ben de sizi serbest bırakıyorum. Nasıl ki Allah, peygamberden sonra sizi en iyiniz üzerinde birleştirdi ise, olur ki benden sonra da sizi en iyiniz üzerinde birleştire. Bu konuda ne size emrediyor; ne de sizi bundan sakındırıyorum. Siz daha iyisini bilirsiniz.**"

Peygamberimiz Yemen'e tayin ettiği Hz. Muaz bin Cebel'e; "**Sana bir dâva getirilip insanlar arasında hüküm verirken ne ile hüküm vereceksin?**" diye sorduğunda Muaz bin Cebel: "**Allah'ın kitabı (Kur'ân-ı Kerîm) ile hüküm veririm**" dedi. "**Ya O'nda açıkça bulamazsan?**" buyurunca, "**Peygamberin sünneti ile hüküm ederim**" dedi. "**Ya onda da açıkça bulamazsan**" buyurunca, "**anladığımla hükmederim**" dedi.

Peygamberimiz Muaz bin Cebel'in bu cevabından çok memnun kalarak mübârek elini O'nun göğsüne ko-

yup: "**Elhamdülillah! Allahu teâlâ, Resûlünün elçisini, Resûlullah'ın rızasına uygun eyledi.**" buyurdu.

Bu konu devlet yönetiminde kati ve değişmez kuralların olmayacağını göstermektedir. Bütün mesele ic-tihâd yapacak olanın ehil olup olmadığıdır. Düstur, işin ehil olana verilmesidir. Hz. Muhammed (s.a.v) Mürşid noktası olarak ümmetinin bu idrak noktasında olmasından dolayı çok sevinmiştir.

KİBRE DÜŞEN DEVLET BAŞKANLARININ RESÛL NOKTASINA İTİRAZI

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İnsanlık tarihi boyunca tevhid inancı temel ve belirleyici akide olmuş ve bugün olduğu gibi geçmiş devirlerde de inkârın sonradan insanlar içerisinde yayıldığı görülmüştür. Nitekim Âdem yaratıldıktan sonra Şeytan ismi tatbikata girmiştir.

İnsanın kendi yaratılışını unutup kendisini yaratan Allah'a karşı isyanı, tarihte çok çeşitli şekillerde kendisini göstermiştir. Bir insanda kibir varsa, o insan manevi değildir. Çünkü kibir Şeytandandır.

İlk zamanlarda, Allah'ın peygamberleri devlet başkanıdır, ancak daha sonraki devirlerde gerek saltanatla gerekse seçim yoluyla sıradan insanlar devlet başkanı olmaya başlamışlardır. Çoğunlukla bunlar ilâhî yakınlık bulmayan kimselerdir.

Allah'ın yakınlık verdiği kimse maneviyatı temsil ediyor, yani ruhaniyeti, zatiyet-i ilâhîyeyi temsil ediyor. Devletin başında olan kişi ise sıfatı temsil ediyor. **O halde bu çekişme esasta “zât” ile “sıfat” arasındadır.**

Allah'ımız zât ile sıfatı ruh ile bedeni başlangıçta

bir olarak yaratmıştır. Bu isimler daha sonra ayrılmışlardır. Dikkat edilirse Allah'ı temsil eden ve zâti tatbikatın zuhur noktası olan rical sırrındaki gönül noktası hiçbir zaman devlete ve sıfat noktasının temsilcisi olan devlet başkanına düşman olmamış, ona karşı intikam hisleri duymamıştır. Ama sıfatı temsil eden devlet başkanları daima âlemlerin ruhu mesabesinde olan zatî tatbikat noktasına düşman olmuştur. Tıpkı Şeytan'ın Âdem'e düşman olması gibi.

Allah'ın âyeti olan resûl noktasını kabul ve tasdik etmek gerekir. Kişinin fikri olarak, zahiren Resûl noktasından farklı düşünmesi bir mânâ ifade etmez. Bu fikirlerle takılıp kalmak yerine bu fikirlerin geçici olduğunu bilmek, Resûl noktasına tam teslimiyet göstermek icap eder. Resûl noktasına itiraz, O'nun ilâhi hususiyetine karşı çıkmak olur ki, bu makbul değildir.

En'âm sûresi 123-124. âyetlerinde;

"Her memlekette günahkârları oranın ileri gelenleri kıldık ki oralarda hilekârlık etsinler. Hâlbuki onlar hilekârlığı ancak kendilerine yaparlar. Ama farkında olmuyorlar. Onlara bir âyet geldiği zaman, "Allah elçilerine verilenin bir benzeri bize de verilinceye kadar asla inanmayacağız" derler. Allah, elçilik görevini kime vereceğini çok iyi bilir." buyrulmaktadır.

Devlet başkanları, devlet denilen kurumun başlangıcının Resûl noktası ile olduğunu unutup, halkın teveccühünü kazanmak için Resûl noktasını ortadan kaldırma-ya çalışmışlardır.

Kibre düşenler, Resûl noktasına karşı kibirlenmişlerdir. Din ve devlet çekişmesi buradan başlamıştır. Burada peygamber dini, devlet başkanı ise dünyayı temsil etmektedir.

Şeytani ilhamın tesiriyle Resûl noktasına düşman olan Nemrûd, Allah'ı vurmak için, en yüksek yer diye çıktığı dağdan, gökyüzüne ok atmıştı. Allah onu bir sivrisinek ile helâk etti. Kapıldığı gurur ve kibir kendisine ziyan verdi.

Aynı kibre firavunda kapılmıştı:

"Ve firavun "Ey erkânım, dedi, ben sizlere benim gayrimde bir ilâh tanımıyorum. Artık ey Haman çamur üzerine ateş yak da benim için bir kule yap ki, Musa'nın ilâhına çıkayım. Ve muhakkak ki ben 'HU''nun yalancılardan olduğunu zannediyorum." (Kasas 38)

Ancak firavun'un tuzağı da hüsranda kaldı. Hâlbuki Hz. Yusuf'a rüyasını tabir ettiren ve onun sözlerine itibar ederek uyan firavun Mısır'a tarihinde görülmemiş zenginlik ve bereket yaşatmıştı.

Din adına hareket ettiğini ileri sürerek devlete söz geçirmeye çalışan bir zümre vardır. Hz. İsa'ya en çok itiraz edenler din adamları idi. Gerek Yahudilik'te ve gerekse Hristiyanlık'ta, din adamı kisvesinde görünerek bozgunculuk yapanlar, gerçek maneviyat bilgisine sahip olmayan din adamlarıdır. Bu kimseler, devlet başkanlarını da yanıltmış ve onları yanlış yola sürüklemişlerdir.

Peygamberlerin ve velilerin irsal edilmesinden murat, Allah'ın nizamını ve hakikat-ı ilâhiyesini insanlara anlatmaktır. Allah'ın bu rahmetini insanlara ulaştırmakla vazifeli olan gönüllere itiraz, Allah'a itirazdır ki, makbul değildir.

Hüve'nin tenezzülen meşhud buyurduğu gönle itiraz makbul değildir. Bu noktanın lütfettiği ilim, ancak tezekkür edilebilir; bu tezekkür rahmete müncerdir.

Zamanın velâyet noktasını kabul ederek ona teveccüh etmelidir. O gönül noktasını şahsen tanınmasa dahi ona yapılacak iltica selamete çıkılmasına vesiledir.

İLK DEVLET İLK İNSAN OLAN HZ. ÂDEM TARAFINDAN KURULMUŞTUR

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Bakara sûresi 213. âyetinde;

"İnsanlar tek bir ümmetti. Allah tebşir edici ve uyarıcı olarak nebîleri baas ettirmiştir. Ve onlar ile, nas arasında üzerinde ihtilâf ettikleri hususlarda hükmetsinler diye 'Kitab'ı Hak ile inzal eylemiştir. "
buyrulmaktadır.

İnsanların **"tek bir ümmet"** olması, ilk devletin Âdem vasıtasıyla kurulan İslâm devleti olduğunu işaret etmektedir. Çünkü ümmet, namütenahi mânâları olmakla birlikte, bir imama bağlanan toplumu ifade eden **eli'timam** (uymak) kökünden gelir. Hz. Âdem ve çocuklarının ilk ümmeti teşkil ettikleri hakikattir.

İlk yaratılan **"İnsan"** olan **Hz. Âdem, Allah'ın arzularının tecelli bulacağı bir levhadır.** Hz. Âdem'i sadece bir peygamber olarak değerlendirmek yerine, Hz.Âdem'in Allah ile olan münasebetine dikkat etmek icap eder. Yani insan varlığı ile zuhur eden ilk tatbikat **"velâyet"** ile olmuştur. Allah'ın arzularının insanlara intikalinin de **"nübüvvet"** olarak düşünmek icap eder.

Allah'ı insanlara anlatmakla vazifeli olan peygamberlerin Allah ile olan münasebeti velâyetdir. Yani peygamberlerin Hakka dönük yüzü '**velâyet**', halka dönük yüzü '**nübüvvet**'tir.

"**İnsan**" varlığının Allah'ın ilâhî programındaki ilk zuhuru, **Deryayı Nuru Muhammed**'dir. Hz. Âdem, Allah'ın insan varlığı için arzu buyurduğu programın yeryüzündeki ilk zuhurudur.

Allah'ın; "**Ben yeryüzünde bir halife kılacağım**" arzusu yeryüzü içindir. Diğer âlemlerde Allah'ın arzusu olarak nice Âdem'lerin varlığı hakkında bilgimiz yoktur. Âdem'den sonra zuhur eden insanlar Allah'ın Âdem arzusunun ifadesini tatbik ettiler.

"**Âdem**" Allah'ın yaratma arzusunu ifade eden bir isimdir. Allah'ın "**İnsan**" yaratma arzusu Âdem ismi ile tatbikata girmiştir. bütün isimler bu programın ismi olan Âdem isminin içerisinde değerlendirilmelidir.

Dünya, Âdem için yaratılmıştır. Âdemlik vasfı ortadan kalkarsa, dünyanın devam etmesinin bir mânâsı kalmaz.

BÜTÜN İNSANLAR HAKİKATTE "BİR İNSAN" MIDIR?

Bütün insanlardan görünen "**bir Allah**" olduğuna

göre, tatbikatta çok görünenler hakikatte birdir. Zâtîyetle durum böyle iken, sıfat âleminde de böyle olsa gerekir. Herkes vefat edip toprak olduğunda herkesin ruhu, asliyeti olan **Ruhu Küll**'de cem olduğunda ortada kim kalacaktır?

"Kim, bir insanı öldürürse, o sanki bütün insanları öldürmüştür. Her kim de birini yaşatırsa, sanki bütün insanları yaşatmıştır" (Mâide 32) âyeti bu hakikati de işaret eder.

Varlık birdir; kesret gibi görünen bu âlemde vahdedi, insan kendi vücuduna bakarak da bir nebze olsun idrak edebilir.

Kâinatın çok ince hesaplar ile bir nizam içerisinde olması ve dünyanın da bu nizam içerisinde yaratılması bir amaca müstenittir. Yaratılan bütün varlıklar Allah'ın kendilerine vermiş olduğu program dâhilinde vazifelerini yapmakla meşguldürler. İnsanın diğer varlıklardan üstün olması onun sadece besin zincirinin en tepesinde yer alması ile ilgili olmasa gerekir. Bütün varlıklar kendilerinin yaratılmasına sebep teşkil eden insan varlığına hizmet için yaratılmışlardır. Bu, Allah'ın insan varlığına verdiği büyük kıymeti göstermektedir.

MÂNÂ VE SÛRET

Hz. Âdem, ilk defa olarak Kur'an'da; **"ve nefahu**

fiyhi min ruhî- ve HU'ya ruhumdan nefhettiğimde" buyrulan hakikat ile Allah'ın ruhundan halkolunmuş ek-mel mükemmel bir varlıktır.

Yeryüzünde hayatın oluşması ile birlikte insan var-lığı ortaya çıkmıştır. Allah'ın yaratılan bütün varlıklar içe-risinde en mütekâmil varlık olarak insan varlığını tespit ettiği aşikârdır. İnsan'a, "**Eşref-i Mahlûkat/yaratılmış-ların en şerefli**" denilmesindeki hususiyetlerden birisi de bu olsa gerekir.

İnsan varlığını üstün kılan, sadece akıl sahi-bi olması değil, Allah'ın ilhamına mazhar olmasıdır. Her varlık bir mazhariyetle yaratılmıştır ve her varlık müspet-menfi ilham alır; ancak hiçbir varlık Allah'ın te-cellisine "**İnsan**" varlığı gibi mazhar kılınmamıştır. Çün-kü, **Allah her varlıktan 'görünür', ancak sadece in-sandan 'tecelli' ederek tekellüm eylediği görül-mektedir.**

Hadis-i şerifte; "**İnnallahe halaka âdeme alâ sûratihî - Allah Âdem'i kendi sûretinde yarattı.**" (Müslim) buyrulmuştur. Hiç bir varlık için bu ifade zikredil-memiştir.

Hız. Âdem, en mütekâmil insan olarak yeryüzüne inmiştir. En ileri terakki etmiş olan kimse cennete gidece-ğine göre, cennetten gelen Hız. Âdem'in de en mükemmel bir biçimde bu dünyaya gelmiş olması icap etmektedir.

Cennet, bu dünya yaşamında terakki ederek ulaşılabilecek en yüksek makamdır. Hz. Âdem, cennetten yani en ileri noktadan gelmiştir. O hâlde bu kadar müterakki bir noktadan gelmiş olan insanın mağarada yaşamış olduğunu iddia etmek doğru olmasa gerekir. Ayrıca yeryüzünde yapılan ilk yapı ve ilk mescid olan Kâbe'nin Hz. Âdem tarafından inşa edildiği düşünülürse bu daha iyi anlaşılacaktır.

Hz. Âdem ve Havva, Allah'ın ilâhî programı icabı şecereye yaklaşınca cennetten yeryüzüne indirilmiştir. Şecere; Hakkın arzusu olan nübüvvet ağacı olsa gerekir. Âdem ona nazar edince nübüvvet tatbikatı mer'iyete girmiştir. Nitekim Kur'an'da; **"İnin, cem olarak, oradan, dedik. Artık size benden bir yol gösterici geldiğinde, kim ona tabî olursa onlar için korku yoktur ve onlar mahzun olmazlar."** (Bakara 38) buyrulması nübüvvet tatbikatının Hz. Âdem'in cennetten inmesi ile başladığını göstermektedir.

"Fakat Âdem Rabb'inden bazı kelimeler telakkî etmişti de O'na tevbe etti." (Bakara 37) Âdem'in tevbesi yine Allah'tan aldığı ilham ile olmaktadır. Bu da bu programın doğrudan doğruya Hakkın arzusu olduğunu göstermektedir.

YERYÜZÜNDE ÂDEM DEVİRLERİ

Kur'an, eski devirlerde yaşamış olan uygarlıklar için, "**Sizden öncekiler**" tabirini zikreder.

Bugün tarih bilimi, insanlık tarihi için belirli bir zaman aralığını işaret etmektedir. Ancak araştırmalar göstermektedir ki, bu tarih aralığının çok öncesine ait bulgular vardır. Bu durum dünyamızda Âdem'den evvel başka Âdemlerin olabileceğini göstermektedir. Her Âdem devrinde de nice uygarlıkların var olduğunu düşünmek icap eder.

En'âm sûresi 6. âyetinde;

"Kendilerinden önce nice nesilleri imha ettiğimizi görmediler mi? Biz onlara, size vermediğimiz imkânları vermiş, gökten üstlerine bol bol yağmur göndermiş, ayaklarının altından ırmaklar akıtmıştık. Fakat günahlarından ötürü onları imha ettik ve onların peşinden başka bir nesil yarattık." buyrulmaktadır.

Hz. Muhyiddin-i Arabi yeryüzünden pek çok Âdem devrinin geçtiğini bildirmiştir. *Fütûhat-ı Mekkiye* kitabında şöyle bir tatbikatını anlatır: "**Bir kimsenin rüyasında gördüğü gibi, Allah bana yüzlerini tanımadığım bir toplulukla birlikte kendimi Kâbe'yi ta-**

vaf ederken gösterdi. İlk mısrasını hatırlamadığım bir şiiri ezberden okuyorlardı:

***"Yıllarca sen tavaf ettikçe biz tavaf ettik
bu evin etrafını hep birlikte her birimiz"***

Bu insanlardan birisi tanımadığım bir isimle kendini tanıtip bana: "**Ben senin soyundan atalarından biri-riyim**" dedi. "**Öleli kaç yıl oldu**" diye sordum. "**40 bin yıldan çok daha uzun bir süre**" dedi. "**Ama**" dedim, "**Âdem bu kadar yıl önce yaşamıyordu.**" Şöyle dedi: "**Hangi Âdem'den bahsediyorsun? Sana yakın olandan mı yoksa diğerlerinden mi**" O zaman Peygamber'in (s.a.v) şu hadisini hatırladım: "**Allah yüz bin Âdem yaratmıştır...**"

İslâm dünyasında, Hz. Âdem ile ilgili olarak yazılan kitaplarda verilen bilgilere bakıldığında Tevrat kaynaklı bilgilerin çokluğu dikkat çekmektedir.

Tevrat'a "*muharref*" (tahrif edilmiş-bozulmuş) deyip sonra ondan bilgi almaya çalışmak ne kadar doğrudur? Hâlbuki Yahudiler kendi bilgilerini doğrultmak için sık sık Peygamberimize gelip, geçmiş peygamberler hakkında ve bazı dinî konularda sorular sorarlardı.

Hz. Âdem ile başlayan insanlık macerası, her zaman için ileriye doğru, daha yeni ve ileri açılmalarla

hâlen devam etmektedir. Maddiyat maneviyata bağlı olarak devam ettiğine göre, maneviyattaki her yeni açılma ve arzu maddi âlemde de tezahürlerini göstermektedir. Allah'ın bu dünya yaşamı için tasavvur ettiği programa dikkat edilerek yürünürse ve tarih bilimi bu bakış açısıyla incelenirse elbette ki bütünü görme noktasında daha faydalı olacaktır.

HZ. ÂDEM VE DEVLET

Devlet, insanların kurduğu siyasî, hukukî, idarî mahiyetteki merkezî teşkilât olarak değerlendirilmektedir. Tarih boyunca devletler kâmilten terakki ederek bugünkü seviyelerine ulaşmışlardır. Geçmiş zamanlardaki devlet anlayışını ve mahiyetini bugünkü devlet anlayışı ile değerlendirmek doğru olmasa gerekir. Hatta aynı devletin kuruluş aşaması ile yükseliş aşamasındaki teşkilatı ve örgütlenmesi de aynı değildir. Devlet idaresi ve teşkilatları toplumlar çoğaldıkça farklılaşmıştır.

Her peygamber, bir karyede zuhur etmiş ve kendine iman edenler ile birlikte kendi zamanlarının gerektirdiği siyasî, hukukî, idarî teşkilâtı kurmuşlardır. Onların kurmuş oldukları teşkilat kendi zamanları için bir devlet örgütlenmesi olarak değerlendirilebilir.

Her peygamber, Allah'ın ondaki arzusu mucibince lütfettiği arzu kadar kendi topluluklarını idare etmek için gerekli olan temel hükümleri va'z etmiştir.

Geçmişte, insan nüfusunun fazla olmadığı devirlerde, yerleşik alanların büyük bir şehir olması icap etmezdi. İnsanların az olduğu devirlerde, küçük bir köy bile sosyal hayatın bir simgesi, medeniyetin bir beşiği kabul edilebilirdi.

Hız. Âdem'in bulunduğı çevreyi, bir aile-devlet yapısı olarak görmek, sosyolojik açıdan doğrudur. Çiftçilik, ziraatçılıkla ilgilenen Hız. Âdem'in yerleşik bir düzene bağılı bir hayat sürdüğü kesindir. Bu da onun "**medenî**" bir çevrede yaşadığını gösteren bir kanıttır. Bununla beraber, Hız. Âdem'in Kâbe'yi inşa etmesi onun yerleşik ve medeni bir yaşam sürdürdüğünün kanıtıdır.

Şurası da bir hakikattir ki, ister yerleşik olsun ister göçebe olsun mühim olan husus maneviyattır. **Manevi olan bir insan, o zaman için en ileri olan insandır.** Çünkü aslanan dünyevi yaşam şartları değil, velâyetdir. Allah velâyetini ise dilediğine lütfeder. Manevi gönüller doğrudan doğruya Allah'tan aldıkları ilham ve beyan ile hareket ederler.

Yusuf sûresi 109. âyetinde;

"Senden önce gönderdiğimiz (peygamberler) de ancak karyeler halkından kendilerine vahyettiğimiz ricaldi..." buyrulmaktadır.

Âyette, peygamberlerin karyelerden (yerleşim yeri) zuhur ettiği bildirilmektedir.

Hız. Âdem, cennette halk edilmiş ve daha sonra zevcesi ile yeryüzüne indirilmiş ve kendi sülbünden neşet eden insanların hem babası, hem peygamberi ve hem de idarecisi olmuştur.

Kur'an'da Mekke; "**Ümmül Kur'a/Karyelerin Anası**" olarak zikredilmiştir. Hız. Âdem, Mekke'de zuhur etmiş ve Kâbe'yi inşa etmiştir. Yani kendisi bir karye inşa etmiş ve kendi toplumu ile birlikte onların hem dini hem dünyevî idarecisi olmuştur.

Hız. Âdem, devlet idareciliğinin ilk örneğini ortaya koymuştur. Böylece Âdem, bütün insanlığın babası, Mekke ise yeryüzündeki bütün karyelerin anası olma hususiyetine haiz olmuştur. Bu durum başlangıçta din ve devlet işlerinin birlikte yürüdüğünü de göstermektedir.

Hız. Âdem'den sonra yeryüzüne dağılan insanlar pek çok yerde bir araya gelerek çoğalmışlar ve farklı topluluklar oluşturmuşlardır. Başlangıçta tek bir ümmet olan insanlık, daha sonra yeryüzünde yayılınca, onlara da uyarıcı olarak peygamberler irsal olunmuştur.

Hüve, meydana getirdiği bütün varlıkların kendisine tâbiyetini arzular. Hız. Âdem'den itibaren Hız.

Muhammed'e (s.a.v) kadar irsal olunan peygamberler ve veliler bu tâbiyeti sağlamak ve insanlara Hüve'nin sonsuz rahmetini sunmak için gayret göstermiş vazifeli gönüllerdur.

HZ. ÂDEM'DEN SONRA DİN VE DEVLET

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Peygamberler, Allah'ımızın ilâhî makamlarıdır. Allah'ın arzu buyurduğu isim tecellilerinin zuhur bulduğu gönül noktalarıdır. Peygamberler kendi kavimlerine Allah'ın düsturuna göre yürümeleri için gönderilmişlerdir.

Hız.Âdem'den sonra gönderilen peygamberler Âdem ile başlayan tatbikatı devam ettirmiş ve kendi toplumlarının önderleri olmuşlardır. Ancak insan topluluklarının çoğalması ve devletlerin büyümesi ile zahir kimse-ler de hükümdar olmuşlardır. Bu hükümdarlar kendi sözlerini geçerli kılmak adına, Allah'ın göndermiş olduğu halifeyi reddetmişlerdir.

HZ. ŞİT

Hız.Âdem, oğlu Şit aleyhisselamı bütün evlatları üzerine reis yaptığı gibi, vefat edeceği zaman bütün yüzünün halifeliği için onu tayin etmiştir. Şit zamânında insanlar çoğalıp, her tarafa yayıldılar. Hız. Şit'in Âdem'den sonra büyüyen topluluğu için çeşitli şehirler kurdurduğu bildirilmiştir.

HZ. İDRÎS

Hiz. Œit'ten sonra, çoğalarak yeryüzüne dağılan insanlar, zamanla doğru yoldan uzaklaşp, çok azgınlık gösterdiler. Allah onlara İdris aleyhisselâmı peygamber olarak gönderdi. Hiz. İdrîs, Allah'ın, Kur'ân-ı Kerîm'de haber verdiği peygamberlerden biridir. Hiz. İdrîs'e, peygamberlik, hikmet ve sultanlık verildiği için «**müselles bin ni'me/ kendisine üç nimet verilen** » denilmiştir.

HZ. NUH

Hiz. Nuh'a gelinceye kadar nesiller çoğalmış, insanların içlerinde zorbalar, hırsızlar, putlara tapanlar artmış, günah içinde ahlâksızlıkla, zayıfların haklarına tecavüz edilmiş, yozlaşma artmıştı. Allah insanları doğru yola iletmek için Hiz. Nuh'u irsal eylemişti.

Peygamberlerin zuhur ettiği kavim içinde sosyal düzeni sağlamak, insanların huzur ve güven içinde yaşamalarını temin etmek gibi bugün devletin görevleri arasında olan vazifeleri olduğu görölmektedir. Ancak Hiz. Nuh kavmi tarafından yalanlanmıştır.

A'raf sûresi 59. âyetinde;

**"Andolsun Nuh'u kavmine irsal eyledik de
"Ey kavmim, dedi, Allah'a kulluk edin. Si-
zin için O'nun gayrinde bir ilâh yoktur.**

Muhakkak ki ben sizlerin üzerine bir yevm-i azîm azabından korkarım. Kavmin-den bir kalabalık "Seni elbette açık bir dalâlet içinde görüyoruz," dediler." buyrulmaktadır.

Hz. Nuh, kavminden sadece doğru bir imana gelmelerini istemiştir. Ancak kavmi onu dalâlet içinde olmakla suçlamıştır.

"Ey kavmim, dedi, bende dalâlet yoktur ve lâkin ben Âlemlerin Rabbinden bir resûlüm. (A'raf 61)

HZ. HÛD

Tufan'dan bir hayli zaman sonra, Arabistan yarımadasının güneyindeki *Hadramut* ile *Denha Çölü* arasında *Ahkaf* denilen yerde Âd kavmi üremiş ve bir devlet teşkil etmişlerdi. Güzel şehirleri, yüksek binaları, bağları ve bahçeleri vardı. Servet ve refah içinde yaşıyorlardı. Ancak pek azı müstesna, kendilerine peygamber olarak gönderilen Hûd aleyhisselamı dinlemediler; küfürde direndiler. Bunun üzerine şiddetli bir fırtına ile helâk edildiler. Böylece Âd kavmi ortadan kalktı.

Âd kavminden sonra Semûd kavmi *Şam* ile *Hicaz* arasında *Hicr* denilen yerde çoğalıp bir devlet kurdular.

Ancak bunlarda Allah'ı inkâr ederek putlara tapmaya başladılar. Allah onlara Salih peygamberi gönderdi. Kendisine peygamberlik, yani milletini doğru yola sevk etmek görevini lütfetti. Peygamberler, milletlerini sevk ve idare etmekle vazifeli gönüllerdur.

Bütün peygamberler kendi kavimlerinin önderi olmakla devlet başkanlığı görevini de ifa etmişlerdir. Kavimleri tarafından yalanlanan peygamberler ise, kendilerine iman edenlerle, o topluluktan ayrıldıklarında o topluluğun bir hükmü ve devamlılığı kalmamış, helâk edilmişlerdir.

HZ. İBRAHİM ZAMANINDA DEVLET ANLAYIŞI

Hız. İbrahim, hükümdâr olan Nemrûd tarafından zulme uğratılmış, Nemrûd, kendi dünyevî iktidarını ve devletini muhafaza etmek için Allah'ın **Halilullah** makamı lütfettiği Hız. İbrahim'e her türlü eziyeti yapmıştır.

Rivayet olunur ki, Babil hükümdarı Nemrûd bir gece rüyasında ufuktan bir yıldızın doğduğunu ve saçtığı ışığın ay ve güneş ışığını ortadan sildiğini görüp kâhinlere başvurdu. Onlar da bu rüyayı tabir ederek, bu yıl Babil'de doğacak bir çocuğun kendisine üstün geleceğini söylediler. Nemrûd önce kadınlar ile erkeklerin birlikte olmasını engellemeye çalışmış, ancak çocuğun ana rah-

mine düştüğünü haber alınca, bu sefer de bütün çocukların öldürülmesini emretmiştir.

Buna benzer bir tatbikatın Hz. Musa'nın doğumunda cereyan ettiği bilinmektedir. Bu hükümdarlar gurur ve kibir içinde kendileri için yazılan bir malum kader olduğunu bile bile onu değiştirmeye çabalamışlar, kendi iktidarlarını korumaya gayret etmişlerdir.

Tarih boyunca devlet başkanları dini kendi kontrollerine almaya çalışmışlardır. Ancak bu istek Allah'ımızın arzusu ile bağdaşmamaktadır. Bu yüzden eski zamanlardan itibaren din-devlet çatışması devam etmektedir.

Hz. İbrahim ve diğer bütün peygamberler hiçbir zaman devlet başkanı olan kişilerin saltanatını ve zenginliğini talep etmemiş, sadece Allah'a iman etmelerini teklif etmişlerdir, ancak bu teklif pek çok kez reddedilmiştir.

Bakara sûresi 258. âyetinde;

"Rabbi el-Mülk'ü Hû'ya verdi diye, Rabb'i hakkında İbrahim ile tartışanı görmez misin? Hani İbrahim "Rabbim ihya eden ve öldürenidir," demişti de "Ben de ihya ederim ve öldürürüm," diye cevap vermişti. İbrahim de "Ama Allah Güneşi masrıktan getirir, demişti. Haydi, onu mağripten getirsene..." Kâfir olan şaşakaldı. Ve andol-

sun Allah zalimler kavmine hidayet etmez." buyrulmaktadır.

Nemrûd'un, Hz. İbrahim ile yapmış olduğu tartışma da Nemrûd dünyevî varlıklar üzerindeki zahiri hükümlerden bahsettiği halde, Hz. İbrahim, ilâhî kudreti işaret etmiştir. Âyetle de işaret buyrulduğu gibi Rabbi, **"el Mülk"**ü yani maneviyatı Hz. İbrahim'e (Hû'ya) lütfetmiştir. Nemrûd bu mülkün kıskançlığına düşmüştür. Tarih boyunca peygamberler ve velilere lütfedilen ilâhî saltanat dünyevî iktidarların haset ve kıskançlığa düşmelerine sebep olmuştur. Bazı ileri gelenler; **"Biz dururken neden mülk ona bahşedildi"** kıskançlığına düşmüşlerdir. Mülk Allah'ın olduğuna göre, dilediğine bahşeder. Allah'ın tercih ettiği gönül noktası ile çekişmek kişiyi ziyana düşürür.

Allah, herkesin zamirini hakkıyla bilir; çünkü bütün gönüllerde tatbikat yapan kendisidir. Nemrûd'un şaşkınlığa uğraması ve cevap verememesi, Allah'ın takdir-i ilâhîyesidir. Aslolan Allah'ın iman teklifinin kabul edilmesiydi, ancak Nemrûd büyülenerek Allah'ın kendisine lütfettiklerinden şırmamış ve Allah'a karşı gelmiştir. Tarih boyunca bu gibi örnekler çok görülmüştür.

Güneşi maşrıktan doğuran Allah'ın mer'iyette olan programına, güneşi mağripten getirerek alternatif oluşturmadağına göre, Nemrûd'un kendisini Rabb ilan etmesinin ne mânâsı vardır?

Nemrûd ve onun gibilerin iman edip etmemesi esasta ezelde takdir edilmiştir. Esas mesele iman ile imansızlık konularının insanlara intikal ettirilmesidir. Bunun için tarih boyunca bu tatbikatlar vücud bulmuş ve insanlara bir ders-i ibret kılınmıştır.

Hükümdarların imansızlığı tercih etmeleri sadece kendileri ile ilgili bir konu değildir. **Hükümdarlara tâbi olan kavim de bu imansızlığa ortak olmaktadır. O yüzden imanlı bir yöneticinin başta olması o kavim için büyük bir rahmettir.** İmanlı bir yönetici olursa Allah o kavme rahmet eder. Eğer devlet başkanları halkını doğru bir iman noktasından mahrum bırakırsa kavminin günahı da onun üzerine yüklenecektir.

HZ. İBRAHİM'İN OĞULLARI HZ. İSMAİL VE HZ. İSHAK

Hız. İbrahim, kendi kavminin başında bulunuyordu Hız. İbrahim'in eşi olan Sara'nın çocuğu olmuyordu. Sara kavminin reisi olan Hız. İbrahim'e çocuk veremediğini görür ve fedakârlık ederek, kavmin reisinin çocuğu olması gerekir düşüncesi ile kendi eliyle onu Hız. Hacer ile evlendirir.

Hız. Hacer'den Hız. İsmail doğmuştur. Allah'ımız Sara'nın bu fedakârlığına karşılık, onun yaşlı zamanında ona da bir erkek evlat ihsan etti, o da İshak Peygamber-

dir. Onun da oğlu büyümeye başladı, oğullar büyürken kulluk ve dünyevî arzular galip geldi. Onun oğlu kabile reisi olmasın, benimki olsun gibi düşünceler ağırlık kazanınca Sara, Hacer ve İsmail'i istemedi. Zaten Allah'ın tertibi de öyle idi.

İsmail ve İshak'dan iki kol zuhur etmiş, sır kolu Hazret-i İsmail'den Sevgili Efendimize intikal etmiştir. Hazret-i İbrahim iki koldan yürüyen tatbikat-i ilâhiyenin cem noktasıdır.

Hız. İshak, babası İbrahim'in ardından kavmin başına geçti. Allah'ımız onun soyundan gelenlere peygamberlik ve kitab verdi.

Hız. İsmail ve annesi Hacer kavimden uzaklaştırıldı ancak Hatemen Nebiyyin olan Sevgili Efendimiz Hız. Muhammed (s.a.v) Hız. İsmail'in soyundan geldi. Allah'ın takdiri böyle zuhur etmiştir.

"Ey Rabbim! Bana salihlerden olacak bir çocuk bağışla" Artık onu halîm bir oğul ile müjdeledik. Çocuk kendisiyle birlikte koşup yürüyecek yaşa gelince İbrahim ona, "Ey oğlum, dedi, muhakkak ki ben uykumda seni kurban ettiğimi görmekteyim. Nazar et; ne göreceksin?" "Ey babam, dedi, sana emrolunanı fiiliyata koy. İnşal-

**lah beni sabredenlerden bulacaksın."Ar-
tık ikisi teslim olunca ve onu şakağı üze-
rine yıkınca Ve biz ona "Ya İbrahim, diye
nida eyledik Sen gördüğünü tasdik ettin.
Muhakkak ki biz muhsinlere böyle karşı-
lık veririz. Muhakkak ki budur. Elbette
'Hüve' beyan olunmuş bir sınavdır. Biz,
(İbrahim'e) büyük bir kurbanlık vererek
onu (İsmail'i) kurtardık. Sonradan gelen-
ler arasında ona güzel bir ad bıraktık.
Selâmdır İbrahim üzerine. Böyle karşılık
veririz muhsinlere. Muhakkak ki o mümin
kullarımızdan idi. Ve onu salihlerden bir
nebî olan İshak ile tebşir eyledik. Onun
ve İshak'ın üzerine bereket kıldık ve o iki-
sinin zürriyetlerinden muhsin de vardır
nefsine açıkça zulmeden de... (Sâffât 100-
113)**

Yahudilerin ve Hristiyanların iddia ettiği gibi kur-
ban edilmek istenen İshak değildir. Çünkü Hz. İbrahim
Allah'ın kendisine bir çocuk vermesi halinde onu Allah'a
kurban edeceğini söylemiştir ve ardından ilk olarak İsmail
doğmuştur. İsmail'den sonra da salihlerden bir nebî
olan İshak tebşir olunmuştur.

Hz. İbrahim'in mânâsında oğlunu kurban ettiğini
görmesi ve bu rüyanın üç kere tekrarlanması Allah'ın bu

rüyanın tabire muhtaç olmadan fiiliyata koyulmasını arzu buyurduğunu işaret etmektedir.

HZ. YÛSUF

Kur'an-ı Kerîm'de; **“Ahsenü'l Kasas/ kıssaların en güzeli”** olarak tarif buyrulan Hz. Yusuf'un kıssası bütün insanlara güzel bir örnektir.

Hz. Yûsuf, Yâkup aleyhisselâmın oğludur. Dedesi Hz. İshak, büyük dedesi de Hz. İbrahim'dir.

Hz. Yûsuf, Mısır'ın yedi sene süren kıtlık yıllarında hazinenin başına geçmiş ve önceden aldığı tedbirlerle ülkeyi büyük bir felaketten kurtarmıştır.

“Gelecekte hiç kimse haber veremez” denilmektedir. Kur'an'da bizzat Hz. Yûsuf'un Mısır ile ilgili olarak yedi yıl bolluk, yedi yıl kıtlık olacağını söylediği bildirilmektedir. Hz. Yûsuf ilham noktasıdır, ilham noktası olan gönülleri Hakktan ayrı görmemek icap eder.

Firavun, devlet başkanı olarak ilham noktasına olan tâbiyeti ile devletini selamette yürütmüştür. Suçlu olarak görülen ve hapisten çıkarılan Hz. Yûsuf'a iman etmesi de firavun'un imtihanıydı. Ancak bu iman hem firavunu hem de ülkesini selamete çıkarmıştır.

HZ. MUSA VE FİRAVUN

Hız. Yûsuf, zamanında Mısır'a gelen ve zamanla nüfusları artan İsrailoğullarının artan nüfusu Mısır'ın yerli halkı olan Kıptîlerin tepkisini çekmiştir.

O zamandaki firavun, Mısır'da sahip olduğı iktidarın verdiğı kibir ile tanrılığını ilan etmişti. Bir gece bir rüya gördü, kâhinlere tabirini sordu onlar da; "*Ey firavun İsrailoğullarından doğacak bir çocuk, saltanatın ve hatta hayatın için büyük tehlike olacaktır*" dediler. firavun "*İsrailoğullarının yeni doğan erkek çocuklarını acımadan öldürün*" emri verdi. Ancak Allah'ın programı galipti. Bütün bu dünyevî tedbirlere rağmen Hız. Musa doğdu, hatta firavun'un sarayında yetişti.

Firavun, ülkesinde büyüklük taslamış ve halkını çeşitli sınıflara ayırmıştı. Onlardan bir kesim olan İsrailoğullarını eziyor, oğullarını boğazlıyor, kadınlarının haysiyeti ile oynuyor ve adamları Yahudi kadınlarının namusunu lekeliyordu. Bu yüzden Yahudilerin doğan çocuklarının nesebi belli değildi. Yahudiler bu yüzden nesebi anıeden yürütmek mecburiyetinde kalmışlardır. Çünkü çocuklarının büyük bir kısmının babası belli değildir. Allah ezilmekte olan bu insanlara lütuf yaparak Hız. Musa'yı irsal eylemiştir.

Hız. Musa, firavun'dan şunları istemişti; **'Allah'a karşı ululuk taslamayın, Allah'ın kullarını** (esaret

altındaki İsrailoğullarını) **bana teslim edin'** ve ardından şunu eklemişti: "**Bana inanmadınızsa benden uzak durun**" fakat firavun Hz. Musa ile uğraşmaktan geri durmadı.

Zuhurf sûresi 50-54. âyetlerinde;

"Firavun, kavmine seslenerek dedi ki: "Ey kavmim, Mısır mülkü benim değil mi? Ve İşte altımdan akan nehirler. Görmüyor musunuz? Yoksa ben bu alçak ve adeta beyan edemeyen 'Hüve' olandan hayırlı değil miyim? Artık üzerine altın bilezikler mülâkî olmalı ya da kendisi ile birlikte peşi sıra melaike gelmeli değil miydi?" Artık kavmi de hafife aldı ve kendisine itaat etti. Muhakkak ki onlar fasıklar kavmi oldular." buyrulmaktadır.

Firavun'dan zuhur eden, **"'Hüve' olandan hayırlı değil miyim?"** sözü O'nun Hz. Musa'daki Hüve tatbikatından haberli olduğunu göstermez. Velâyet her noktadan tatbikat yapanın Hakk olduğunu bilir.

Firavun, kendi alayışının etkisinde kalarak Allah'ın kendisine uyarıcı olarak irsal eylemiş olduğu peygamberde debdebe ve gösteriş istiyor. Ancak bunlar dünyevî şeylerdir.

Çoğunlukla insanların peygamber, veli, Mehdi ve Mesih beklentileri de bu anlayış ile paraleldir. Ancak Allah hiçbir zaman insanların tasavvurunda vehmettikleri ve onların beklentisi ile bir uyarıcı göndermemiştir. Düşündükleri kendi tasavvurları ve vehimleridir. Allah'ımız her zaman kendi arzusunu, insanların hayrına olanı tatbikata koymuştur.

Firavun'un değerlendirmesi, ne kendisine fayda verdi, ne de kendisine itaat edenlere. Bütün bunların esasta gelecek nesillerin ders alması gereken bir tatbikat olarak görülmesi icap ederken, bugüne kadar maalesef firavun zihniyetinde olan pek çok devlet başkanı görülmüştür.

Firavun, İsrailoğullarının Hz. Mûsâ ile birlikte gitmelerine müsaade etmediğinden, Mısırlılar bazı musibetlere maruz kaldı. Ekinlerini çekirgeler, küçük kurtlar mahvetti, her taraf kurbağaların hücumuna uğradı, Nil Nehri de kan nehri haline geldi. firavun, Hz. Musa ile yaptığı mücadelede ülkesine musallat olan musibetlerden halkını kurtaramadı. firavun'un sahip olduğunu zannettiği kuvvetin bir vehimden ibaret olduğu böylelikle aşikâr oldu.

Firavun'un haddini aşarak kendisini peygamberin fevkinde görmesi, onun geri dönülmez, ertelenmez bir helâke uğramasına sebep olmuş kendisi ve askerleri suda boğulmuştur.

Allah'ın, firavuna ve halkına gösterdiği her bir mucize önceki benzerinden daha büyüktü, ancak bu mucizelere rağmen firavun yine de iman etmemiş ve suyun bile idrak ettiği hakikati görememişti. O su ki, Hz.Musa'ya ve ona tâbi olanlara kıyam ederek yol verirken firavun'u ve ona tâbi olanları boğmuştu.

Hz. İbrahim, Nemrûd'un yaktırdığı dehşetli ateşe atıldığında, ateş, kendisine atılan Hz. İbrahim'i müşahade etti de, O'nu yakmadı. Ama buna şahid olan Nemrûd ateşin bile müşahade ettiği hakikati Hz. İbrahim'deki hakikati göremedi.

Rüzgârda görünüşte öyle eser, sanki akli ve bilgisi ve görücülüğü yokmuş gibi, ama emir alınca Ad kavmini seçti ve Allah'a iman etmeyen bu kavmi yok etti.

Bütün mevcudatta Hakkın icrası vardır. Gören gözler için bunlar bir ders-i ibrettir. Suyun, ateşin, rüzgârın bir akli olmadığına göre, demek ki bunlar bir emirle hareket ediyor. O zaman varlığı, Hakk'ın dışında düşünmek nasıl mümkün olabilir?

Kur'an'da zikredilen firavun kıssasını sadece bir kişiye indirgeyerek düşünmek ve bir zaman aralığında değerlendirmek doğru olmasa gerekir. firavun kıssası dine karşı cephe alan devlet başkanlarına ve bütün zamanlara bir sesleniştir. Müspet ile menfi olanın mücadelesi sadece

belirli bir zaman aralığına hapsedilemez. Tertip, Âdem ve O'na itiraz tertibidir.

Doğru iman noktası, her zaman dünyevî iktidarı el-lerinde bulunduranlar tarafından tepki ile karşılaşmıştır.

Peygamberlerden zuhur eden kudretin zerresine sahip olmayan hükümdarlar, sahip oldukları güce güvenile-rek peygamberlere itiraz ediyorlarsa, bu, imanın ancak Allah'ın bir lütfu olduğunu göstermektedir.

HZ. İLYAS VE SAMARRA KRALI AHAD

İlyas Peygamber, İsrailoğulları'nı *Baal*'e taptıkları için suçlayıp onlardan bir tek Allah'a ibadet etmelerini istediğinde, İsrailoğulları, onun azılı düşmanları oldular. *Samarra*'nın kralı *Ahad* onu ölümle tehdit etti. Çünkü putperest karısı onu İlyas Peygamber'e karşı kışkırtıyordu.

İsrailoğullarına bu kadar peygamber gelmiş olma-sına rağmen peygamberlere olan bu düşmanlıkları ve Allah'a vermiş oldukları ahde sadakat göstermemele-ri, Allah'ın onları lanetlemesine sebep olmuştur.

**HZ. SÜLEYMAN VE SABA MELİKESİ
BELKİS**

Saba halkına hükümdarlık eden, kendisine her şeyden bolca verilmiş ve büyük bir tahtı olan Belkıs bir devlet başkanıdır. O ve kavmi, güneşe taptıkları halde Allah'ın emir ve yasaklarını kendisine bildiren ve ona iman teklif eden Hz. Süleyman'a itiraz etmemiş ve onun teklifini kabul etmiştir.

Saba melikesi Belkıs, çok iyi niyetli ve kendi yaratana samimi inancı olan bir insandır. İlâhî yaratıcıya muhabbeti olduğundan dolayı, Allah onu Hz. Süleyman'a mülaki etmiş yani mükâfatlandırmıştır.

Belkıs; **"Ey Rabbim! Şüphesiz ben nefsimi zulmetmiştim. Şimdi ise Süleyman ile birlikte âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum"** demiştir.

Belkıs, büyük ve güçlü bir devletin melikesi olmasına rağmen gurura ve kibre kapılmamış, tâbiyet noktası zuhur edince tereddütsüz Allah'ı tercih etmiştir. Onun bu teslimiyeti makbul olmuştur. Bu tercih, onun hem dünyasını hem ahiretini mamur etmiştir. Allah, kendisini tercih edenleri elbette müzma hil etmez. Demek ki, hem devlet başkanı hem de Allah'a teslim olmak oluyormuş.

HZ. YAHYA VE HERODES

Roma İmparatorluğu tarafından Yahudiye eyaletine atanan Yahudi Kralı Herodes Antipas, Hz. Yahya'dan gayr-i meşru evliliğini onaylamasını istemiştir.

Herodes, dine kıymet vermediği halde neden Yahya peygamberden fetva istiyor? Çünkü eğer Yahya peygamber bu gayr-i meşru evliliği kabul ve tasdik ederse halk da Herodes'in bu evliliğini kabul edecek diye düşünüyor. Hz. Yahya ise bunun Allah'ın nizamına ve şeriatına uymadığını beyan etmiştir. Bu ilişkiyi zina olarak nitelendirdiği ve Allah'ın nizamından taviz vermediği için de Herodes tarafından şehid ettirilmiştir.

Hz.Yahya'nın, tam ve bütün olarak Allah'a imanı vardır. Allah rızası için şehid olmuştur. Allah'ın şeriatının ve nizamının dışında olduğu için Herodes'in teklifini reddetmiştir.

Herodes, dünyevî heves peşinde Allah'ın vazifelendirdiği peygamberi kendi istekleri için kullanmaya çalışmıştır. Aslında halkın Hz. Yahya'ya gösterdiği teveccühü kıskanmaktadır. Halkın kendisine teveccüh etmesini istiyor. Halk bu teveccühü göstermeyince bu sefer Hz. Yahya'ya kin besliyor. *“Belki onu ortadan kaldırırsam halkın teveccühü bana döner”* diye düşünüyor. Devlet başkanı olmanın kendisine verdiği haset ve kibir onu bu noktaya düşürmüştür.

Hız. Yahya, hakiki iman noktasıdır. **“Ve selâmdır ona doğduğu günde ve öldüğü günde ve hayy olarak diriltildiğı günde”** (Meryem 15)

ASHAB-I KEHF VE DEVLET BASKISI

Zalim bir hükümdarın zulmünden kaçarak dinlerini korumak için bir mağaraya sığınan ve orada 309 sene Hakk tarafından uyumuş gösterilen Ashab-ı Kehf, Kur'an'da zikredilmektedir.

Allah'tan başkasına kulluk etmemek için kaçıp bir mağaraya gizlenen ve mağara ashabı anlamına gelen, **"Ashab-ı Kehf"** Kur'an'a göre yedi kişi idi. Bir de Kıtmir adlı köpekleri vardı. Bunlar, Dikyanûs olduğu söylenen, zalim bir hükümdarın zulmünden kurtulmak için mağaraya sığınmışlar, orada 309 sene (kaldıkları süreyi Allah daha iyi bilir) Allah tarafından bir mucize olarak uyutulmuşlardır.

Devlet başkanları, insanların inançlarını daima kendi arzu ettikleri şekilde olmasını istemişlerdir. Kendi arzu ettikleri gibi inanmayanları da baskı altına alarak zulmetmişlerdir. Din dahi olsa kendi üzerinde bir makamı kabul etmeyen hükümdarlar tarih boyunca hem kendilerini, hem de maiyetindeki pek çok kişiyi ziyana uğratmışlardır.

DEVLET BAŞKANI

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Tarihte, devletin başında olan ve dünyevî güçle tatmin olmayan insanların, tanrılığını ilan ettikleri çok görülmüştür. Bu kimseler kibre düşerek insanların inançlarına da müdahale etmeye kalkmışlardır. Ancak insanların inanç ve duygularına yapılan müdahalelerin tarih boyunca hep geri teptiği de bir gerçektir.

Siyasi liderler, yönetimi ele geçirip ülkeyi yönetmeye başladıktan sonra yönetim onları tatmin etmemeye başlayınca, bu sefer ülkedeki insanları ruhsal ve duygusal yönden de yönetmeye kalkmaktadırlar. Bunların tarihte örnekleri çoktur.

Gerek Peygamberimizden önce, gerek sonra bu anlayışlar vardır. İslam memleketlerinde devletin başına geçip 30-40 sene başta kalmalarına rağmen kendilerini vazgeçilmez olarak gören kimseler, milletlerine değil kendi menfaatlerine hizmet etmişlerdir.

Güç ve kudret sahibi olan kimseler, dünyevî başarılar kazandıkça kendilerini vazgeçilmez olarak görmeye başlamış ve sahip oldukları dünyevî güç ile din ve maneviyata yön vermeye kalkışmışlardır. Bu gibi kimseler kendilerini peygamberler ile karşılaştırmaktan bile çekinmişlerdir. Peygamberleri, maddiyatı esas alarak değerlen-

diren bu gibi kimseler onları kendilerine rakip olarak görmüşlerdir.

Herkes emrini dinlemeye kalkınca, gurur ve kibire daha da kapılarak kendilerini doğru yolda düşünmüşlerdir. Bazıları o kadar ileri gitmişlerdir ki, sadece kendi ülkesini değil bütün dünyaya nizam vermeye kalkmıştır.

İhtilallerin de çoğunlukla ülkeye yeni ve daha ileri bir düzen getirmekten ziyade, kendi şahsi arzularını tatmin etmeye yönelik olduğu da bilinmektedir.

Devlet başkanları vazgeçilmez, tenkid edilmez, söylediği değiştirilmez bir duruma geldiği zaman psikolojik olarak kendilerini tanrı gibi görmeye başlarlar. Hâlbuki, insanları ululaştıran, onları ilah havasına sokan tutum ve davranışlardan kaçınmak icap eder. Çünkü bu, gelecek kuşaklarda *'bizler onlar gibi olamayız'* fikrine sebep olur ki, terakkiye engeldir.

Bu düşüncede olan devlet başkanlarının, Allah'ın varlıklar ve tabiat üzerindeki tatbikatları ile ilgili bilgisi yoktur. Zahiri devlet başkanları, bir peygamberde veya velide yetişmediğinden bunu idrak etmesi de çok zordur. Çünkü Allah'ın ona bir ikazı olmuyor, olsa da o bunu anlamıyor.

Devlet başkanları, kendilerine gösterilen teveccühe kapılarak kendilerinde ilâhîlik olduğu vehmine kapılmak-

tadırlar. Maneviyatta da kişiler seyr-i sülûklarında kendilerinden zuhur eden ilâhî güzellikleri kendilerine mal ederlerse, kendilerini tanrı mesabesinde görmüş olurlar.

Tarih boyunca görülen bu bozguncu tavrın, firavun fikriyatının sadece belirli bir zaman ve mekân ile sınırlı olmadığını göstermektedir. Bu gibi kimseler bozgunculuk yaptıkları halde kendilerini “*ıslah edici*” veya “*devrimci*” olarak tarif ve tavsif etmişlerdir.

Peygamberimizin ve dört halifenin devlet yöneticilikleri ve devlet işinde yakınlarına karşı tutumları bütün devlet yöneticilerine bir düstur vermektedir. Devlet başkanları, tevazu noktasında herkese örnek olmalıdırlar. Kibir ve gurura kapılırlarsa halkın devlete karşı reaksiyon duymasına sebep olurlar.

Devlet başkanları, ilk günden beri dinin halk üzerindeki etkisine haset etmişlerdir. Dinin insanlar üzerindeki etkisini kendi üzerlerine çekip insanlara hakim olmak istemişlerdir. Bu, sadece devlet başkanının değil bütün insanlığın aleyhine bir durumdur. Devlet başkanlarının dine değil, kendilerine tâbiyet istemeleri insanların yaşam gayesini ortadan kaldırmaktadır. Bunun hiçbir zaman neticeye varması mümkün değildir. Çünkü bu dünya, Allah'ın; **"Ben veryüzünde bir Halife kılacağım"** arzusu ile yaratılmıştır.

Devlet başkanları, insanları kendisine tâbi kılarak

devleti daha iyi yürüteceğini düşünmektedir. Ancak insanlar fanidir. Fikirler ancak onu getiren ile kaimdir. Her yeni gelen, başka fikirler getirebilir. Ancak Allah'ın nizamı ve sözleri ebedidir. Her yeni zamanda tefsir edilerek idrak edilebilir.

Sevgili Efendimiz bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır: **“Verdiği hükümlerde, ailesinin ve halkın yönetiminde adaletli davranan yöneticiler, kıyamet gününde Allah Teâlâ'nın yanında nurdan yüksek minberler üzerinde otururlar.”** (Müslim, İmâre 18. Nesâî, Âdâbü'l-kudât 1.)

Allah'ın nizamına uyan devlet başkanı makbuldür. Sevgili Efendimiz; **“Yedi kimseyi Allah Teâlâ kendi gölgesinden başka gölge bulunmayan kıyamet gününde, gölgesinde barındıracaktır.”** buyurmuş ve bunlardan birisinin de **“adaletli devlet başkanı”** olacağını bildirmişlerdir. (Buhârî, Ezân 36, Tirmizî, Zühd 53;)

Devlet başkanı olan peygamberler, devlet başkanlığı görevlerini de beraber yürütmüş ve muvaffak olmuşlardır. Dünyevî devlet başkanları ise, kendilerine peygamberlik yakıştırmışlar, ancak hüsrana uğramışlardır. Aslan Allah'ın takdiri ve tasdikidir.

Devlet başkanları doğru yürümek istiyorsa, **“kalben Allah'a teveccüh”** etmelidir. Bu teveccüh, hayırlı ilham alınmasına vesile olur.

Devlet başkanının halka hizmeti Hakka hizmettir. Tevhid; her şeyi Allah'ta cem eylemektir.

Her şeyi Allah'ta gören için dünya ve ahiret diye bir ayırım yoktur. Dünya kendiliğinden var olmamıştır, dünyayı da Allah yaratmıştır. Hz. Süleyman kendisine soylu atlar sunulduğunda onların baldırlarını ve boyunlarını severken; **"Muhakkak ki ben hayır muhabbetine Rabbimin zikrinden muhabbet ettim."** (Sad 32) buyurmuştur. Atlara olan sevgisini bile Allah'tan ayırmamıştır. Hz. Süleyman Kur'an'da; **"Evvâb/ Allah'a çok yönelen"** olarak nitelendirilmiş ve övülmüştür.

Hz. Peygamberimiz için; **"Şüphesiz gündüzün senin için uzun meşguliyet vardır"** (Müzzemmil 7) ve **"Birazı hariç olmak üzere geceyi; yarısını ibadetle geçir. Yahut bundan biraz eksilt. Yahut buna biraz ekle. Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku."** (Müzzemmil 2-4) buyrulmuştur.

Allah'a teveccüh eden devlet başkanlarının meşguliyeti millete hizmettir. Bu meşguliyet de Allah'ın tertibidir. Devlet başkanı bu meşguliyetini Allah'ın emri ve Peygamberin sünneti olarak görecektir, millete hizmeti Hakk'tan ayırmayarak yapacak, gece de Hakka iltica ederek rahmet talep edecektir.

Bugünün devlet başkanları, devleti idare etmek

adına dinin varlığını istememektedir. İnsanların inandığı pek çok tanrı olsun, ama Allah'a iman olmasın istenmektedir. Çünkü; "*Biz ona tesir edemiyoruz*" diyorlar. Bu düşüncede olan kimseler, dünyadaki gerçek imanın kaybolması için çalışmaktadırlar. Ancak bu düşüncede olanların tarih boyunca muvaffak olamadıkları da bir hakikattir. Çünkü, **"Allah; "Elbette Ben ve resullerim galip geleceğiz," diye yazmıştır."** (Mücadele 21)

Dini yok kabul etmek, dini ortadan kaldırmaz. İnsanların zahirine müdahale edilebilir, ancak insanların içlerinde taşıdıkları duygular değiştirilemez.

ALLAH, MÜLKÜNÜ DİLEDİĞİNE VERİR

Manevi gönüllerin, halkın sevgi ve teveccühünü kazanarak, insan gönüllerine hitap etmeleri, dünyevî iktidar sahiplerini rahatsız etmiştir. O gönül varken halkın nazarında dünyevî emirlerin sözü dinlenmemiştir. Bunu otoriteleri için büyük bir tehlike olarak gören emirler, "*nizamı sağlıyoruz*" iddiası ile manevi gönülleri ortadan kaldırmaya girişmişlerdir. Bu, hem Emevîlerde hem de Abbasîlerde görülmektedir.

Bir misal olarak, Abbasî Halifesi *Mütevekkil Alel-lah*, Hz. İmam-ı Ali evladına karşı şiddet ve baskı uygulaması ile tanınırdı. Hz. İmam-ı Ali evladı aleyhinde olanları önemli görevlere getirirdi. Hz. Ali evladı aleyhine şiir söyleyenlere ihsanlarda bulundu. Hz. İmam-ı Ali ile sü-

rekli alay ederdi. Fedek arazisini Ali evladından alarak yakınlarından birine verdi. Ali evladından Muhammed b. Muhammed'i hapse attırdı ve Muhammed hapiste vefat etti. Hz. Hüseyin'in türbesinin ve etrafındaki yapıların yıkılmasını, kabrin bulunduğu arazinin bahçe haline getirilmesini ve halkın burayı ziyaret etmesine engel olunmasını emretti. Mısır valisi İshâk b. Yahya'ya emir verip Mısır'da bulunan Ali evladının Medine'ye sürülmesini emretti. Ali evladından Kâsım b. Abdullah b. Hüseyin'i Medine'den Samerra'ya götürüp zehirleterek şehid etti.

Mütevekkil Alellah, bu zulümlerinden sonra Türk kumandanlarının kendisinden sonra yerine geçecek olan Müntasır ile beraber düzenlediği bir suikast sonucu öldürüldü. Onun öldürülmesiyle halifelerin siyasi nüfuzları iyice zayıfladı. Bu olay, bir asırdan fazla bir süredir iktidarda bulunan güçlü Abbasî hükümdarlarının hızlı bir şekilde gerilemesine ve Türklerin Abbasî devleti üzerindeki nüfuzlarının artmasına sebep olmuştur.

SULTAN-UL ULEMA BAHAEDDİN VELED

***“Neyem on şâh ki ez taht be tâbut revem
Hâlidîne ebedâ şud rakam-ı menşûrem”***

***“Ben tahttan inip tabuta binen hükümdar
lardan değilim, benim fermanımın yazısı
ebediliktir.”*** (Hz. Mevlânâ)

Hız. Mevlâna'nın babası Sultan-ul Ulema Bahaeddin Veled Belh'te otururdu. Hükümdar Said Celaleddin Muhammed Harzemşah onun müridlerindendi. Daima yanına gelir, çoğu zaman üstadı olan Felsefeci Fahreddin Râzî ile birlikte Hazret'in vaaz meclisinde bulunurdu. Bir gün vaaz sırasında Sultan'ül Ulema Yunan filozoflarını kötüleyip dedi ki:

-Bir cemaat var ki, semâvî kitapları arkalarına atmışlar, felsefenin bıkılmış olan eski sözlerini önlerine almışlardır. Acaba bunlardan ne gibi bir kurtuluş ümidi ararlar? Bu söz felsefeci olan Fahreddin Râzî'nin kıskançlık hislerini kamçladı.

Yine bir gün Said Celaleddin Harzemşah Hazreti Sultan-ul Ulema'nın vaazına gelmişti. Meclis çok kalabalıktı. Fahreddin Râzî; *"Efendim, bu kalabalığın dağıtılmasına bir tedbir bulunmazsa neticesi kötü olabilir. Zira saltanat erkânının zarar görmesinden korkulur. O zaman meydana çıkacak zarar ve tehlikenin önüne geçilemez. Etraftan, bir çok memlekette hükümdarlar, meşhur zatlar, devlet adamları onun ziyaretine geliyorlar, saltanat merkezinde büyük topluluklar birikiyor. İnsanların içinde kıskançlık tohumları hiç kaybolmaz. Bir cemaat ansızın kıskançlığa kapılır, diğerleri de ona katılıp askerlerle isyan çıkarır, bir ani harekâtla bastırıp saltanatı gasbederler!* dedi. Bu söz hükümdarı etkiledi,

- Buna çare nedir, ne yapalım?;

- Efendim, hazinelerin, kalelerin anahtarlarını kendisine gönderelim ve diyelim ki: “devlet erkânı halk topluluğu ile birlikte zatınıza bağlıdır; müridler aşk ve şevklerinin gittikçe artmasından dolayı ülkenin mühim işlerinde gevşeklik göstermeye başladılar, elimizde kuru anahtarlardan başka bir şey kalmamıştır. Bu yüzden başkentten çıkıp her hangi bir yerde, bir memlekette ikamet buyurunuz. Biz de memleketin işlerini düzelterip yoluna koyalım ve müridlerinizin her türlü ihtiyaçlarını karşılamaya hizmet edelim.”

Harzemşah bunu uygun gördü, o yolda haber gönderdi.

-Sultan-ul Ulema şu cevabı verdi:: **“Biz dervişiz, dervişlere saltanat münasip değildir. Gönül hoşluğu ile biz sefer edelim de, Sultan kendi dostlarıyla başbaşa kalsın.”**

Cuma günü vaaz meclisinde buyurdu: **-Yarın burdan gidişimiz kararlaştırmıştır; dervişlere katılmak isteyen hazır olsun!**

Ertesi günü müridlerden ve talebelerden üç yüz kişi beraberce Hazretin ardında yola düştüler. Harzemşah, Hazretin gidişini haber alınca yaptığına pişman oldu. Devlet erkânını toplayıp ricaya gönderdi, çok özürler dileyip geri dönmesini dilediyse de kabul etmedi, yoluna devam etti. Yolda hangi şehre uğradıysa hükümdarlar ve

memleketin ileri gelenleri karşılamaya çıkar, büyük saygılar göstererek şehre götürürlerdi. Bu şekilde Bağdat'a kadar geldiler.

Bahaeddin Veled, Bağdat'a geldiğinde Cengiz Han idaresindeki Moğol ordusu Horasan şehirlerini yıkıp yakmaya ve Belh'i de muhasara etmeye başlamışlardır.

En'âm sûresi 129. âyetinde;

"İşte biz, kazanmakta oldukları günahlar sebebiyle zalimlerin bir kısmını diğer bir kısmına böyle musallat ederiz." buyrulmaktadır.

Anadolu Selçuklu Sultanı Alâaddin Keykubat'ın adamlarından bazıları Bağdat'a gelmişlerdi. Sultan-ul Ulema'yı dinleyince ona gönülden bağlandılar. Anadolu'ya döndüklerinde oranın hallerini anlatırken Sultan'ul Ulema'dan gördükleri menkıbeleri de Sultan Alâaddin'e arz ettiler. Sultan bunları duyunca Hazrete gıyabında derin bir sevgi ve bağlılık duymaya ve kendisiyle görüşme arzusunda bulunmaya başladı.

Hazret de bu daveti kabul eyledi. Konya ovasına geldiklerinde Sultan Alâaddin bütün devlet erkânıyla karşılayıp büyük merasimlerle şehre getirdiler. Sarayın kapısına geldikleri zaman Sultan Alâaddin atından inip atının yanında yürüdü.

Sultan Said Celaledin Muhammed Harzemşah'ın, Sultan Alaaddin Keykubat ile bir meseleden dolayı araları açıldı. Birbirine düşmanca mektuplar yazdılar. Sultan Celaledin onunla savaşılmaya kalkıp harp hazırlıklarını tamamladı, Anadolu'ya doğru yürüdü.

Ordunun hareket edeceği gün Alaaddin Keykubat, Sultan-ul Ulema'nın yanına gelerek himmetlerini diledi. Ordunun hareket etmesini emreden ilk kös onun huzurunda çalındı. Hükümdar atına binip orduyla beraber yola çıktı. Neticede Sultan Alaaddin'in ordusu zafer kazandı, Harşemşahlar Devleti yıkıldı.

Bu bir ders-i ibrettir. Bu olay dünya tatbikatının Zamanın İnsanı'na bağlı olduğunu göstermektedir. Manevi bir gönül olmayan yer harap olur. Dünya üzerinde böyle bir manevi Sultan olmazsa dünyanın da hükmü kalmaz.

ALLAH'IN VAZİFELENDİRDİĞİ İNSAN İLE İNSANLARIN SEÇTİĞİ ZAHİR KİŞİ

Kalp, Allah'ın sırr-ı yedinde mahfuzdur, buna kullardan hiç kimse müdahale edemez. Allah'ın tayin etmiş olduğu insan, Allah'ın arzu etmiş olduğu ilmi, insan gönüllerine intikal ettirebilir. Ve ancak onun sözleri insan gönüllerine tesir edebilir. **"İnnehu alimun bizzatı-sudur"** sırr-ı hikmetince böyledir. **Şüphesiz Hüve sadırların zatını alîmdir.** (Fatır 38)

Devlet idaresinde ve yaşamda Allah'ın insan gönüllerine müdahalesini insanlar önleyebilir mi? Bu mümkün müdür?

Alınan bir ilham, o günkü yaşama uymuyor gibi gözükebilir, ama bir müddet sonra uyduğu görülüyor. İlk söylendiği zaman gizli veya açık itirazlar olabiliyor. Bugüne kadar hangi peygambere itiraz edilmemiş ki?

İlk günden beri atlanılan husus, zahiri devlet başkanlarının din kisvesi ile hareket etmesinden kaynaklanmaktadır. Bu düşüncede gidilirse devlet terakki etmez. Hâlbuki devlet başkanları Allah'ın vazifelendirdiği gönül noktasının fikriyat ve düşüncesini kabul etmiş olsa, o zaman bütün gönüllere hükmü geçer.

Allah, kendi arzularının tatbikatını arzu etmektedir. Devlet başkanları Allah'ın arzularını dikkate alıp tatbik ederlerse o zaman baki olurlar. İnsan, ancak O'nunla sonsuzluğa erebilir ve insan gönüllerine söz geçirebilir.

Devlet adamları, insanların maddi bağlılığının yanında manevi bağlılığını da istemektedir. Ancak bu bağlılık, Allah'ı zikrederlerse olur, aksi halde insan gönüllerini kendilerine bağlamaları söz konusu değildir.

Emevî ve Abbasî halifeleri, "**mülki amir**"dir. Velâyet başka bir konudur. Emevîler ve Abbasîlerden hiçbiri ehl-i tarik değildir. Hatta Abbasî halifeleri velâyet gö-

nüllerine biat etmek bir yana, o zamanın din ulemasını bile halifenin önünde imtihana tabi tutarak kendi düşüncesi ve fikriyatlarına uymayanları hapis, sürgün ve ölümle cezalandırmışlardır.

Osmanlı padişahlarının hepsi evliya mıydı? Hayır! Pek çoğu devlet başkanıydı. Hz. Abdülkadir Geylânî, Hz. Mevlana, Hz. Bahaeddin Nakşibend, Hz. Aziz Mahmud Hüdaî zamanlarında da devlet başkanları mülki amir olarak çalışmışlardır. Osmanlı Padişahlarının çoğu Emevîler ve Abbasîler gibi yapmamış **"HALİFE"** olmalarına rağmen velâyete saygı göstermiş ve onlardan himmet beklemişlerdir. Osmanlı o yüzden uzun bir süre muvaffak olmuştur.

Osmanlı'nın manevi kurucusu da bir velâyet gönülü olan Şeyh Edebâlî'dir. Dünyevî hükümdarların Allah'ın halifelerine saygı göstermeleri onları başarılı kılmıştır.

Evliya, Allah'ın rahmet ettiği gönüldür. Allah'ın rahmet ettiği gönle olan saygıyı Allah makbul tutuyor. Ona gösterilen saygıyı Allah üstün tuttuğu için Osmanlı Devleti yüzyıllarca güzel yürümüştür. Çünkü Allah bu saygıyı gösterenlere rahmet ediyor. Böylece aldıkları kararlarda da isabet kaydediyorlar.

Osmanlı devleti velâyete saygı duyduğu için terakki etmiş ve büyük bir medeniyet kurmuştur. Osmanlı Devleti bir tarikatlar devletidir. Osmanlı padişahlarının

hepsi bir tarikata bağlıdır. Yani Ehl-i tariktir. Osmanlı Devleti, dini kendisine rakip olarak görmemiş ve dine hürmet edilerek de evrensel bir imparatorluk kurulabileceğini göstermiştir.

Bugün din karşıtı olanların Osmanlı'ya düşmanlığı, Osmanlı'nın dine olan hizmetinden kaynaklanmaktadır. Bu husus halen de devam etmektedir. Çünkü Osmanlı Devleti din kurallarına uyularak büyük bir medeniyet kurulabileceğinin canlı örneğidir. Bu durum din karşıtı olanların savunduğu teorileri boşa çıkarmaktadır. Dine olan düşmanlığı yüzünden her fırsatta Osmanlı'ya hücum etmeyi alışkanlık haline getirmeleri bu yüzdendir.

Osmanlı Devleti ile ilgili eleştiri konularının büyük çoğunluğunun batılılaşma süreci ile başladığı düşünülürse, Osmanlı için problemin din değil, dinden uzaklaşmak ve dinin yanlış yorumlarının peşinden gitmek olduğu görülecektir.

ALLAH'IN VAZİFELENDİRDİĞİ BİR GÖNÜL BUGÜN DEVLETİN BAŞINA GEÇER Mİ?

Sevgili Efendimiz; **"Hilâfet benden sonra otuz sene sürecek, ondan sonra da saltanat şeklini alacaktır."** (*Müşned*, 5:220, 221.) **"Bu iş nübüvvet ve rahmetle başladı, sonra rahmet ve hilâfet halini alacak, sonra ısırmacı saltanat şekline girecek, sonra da ceberût ve fesâd-ı ümmet azgınlık meydan ala-**

cak." (*Müşned*, 4:273.) buyurarak hilafetin geleceği ile ilgili bilgiler lütfetmişlerdir.

Peygamberler ve veliler her zaman için Allah'ın daha ileri arzularını halka intikal ettirmekle vazifeli olduklarından, her zaman, o zamanın ilminden çok daha ileri ilim ve bilgi lütfetmişlerdir. Bu da, bazı insanların bu yüksek ilme reaksiyon göstermelerine sebep olmuştur.

Allah'ın lütfettiği ilim geleceğe de şamildir. Ancak insanlar için gelecek gaybdır. İnsanlar ancak geçmişe ve kendi yaşadığı zamana göre değerlendirme yapabilir.

Nitekim Peygamberimiz, Mirac mucizesini haber verdiğinde, bunu idrakte zorlanan pek çok kimse itiraz etmişlerdir. Maalesef aradan 1500 sene geçtiği ve ilim çok ileri bir seviyeye geldiği halde hâlâ miracı idrak etmekte zorlananlar olduğu da görülmektedir.

İnsanlar alıştığı şeyleri ister, alışık olmadığı yeniye ise mesafeli durur. Ancak insanın yeniye isteyecek ve ona adapte olabilecek bir vasfa sahip olması lazımdır. İnsan ancak o zaman terakki eder.

O zaman şu hakikat ortaya çıkıyor: bugün devlet başkanı Allah'ın vazifelendirdiği bir gönül olsa insanlar onun söylediklerini kabul etmekte zorlanabilir ve itiraz edebilir. Bu da o topluluğun aleyhine olur. Bildikten sonraki inkâr insanların helâkına sebep olur.

Sıfati olan tatbikat, zâtî olan tatbikatı her zaman geriden takip eder. Zâtî tatbikat ileriye, sıfati tatbikat geriye ilzam eder. Hayatın her an daha ileri terakki ettiği düşünülürse, değerlendirmelerin buna göre yapılması icap eder. Bu değerlendirmeyi yapanlar peygambere ve veliye tâbi olanlardır. Bu gönüller geleceğe göre de değerlendirme yapabilir. Ancak diğer insanlar değerlendirmelerinde her zaman geçmiş referans almak durumundadırlar. O halde Allah'ın gelecek ile ilgili olan arzularını kabul ve tasdik edenler mi gerici, yoksa bunu reddedenler mi?

Zamanın İnsanı olan gönül noktası, bugün zahiri olarak devletin başında olmasa bile, Allah'ın o gönle indirdiği ilham ve beyanlar, bütün insan gönüllerinde herkesin makam ve meşrebi ölçüsünde sadasını bulmakta ve tatbikata girmektedir. Gören gözler ve işiten kulaklar için bunlar aşikârdır.

Bütün bu tatbikatlar, Allah'ın Musavvir'indeki din arzusunun tasdik edilmesinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

ULUL EMR'E UYMAK

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Ulul Emr; emir sahipleri mânâsına gelen bir kelimedir. Kur'an'da iki yerde zikredilmektedir.

Nisa sûresi 59. âyetinde;

"Ey iman edenler Allah'a itaat edin ve resule itaat edin ve aranızdan emir sahiplerine... Ama eğer bir şeyde nizaya düşerseniz -eğer Allah'a ve ahir güne iman ediyorsanız- onu Allah'a ve resûle döndürün. Böylesi tevil bakımından daha hayırlı ve güzeldir.

Nisa sûresi 83. âyetinde ise;

"Ve kendilerine emniyet ve korkudan bir emr (haber) gelse onu yayarlar ve keşke bunu resûle ve aralarından emr sahiplerine götürselerdi." buyrulmaktadır.

Kur'an'da Ulul Emr'e itaatin Allah'a ve Resulüne itaatla beraber zikredilmesi, bu itaatin farz olduğunu göstermektedir.

Ulul Emr'e itaat, devletin kanunlarına uymayı öngörür. Ulul Emr, Allah'ın nizamına uygun olarak hareket edenlerdir. Ancak böyle olanlar kendilerine itaat bekleyebilirler. Nizamı kuran Allah'tır; Allah'ın arzusuna uygun olan kanun geçerlidir.

Ulul Emr, ancak müslümanların içinden olur.

Devlet kanunları insanlığın hayrına olan, toplumun muntazam yaşamasına imkân veren kanunlardır. Ancak kişisel istek ve arzuların tezahürü olan emirlere uyma mecburiyeti yoktur.

Emir mevkiinde olana itaat gerekir. Ancak o kimsenin veya müessesenin Allah ve Resülüne itaat etmeleri şarttır. Devlet başkanları karar mercii olabilir, ancak Allah'ın o zamana kadar ki tatbikatlarına dikkat etmesi icap eder.

Devlet idaresi uhdesinde olan devlet reisi, Allah ve Resülüne itaat etmiyor ise, müslüman olan halkın o kimseye itaati düşünülemez. Çünkü onun aldığı ve tatbikata koyduğu “*ilhamlar*” mekri olduğu için adaletsiz ve yanlışdır. O zaman halk da onun yanlışlarını tasdik etmek mecburiyetinde kalmış olur.

Hz. Abdülkadir Geylâni, adaletsiz ve yanlış yolda olan hükümdarları, devlet görevlilerini, dönemin iktidar sahiplerini çekinmeden tenkid eder, onların yanlış hare-

ketlerini ve kararlarını Allah'ın nizamına uymadığını gör-
düğünde reddetmekten geri durmazdı. Bu konuda kimse-
nin mevkiine bakmaz, etki ve yetkisini göz önünde tut-
mazdı.

Hz. Abdülkadir Geylâni, dünyevî halifelere, vezir-
lere, hükümdarlara, kadılara, ve halka, iyiliği emreder
kötülükten menederdi. Gayet açık bir dille ve cesaretle
kalabalığın içinde, minberde, alenî olarak onlara çatardı.
Herhangi bir zâlim, vali ve idareci yapılırsa ona itiraz
eder, Allah'ın düsturu konusunda asla taviz vermezdi.

Halife Muktedî Liemrillâh, Ebu'l Vefa Yah-
ya'yı kadı tayin edince -ki bu zat, zâlim İbn Mür-
cem (taşlanmış şeytanın zalim oğlu) diye anılırdı- Hz.
Abdülkadir Geylâni minbere çıkarak şöyle buyurdu: "**Sen
müslümanlar üzerine zalimlerin zalimi bir adamı
tayin ettin. Yarın kıyamet günü merhametlilerin
merhametlisi olan Allah'a ne cevap vereceksin?**"

Hz. Abdülkadir Geylâni, hükümdarların ve Allah'ın
düsturundan uzak devlet erkânının yanında yer almış
âlimleri, şeyhleri şiddetle, tenkid eder, iç yüzlerini açık-
lardı. Bir defasında şöyle buyurmuşlardı: "**Siz neredesi-
niz, gerçek âhiret âlimleri nerede?.. Ey ilim ve
amel hâinleri!... Ey Allah ve Resûl'nün düşman-
ları! Ey Allah kullarının yol kesicileri!.. Siz açık-
ça zulüm ve nifak içindesiniz... Bu nifak ne zama-**

**na kadar devam edecek?.. Ey âlim ve zâhid geçi-
nenler!.. İdarecilerden ve sultanlardan dünya ma-
lını, zevk ve lezzetini alıncaya kadar mı onlara
münafıklık yapacaksınız? Siz ve asrımızın bir-
çok idarecileri Allah'ın malında ve kullarına
verdiği nimetlerde ihanet ve zulmet içindesi-
niz...”**

Dünyevî emir sahipleri, yani toplumları yönetenler, Allah'ın Halife-i Hakk sırrına sahip olan ilâhî gönül noktalarına lütfettiği makamı bir türlü içine sindirememiştir. Allah her an yeni bir şandadır ve o şanını zamanın risalet gönlünden lütfetmektedir. Zahir yöneticiler, kendi idrak ve anlayışını aşan bir noktayı talep etmekte ve o makamı kendi kontrolüne almaya çalışmaktadır. Ancak bu kimselerin o gönlün ihraz ettiği makamı ele geçirmeye çalışması boşunadır.

İmamet, Allah'ın emirlerinin zuhur ettiği makamdır. Eğer dünyevî emir sahipleri O noktaya tâbiyet gösterseydi dünya cennet olurdu.

GEÇMİŞ UYGARLIKLARDA DİN VE DEVLET

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Tarih boyunca kurulmuş olan pek çok devlet de hükümdarlar, kendilerinde ilâhî yetki olmadığı halde, iktidarlarının kaynağını tanrıya dayandırarak, halkın itaatini sağlamaya çalışmışlardır. İktidarda olanlar, halkı yönetme gücüne sahip olduklarına inandırmak ve kendi yönetimlerini meşru kılmak adına bunu yapmışlardır.

Mezopotamya'da, kralların kendilerine *Rahip-Kral* diyerek dini otoriteyi de temsil eden kimseler olduklarını iddia etmeleri, Mısır'da firavun'un kendisini '*Yeryüzü tanrısı*' olarak görmesi ve kendisine itaati, hem siyasi bir zorunluluk, hem de dini bir görev olarak kabul etmesi, Çinlilerde ise '*göğün oğlu*' olan imparatorun, dünyanın uyumlu düzenini korumak amacıyla '*Gök*' tarafından görevlendirildiğine inanılması "*teolojik meşruiyet*" olarak değerlendirebileceğimiz bu hususun siyasi otoritelerin bir şekilde hem dini kontrol altına almayı, hem de kendi hakimiyetleri için kullanmayı düşündüklerini göstermektedir.

Sümerlerde de durum farklı değildir. M.Ö 3000-2500 yıllarında ruhbanlardan oluşan egemen sınıflar, Sümerlerde dinsel yapıya sahip kent devletlerinin yöneticileri olarak ortaya çıktılar. Bu kral-rahipler dinsel ve siya-

sal işleri birlikte yürütürlerdi. Bir kentin başrahibi, aynı zamanda o kentin başkanıydı.

Politeist (çok tanrıcı) bir din anlayışını benimseyen İlkçağ Anadolu uygarlıklarından **Hititlerde** kral ve yönetimi, dinin imparatorluk topraklarındaki idaresi ve konumundan sorumluydular. Mutlak monarşik gücün temsilcisi olarak krallar, kendilerini dinin de yöneticisi saymaktaydılar. Tapınaklarda yer alan put veya putların yapıldığı malzemeler, sunulan adakların özellikleri, tapınakla ilgilenen hizmetlilerin sayısı ve nitelikleri gibi hususlar devletin sorumluluğu altındaydı.

Hititlerin siyasî yapısının, dinde büyük bir yeri vardır. Devletin başı olan kral, siyasî öneminin yanı sıra dinî bir öneme de sahipti, zira onun tanrılar karşısında insanların temsilcisi olduğuna inanılırdı. Hitit dininde tanrılar ile insanların dünyası birbirinden büyük oranda ayrıydı ve bu iki dünyanın birbirine değdiği, birbiriyle kesiştiği tek nokta kraldı. Buradan yola çıkarak kralın insanlar ile tanrılar arasındaki iletişimi sağlama gibi önemli bir rolü olduğuna inanılırdı. Tanrıların insanlara insanların tanrılara ihtiyacı olduğu düşünülürdü; kralın bir diğer önemli rolü, tanrılara, inançlarına göre gereken ilgi ve saygının sunulduğundan emin olmaktı.

Hitit dininde krallar yaşadıkları sürece tanrılaştırılmazlardı. Bununla birlikte öldükten sonra kral tanrısalla-

şır ve dinî ilgi nesnesi olabilirdi. Tüm bunların etkisiyle kralın siyasî ve dinî özelliklerden yola çıkarak, genel anlamda Hitit yaşantısı ve ideolojisinde önemli ve temel bir yeri vardı.

Büyük İskender'in Mısır'ı ele geçirmesi ile Mısır'daki Tanrı-Kral anlayışı **Hellenizm** ile batıya taşınmıştır. daha sonra Roma İmparatorluğu, *Domitianus* zamanında İmparatoru (*Dominus et Deus/ Efendim ve Tanrım*) diye selamlamak gelenek olmuştu. Bunun sebebinin devletin evrensel kılınarak, sonsuza kadar yaşatılması olduğu düşünülmüştür.

Roma'da tanrılaştırılmış imparatorluk anlayışının kurucusu olan İmparator Augustus'a doğrudan doğruya dini bir hava verilerek övgüler dizilmiştir:

“Tanrısal Sezar her yerde çözülme içinde bulunan, perişan bir duruma düşen evreni yeniden kurdu. Kosmosun tümüne yeni bir çehre verdi; bir dönüm noktasında...”

İlkçağ'da hemen hemen bütün devletlerde görülen bu uygulama, dini siyasallaştırmanın ve kontrol etmenin bir aracı olarak kullanılmıştır.

Bütün bu gelişmeler siyasi gücü elinde bulunduran hükümdarların dini kendi kontrollerine almak arzusundan kaynaklanmaktaydı.

Devlet idarecileri, toplumun din sayesinde kolay idare edildiğini fark ettiklerinde, dini kontrol altına almak düşüncesinin içerisine girmişlerdir. Halkı tam mânâsı ile kontrol altına almak için mücadele etmişlerdir.

Tanrı-Kral geleneğine sahip Mısır'dan çok tanrıcı Roma'ya, antropomorfist (insan biçimci) tanrı anlayışına sahip Yunan dünyasından, tek tanrı inancına aşına olan Ortadoğu bölgesine kadar, birbirinden çok farklı dinî anlayışların hüküm sürdüğü topraklar Roma İmparatorluğu'nun hakimiyeti altına girdiği zaman, bütün bu düşünce ve anlayışları bir arada tutmak Roma için sorun oluşturmuştur.

İlkçağ'da, Hristiyanlığı kendi mutlak hâkimiyetine rakip gören **Roma İmparatorluğu**, yıllarca Hristiyanlığa karşı koymuş ve onu ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Ancak bunu başaramayacağını görünce, bu sefer Hristiyanlığı kendi şekillendirdiği şekli ile kabul etmiş ve insanlara bu şekli ile dayatmıştır.

İmparator Konstantin egemenliği altındaki geniş coğrafyada birbirinden farklı fikir ve düşüncelere sahip insan topluluklarını putperest Roma inanç sistemi ile idare edemeyeceğinin farkına vardığında tüm toplumu kucaklayacak ortak ve tek bir dine ihtiyaç olduğunu görmüştür. Çünkü bu dinin yayılması engellenemiyordu. **“Halk dini”** Hristiyanlık olmuştu. O yüzden, İmparator-

luğun birlik, bütünlük ve huzuru, şimdi de Hristiyanlık'ın desteklenmesini gerektiriyordu. Bu sebeple İmparator Konstantin 313 yılında yayımladığı "**Milano Fermanı**" ile bütün dinlere ve bu arada Hristiyanlık'a da serbestlik tanıdı. Ancak, kendisinin hiçbir zaman resmen Hristiyanlık'ı kabul etmediği ve vaftiz olmadığı, sonuna kadar büyük rahip unvanını koruduğu ve başkentinde eski tanrılara tapınak yaptırdığı bilinmektedir.

I. Konstantin, günümüze kadar ulaşan kendi bastırılmış olduğu sikkelerde Apollon gibi Roma tanrılarına yer vermekten, hatta kimi zaman kendisini "**Güneş Tanrı/ Sol Invictus**" şeklinde resmetmekten de kaçınmamıştır. Roma kaynaklarında, I. Konstantin'in hayatı boyunca Hristiyan olmadığı, ölüm döşeğindeyken vaftiz edildiği söylenmektedir. Ancak bu vaftizinden hemen önceki gün Zeus'a kurban sunduğu da bilinmektedir.

Konstantin, Hristiyan olmadığı, putperest olduğu halde İznik Konsili'ni toplayarak Hristiyanlığın nasıl olması gerektiğine karar vermiştir.

İmparator, egemenliği altında yasayan piskoposları Hristiyanlığın içerisinde tartışılan bazı konuları netleştirmek amacı ile M.S. 325 yılında I. İznik Konsili olarak bilinen konsilde topladı ve onlara "*ortak kurallardan oluşacak bir din üzerinde anlaşmalarını*" emretti!

İznik Konsülü (ortak din üzerine karar alacak mec-

lis) Bugünkü Hristiyanlık inancını ortaya çıkaracak olan bir anlayışa varır. Ancak İskenderiye Patriği **Arius** bazı prensipleri kabul etmez. Arius'a göre; “(insandan tanrı olamaz. Tanrının oğula ihtiyacı yoktur. 'Baba-Oğul-Kutsal Ruh Üçlemesi Hristiyanlığı Politeizme (çok tanrıcılığa) götürür. Bu ise, hala sürüp gitmekte olan Grek Politeizmi'nin bir başka biçimidir. Hz. İsa peygamberdir. Tanrının oğlu fikri, dine zarar verecektir. Tanrı ile insan arasında aracı kurumlar girdiği takdirde din para kazanmak için araç olarak kullanılabilir, bu nedenle tanrı ile insan arasında kimse girmemelidir. Kilise tanrının evi olamaz... İnsan tanrıya her yerde ulaşabilir...vs.”

İznik Konsülü, Patrik Arius'un fikirlerini kabul etmez. Onu sapkınlıkla ve dini kundaklamakla suçlar. İmparator da bu meselede Arius'ü değil onu suçlayanları tuttu. Böylece Hristiyan Kilisesi, İmparatorluk iktidarı için yeni ve güçlü bir araca dönüştü.

İznik İnanç Bildirisi, bugüne kadar Katolik, Ortodoks ve Protestan Kiliselerin ortak olarak kabul ettiği metinlerdendir. Burada Katolik ve Ortodoks görüşlerinin temellerini oluşturan kararlar alınmıştır.

İznik Yemini yayınladığı tarihten sonra Hristiyan inancının temeli, hatta inanç esası haline geldi ve bu yemine bağlı olmayan herkes sapkın sayıldı.

Roma Katolik Kilisesi; "**Tanrı'nın iradesinin bu konsülde tecelli ettiğini**" ilan edecek kadar ileri gitti, İznik Yemini bir vahiy gibi kutsal ve hatasız bir metin sayıldı.

I. Konstantin, siyaseti gereği din-devlet uyuşmasının peşinde olduğundan kendi hükümlerliğini ve devletin bekasını bu şekilde muhafaza edeceğini düşünerek bunu yapmıştır. Bütün bunlara rağmen Hristiyan kiliseler onu *"tüm dünyadaki en büyük değişimi gerçekleştirmek için tanrısal yönlendirmeye seçilmiş kişi"* olarak tanımlamışlar, tanrının bir meleği, kutsal bir varlık olarak yücelterek, onun tanrının oğlu gibi gökte hüküm süreceğini kehanet edecek kadar ileri gitmişlerdir.

İznik, İstanbul ve Efes konsilleri ile Hristiyanlık'ın resmi akidesi yetkili olmayan ellerde şekillenmişti. İznik ve sonrası konsillerde, dini temsil ettiği varsayılan piskoposlar, imparatorlara yön verecekleri yerde kiliseyi daha merkezi bir yapıya kavuşturmayı amaçlayan yasaları yapmış olmakla ve alternatif bir yönetsel organizma durumuna getirmekle kiliseyi, yani Hristiyanlığı siyasallaştırmış oldular.

Kilise içi politik kavgaların ve dünyevî ihtirasların doruğa çıktığı konsillerde kilise liderleri rakiplerini saf dışı bırakarak "**dinî**" hassasiyet gibi göstermeye çalıştıkları ancak hakikatte tamamen "**dünyevî**" çıkarlarını gerçek-

leştirmek istemişlerdir. İmparatorun amacı ise dini ve itikadi kavgalardan yararlanarak kendi siyasetini yürütmektir. Neticede her iki taraf da istediklerine kavuşmuştur.

16. asırda Martin Luther'in başlattığı ve Kiliseye karşı isyan hareketi olan Reform ile Kilisenin yüzyıllardır halka yaptığı suistimaller ve ruhban egemenliği ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Reform hareketi esas itibarı ile kiliseye ve onun istismarlarına karşı girişilen bir harekettir.

18. yüzyıla kadar Avrupa'da mutlak krallıklar iktidarlarının kaynağının ilâhî olduğunu ve tanrı adına bu yetkiyi kullandıklarını ve egemenliğin kaynağının ilâhî olmasından dolayı hükümdarlıklarının “**tanrısal**” yani “**karşı konulmaz**” olduğunu ifsade etmişlerdir. Krallar kendilerini peygamber yerine koymuşlardır. Fransız İhtilali'nden sonra ise egemenliğin kaynağının tanrı değil millet olduğuna karar verilmiştir!

Yakın zamanlarda ise, ABD'de akılcılık cereyanlarının arttığı zamanda ABD başkanı Thomas Jefferson, (1743-1826) İncil'den Hz. İsa'nın mucizeleri başta olmak üzere akla uymayan(!) kısımları çıkarmış ve kendi aklına uyan yeni bir İncil oluşturarak bunu bastırmıştı.

Jefferson, Hz. İsa'nın kişiliğine saygı duyduğunu ancak onun mucizeler gösterdiğine ve babasız olarak

dünyaya geldiğine inanmadığını açıklamış ve kendi İncil'inde buna benzer kısımları çıkarmıştır. Jefferson hayatı boyunca dinin devlet yapısı üzerindeki etkisini ortadan kaldırmak için mücadele etmiştir.

Görüldüğü gibi tarih boyunca din-devlet ilişkisi, dini temsil ettiği varsayılan dünyevî iktidarlar tarafından yönlendirilmeye çalışılmıştır. “**Halife**” vasfı taşımayan kimseler, bu makamı temsil ettiklerini düşünmüşlerdir.

Tarih itibari ile de görüldüğü üzere bütün varlıkları yaratan ve nasıl kullanılacağını bildiren Allah'ın bu rahmetine karşı insanlar; “**O bize karışmasın biz dünyayı kendimize göre idare ederiz**” düşüncesi ile yürümeye çalışmışlar, peygamberlerin lütfettiği doğru imanı yozlaştırmışlardır. Ancak bu düşüncenin geçerliliği olmamıştır.

Pek çok hükümdar sahip olduğu saltanatı kendilerine hamlederek saltanatın alâyişine kapılmaktadır. İnsan kendi kişiliğine mağlup olmamalı, tevazu ve rıza sahibi olarak her şeyi Hakka teslim etmelidir.

HZ. MUHAMMED ZAMANINDA DEVLET ANLAYIŖI

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Yeryüzünde ilk peygamber, aynı zamanda ilk insan olan Hz. Âdem'dir. Âdemden peygamberimize gelinceye kadarki süreçte din, Allah'ın her zamanın peygamberlerindeki arzusu ne ise o şekilde gelmiştir. Sevgili Efendimizin gönderilmesiyle din, değişik bir vecheye bürünerek yeni bir mecraya girmiş; dinin anlamı değişmiştir. O zamana gelinceye kadarki peygamberler müjdeleyici ve uyarıcı olarak apaçık delillerle kavimlerini kendilerine uymaya ve Allah'a iman etmeye davet etmişlerdi.

Her peygamber kendi zamanları için şariat hükümleri getirmiştir. Ancak Sevgili Efendimiz Hz.Muhammed'in (s.a.v) getirdiği hükümler diğer peygamberlerin şariatlarını tamamlamakla beraber, bütün âlemlerde geçerli, daimü'l müdam olup, kat'i hükümlerdir.

Rabbimizin, Hz. Muhammed'e (s.a.v) kadar olan umumi tatbikatı "**Allah**" ve "**Kul**" olarak zuhur etmiştir. Ancak Hz. Muhammed ile Hüve'nin bizzat kendisini o isimle açarak bildirdiği ve bütün varlıklardaki tatbikatın da kendisine ait olduğu hakikati anlatılmıştır.

Bütün peygamberlerde, '**Mabud**' ve '**Kul**' ifadesi vardır. Ancak '**Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resûlullah**' beyanı ile Hz. Muhammed kuldan görünen hakikatin Allah olduğunu ayan kılmıştır ki, bu ilâhî anlamın hatmidir.

Hz. Muhammed (s.a.v) için, '**Onsekiz bin âlemin Peygamberi**' denmiştir. O da, namütenahiliği ifade için söylenmiştir. Yani kayıt konulamaz ve ölçülemez bir hali işaret için söylenmiştir. Sıfatiyet zâtîyeti ifade etmekten acizdir.

Peygamberimiz ilâhî âlemi, yani Allah âlemini anlatmıştır. Peygamberimiz miraç yapmış, cennet ve cehennem avaliminden bahsetmiş yedi semavattan, Sebül Mesani sırrından ve namütenahi âlemlerden, haber vermiştir. Din artık sınırı olmayan hudud çizilemeyen bir noktaya ve idrake gelmiştir. Peygamberimizle din, Allah'ın Musavvir arzularının sonsuzluğunu çağrıştıran bir hususiyet kazanmıştır.

Kur'an'da Peygamberimiz için; '**Biz seni âlemlere rahmet olarak irsal eyledik**' (Enbiya 107) buyrulmuştur.

Geçmiş peygamberler din ismi vermemişlerdir; '**bir mabuda tapınız, bana inanınız**' demişlerdir. Ancak Hz. Muhammed (s.a.v) ile Allah dininin ismi '**İslâm**' olarak tescil olunmuştur.

Fetih sûresi 28. âyetinde;

"Hüve resulünü hidayet rehberi ve Hakk din ile irsal eylemiştir ki dinin tamamı (bütünü) üzerinde Hû zahir olsun! Ve şahid olarak Allah kâfîdir." buyrulmaktadır.

Dinin tamamı üzerinde Hu'nun zahir olması Peygamberimiz ile ayan olmuştur. Dünyanın kuruluşu, varlık âlemi, ilâhî âlem konularının hepsi için peygamberimizin ifadesi vardır.

Efendimiz, devlet kurucu bir peygamberdir. Hem peygamber, hem de devlet başkanıdır. Din ve devlet aynı noktada toplanmıştır.

Hz.Muhammed (s.a.v) ile din ve devlet anlayışı beraber iken, raşid halifelerden sonra din ve devlet anlayışı ayrılmış, din artık sadece insan gönülleri ile ilgili bir konu olarak görülmüştür. İmam Muhammed Mehdi'nin gayb olmasından sonra ise sırda olan Zamanın İnsanları nübüvvetten hissement olarak Allah'tan aldığı ilham ve beyanları, yani Allah dininin hususiyetlerini insanlara intikal ettirmeye devam etmişlerdir.

Zaman, zuhur eden imamın zamanıdır. Geçmiş ve-lâyet gönüllerinin hepsi ekmel mükemmeldir ve o gönüller Allah'ın o zamanki arzularının tecelli noktalarıdır. An-

cak her zamanın sahibi Allah'ın o zamanki şanının tecelli noktası olduklarından Hüve'nin o zamanki şanına talepkâr olmak icap eder. Geçmiş velâyet gönülleri de mahfuz kalplerde bugünün şanına ve açılmasına selam ederek tasdik ederler.

HZ. MUHAMMED'İN DEVLET BAŞKANLARINI İSLÂM'A DAVETİ

Hiz. Muhammed (s.a.v), risaletini tebliğ ettiğı devlet başkanlarına gönderdiği mektuplarda, Allah'a tâbi olmalarını istemiştir. Peygamberimizin mektupları devlet olma hususunun Allah'ın bir tertibi olduğunu ifade etmektedir. Devlet başkanının Allah'a olan tâbiyeti o halkın rahmetinedir. Devlet başkanı insanlara hizmet etmek istiyorsa Allah'ın nizamı içinde yürümelidir. Ancak o zaman insanları selamete çıkarabilir.

Mektup yolladığı her hükümdarı ve halkını İslam'a çağırın Peygamberimiz (s.a.v), eğer Müslüman olurlarsa ve topluluklarına da bunu ulaştırırlarsa, Allah katında sevaplarının çok büyük olacağı müjdesini vermiştir. Ayrıca itaat edip tebliğı kabul ederlerse, iktidarlarını koruyacaklarını, kabul etmezlerse de lideri oldukları topluluğun sorumluluğunu taşıyacakları ve iktidarlarının kalmayacağını bildirmiştir.

Hiz.Muhammed, hiçbir zaman mektup gönderdiği

devlet başkanlarının mülküne talepkâr olmamıştır. Onlardan dünyevî bir istekte bulunmamıştır. Sadece bir ve tek olan Allah'a imanı teklif etmiş, iman ettikleri takdirde dünyevî saltanatlarının devam edeceğini, ayrıca ahiret saadetini de kazanacaklarını müjdelemiştir.

Peygamberler, veliler ve manevi gönüller dünyevi iktidara talepkâr olmazlar. Onlar, emirlerin ve halkın sadeti ve günahlardan korunmaları için, Allah'ın bildirdiklerini iletmekle vazifelidirler.

Peygamberimiz, kralları davet etti, yani “**her topluluğu imamları**” ile davet etti. Peygamberin daveti Allah'ın davetidir her zamanda geçerlidir.

**PEYGAMBERİMİZ'İN HABEŞİSTAN NECAŞİSİ'NE
GÖNDERDİĞİ MEKTUP...**

“Bismillahirrahmanirrahim, Allah Resulü Muhammed'den Habeş Necaşisi Esheme'ye. Kendisi'nden başka ilah bulunmayan gerçek hükümdar, mukaddes, selam, koruyucu, kurtarıcı olan Allah'ın övgüsünü sana iletirim. Tasdik edip şehadet ederim ki; Meryem oğlu İsa Allah'ın Ruhu ve Kelimesi'dir. Kendisine dokunulmamış Meryem'e nasib edilmiştir. Böylece Meryem İsa'ya hamile kalmış, Allah Teala da Ruh ve Nefesi'nden olmak üzere

Adem'i nasıl yarattıysa onu da öylece yaratmıştır. Seni tek olan ve eşi bulunmayan Allah'a çağırıyorum. O'na itaat konusunda karşılıklı yardıma çağırıyorum. Beni takib et, bana uy ve bana gelen şeye iman et. Muhakkak ki ben, Allah'ın Resuluyüm. Bu nedenle seni ve etrafında bulunan askerlerini Allah'a iman etmeye davet ediyorum. Nasihat ve sözlerim size ulaşınca kabul etmenizi tavsiye ederim. Amca tarafından yeğenim olan Cafer'i yanında az sayıda Müslüman grubuyla beraber sana doğru yola çıkarıyorum. Selam gerçek hidayet yolu üzerinde bulunanlara olsun.”

Hiz. Muhammed'in, Müslümanların ilk hicret ettiğı yer olan Habeşistan Necaşisi **Esheme**'ye hitaben yazmış olduğı mektupta Hiz. İsa, Allah'ın kulu yerine “**Allah'ın ruhu ve kelimesi**” olarak ifade edilmiş ve Esheme'nin kalbinin İslâm'a ısınması sağlanmaya çalışılmıştır. Esheme, Hiz. Muhammed'in mektubunun ve Müslüman elçilerle yaptığı konuşmaların sonrasında, ülkesine sığınan Müslümanları müşriklere teslim etmemiş ve onları korumuştur. Hiz. Peygamberin yıllar sonra vefat eden Esheme'nin gıyaben cenaze namazını kıldırıldığı bilinmektedir. (*Müslim, Cenâiz, 62-68; Ahmed, III, 319; IV, 7*)

MISIR'DA MUKAVKIS'A GÖNDERDİĞİ MEKTUP...

“Bismillahirrahmanirrahim, Allah'ın kulu ve Resulü Muhammed'den, Kıbtilerin büyüğü Mukavkis'a. Allah'ın selamı; hidayet yoluna girmiş bulunanların üzerine olsun. Buna göre ben, seni tam bir İslam daveti ile çağırıyorum. İslam'a gir. Sonunda emniyet ve selamet içinde olursun. Bunun karşılığında Allah sana iki defa sevab verecektir. Şayet bundan kaçınacak olursan bütün Kıbtilerin günahı senin üzerinde toplanacaktır...”

Peygamberimiz (s.a.v) “bütün Kıbtilerin günahı senin üzerine toplanacaktır” buyurmakla, **"Her insan topluluğunu imamları ile davet ettiğimiz gün..."** (İsra sûresi 71) âyetindeki hususiyeti işaret buyurmaktadır.

Devlet başkanları başında olduğu toplumun önderidir. Onun hayır üzerine olması toplumun da hayır üzerine olduğunu gösterir. Devlet başkanlığının ne kadar önemli bir vazife olduğu böylelikle aşikâr olmaktadır.

Devletin başında bulunmak, büyük bir sorumluluk gerektirmektedir. Devleti yönetmek iddiasında olanlar, bunun Allah'a karşı bir sorumluluk olduğunu unutmamalıdır.

Bir gün Hz. Ömer'i ağlarken görenler, niçin ağladığını sordukları zaman: **"Nasıl ağlamayayım ki, Fırat kenarında bir oğlak kaybolursa, korkuyorum ki, Ömer'den sorulur"** diye cevap verdi. Hz. Ömer devleti yönetme sorumluluğunun idraki ile bu sözleri söylerken, bazıları bu sözün mânâ ve idrakini anlamamış olacaklar ki, onlar bu sözü kendi kibirlerinin bir ifadesi olarak şöyle değiştirmişlerdir: *"Fırat'ın kıyısında bir kuzu kaybolursa, gelin bunun hesabını bana sorun!"*

BİZANS İMPARATORU HERAKLİUS'A GÖNDERİLEN MEKTUP...

"Bismillahirrahmanirrahim, Allah'ın kulu ve elçisi Muhammed'den, Bizanslıların büyük reisi Herakliyas'a: "Selam hakikat yolunu izleyene (olsun)! İlave edeyim ki, seni bütün olarak İslam'a davet ediyorum. İslam'ı kabul et ki felah bulasın. İslam'ı kabul et ki Allah değerini iki kat artırsın. Ama eğer kaçırırsan, tebaanın günahı da senin üzerine yüklenecaktır. Ve siz, ey ehl-i kitab sizinle bizim aramızdaki seviyeli ve adil olan bir kelimeye geliniz ki (bu kelime) sadece Allah'a kulluk edelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve bazımız bazımızı Allah dununda Rabler edinmesin ve eğer yüz çevirirlerse deyin ki şahid olunuz bizler Müslümanlarız"

Efendimizin, Heraklius'a yazdığı mektup din birliği yapalım düşüncesine en güzel cevap olsa gerekir. Peygamberimiz ehl-i kitab'ı Allah katında gerçek din olan İslâm'a davet etmektedir. O kutlu Peygamberin yolundan gittiğini söyleyen müslümanların da peygamberin ehl-i kitab'a olan yaklaşımını takip etmeleri icap eder. Bugün gayr-i müslimlerin din birliği yapmak isteyenlerinin niyeti İslâm'ı yozlaştırarak kendi inançlarına benzetmektir.

Bugün, insanların yeryüzünde tahrif edilmeyen yegâne ilâhî kitap olan Kur'an'ın etrafında birleşmesi en doğru yol olsa gerekir.

Âl-i İmrân sûresi 149. âyetinde;

"Ey iman edenler! Siz eğer kâfir olanlara uyarsanız sizi gerisin geriye (küfre) çevirirler de büsbütün hüsrana uğrarsınız." buyrulmaktadır.

İRAN İMPARATORU KİSRA'YA GÖNDERİLEN MEKTUP

"Bismillahirrahmanirrahim, Allah Resulü Muhammed'den, İranlıların büyüğü Kisra'ya: Selam, hakikat yolunu izleyip Allah'a ve Resulüne iman edenlerin ve Allah'tan başka ilah olmadığına, O'nun bir ve ortaksız olduğuna ve Muhammed'in O'nun kulu ve Re-

sulü olduğuna şehadet edenlerin üzerine olsun! Seni İslam'ı kabule çağırıyorum. Zira Ben, Allah'ın, canlı olan herkesi uyarmak ve ilâhî kelamın kafirlere karşı hükmünü tamamlaması için tüm insanlara gönderdiği elçisiyim. Şimdi İslam'a teslim ol ve felaha er. Ama eğer reddedersen, o zaman Mecusilerin günahları da senin üzerine olacaktır.

Peygamberimiz mektupta; **“Ben, Allah'ın, canlı olan herkesi uyarmak ve ilâhî kelamın kafirlere karşı hükmünü tamamlaması için tüm insanlara gönderdiği elçisiyim.”** buyurmaktadır. Bu cümle Hz Muhammed'in sadece belli bir kavme değil bütün varlıklar üzerine gönderilmiş bir peygamber olduğunu açıkça belirtmektedir.

Efendimiz; **“Ama eğer reddedersen, o zaman Mecusilerin günahları da senin üzerine olacaktır.”** buyurmaktadır. İslam'ı reddeden devlet başkanı halkın günahını da yüklenir. Çünkü halk krallarının dinindedir. Kur'an'da **“Her insan topluluğunu imamları ile davet edeceğimiz gün...”** buyrulmakla bu noktaya işaret buyrulmuştur.

Sevgili Efendimiz, Hicretin 7. senesinde, (Milâdî 628) Abdullah bin Huzâfe'yi İran Kısrası Perviz İbni Hürmüz'e bir mektupla birlikte elçi olarak gönderdi.

Perviz İbni Hürmüz, daha mektubun başında kendisine **"Farsların büyüğü Kısra'ya!"** diye hitap edilmesine o kadar hiddetlenmiş ki, mektubun devamının okunmasına müsaade etmeden ve muhtevâsını öğrenmeden, *"Şuna bak! Benim kulum, kölem olan kişi kalkıyor da bana mektup yazıyor"* diyerek Hz. Resûlullahın mübârek mektubunu alıp yırtmış ve şöyle konuşmuştur:

"Mülk ve saltanat bana mahsustur. Benim bu hususta ne yenilgiye uğramaktan, ne de bana ortak çıkacağından dolayı asla endişem ve korkum yoktur! Firavun, İsrailoğullarına hakim olmuştu. Siz (Araplar) onlardan daha güçlü değilsiniz. Sizi derhal hâkimiyetim altına almaya engel olacak ne var? Ben firavundan daha iyi ve güçlüyümdür" diye hitap etti ve Abdullah bin Huzâfe'yi adamları vasıtasıyla dışarıya çıkarttırdı.

Aradan çok zaman geçmeden Kısra Perviz'in kendi oğlu Şireveyh, babasını hançerleyerek öldürmüştür. Hz. Ömer zamanında ise İran fethi için görevlendirilen Sa'd İbni Ebî Vakkas, İran saltanatını param parça etmiştir. Sadece Kadisiye Muharebesinde müslümanlar yaklaşık 120.000 askerden oluşan İran ordusunu 45.000 müslüman askeri ile bozguna uğratmış ve yıkılmaz denilen Sani devleti yıkılma sürecine girmiştir.

UMMAN MELİKLERİ CEYFER VE ABD'E GÖNDERİLEN
MEKTUP...

“Bismillahirrahmanirrahim, Allah Resulü Muhammed'den, Culanda'nın iki oğulları Ceyfer ve Abd'e: “Selam, hakikat yoluna tabi olanlar üzerine olsun! Sizin her ikinizi İslam'ın davetine çağırıyorum. İslam'a tabi olun ve kurtuluşa erin. Zira ben, Allah'ın tüm canlıları uyarmak üzere ve vaadini kafirler üzerine tamamlaması için tüm insanlığa gönderdiği elçisiyim. Şimdi, eğer her ikiniz de İslam'ı tanırırsanız, her ikinize de iktidar vereceğim. Ama ikiniz de (İslam'ı) kabul etmeyi reddederseniz, ikinizin de krallığı sizden uzaklara yok olup gidecektir, süvarilerim, ülkenizde ordugah kuracaklar ve peygamberlik vasfım krallığınıza galip gelecektir.”

Ceyfer ile kardeşi Abd, önce Müslüman olup olmak hususunda tereddüt geçirdiler; bir müddet sonra da bundan kurtularak, İslamiyeti ve Sevgili Efendimizin risâletini kabul ve tasdik ettiler. Bununla da kalmayarak halkı da Müslüman olmaya çağırdılar. Bu daveti duyan halk da Müslüman olmayı kabul etti.

Her ne kadar dünyevî krallık hâkim gibi olsa da, maneviyat dünyaya galiptir. Çünkü madde, ruhun emrin-

dedir. Zamanın Sahibinin madde âlemine, manen müdahalesi vardır.

EL AHSA VALİSİ EL MÜNZİR'E GÖNDERİLEN MEKTUP...

“Bismillahirrahmanirrahim. Allah Resulü Muhammed'den, El-Münzir b. Sava'ya! Selam üzerine olsun. Seni, kendisi dışında hiçbir ilah olmayan tek bir Allah'a hamd etmeye çağırıyorum ve ilan ediyorum ki, O'ndan başka hiçbir ilah yoktur ve Muhammed O'nun kulu ve Resulü'dür. Sana Kadir-i Mutlak ve şanı yüce Allah'ı hatırlatırım ki; zira kim iyi bir nasihate kulak verirse kendi iyiliği içindir; ve kim benim elçilerime itaat eder ve emirlerine uyarsa bizzat bana itaat etmiş olur. Ayrıca, kim onlar hakkında iyi düşünürse benim hakkımda iyi düşünmüş olur. Muhakkak benim elçilerim seni övmüşlerdir. Ben de senin halkına şefaati kabul ediyorum. İmdi, Müslüman olmadan evvel sahip oldukları şeyleri Müslümanların elinde bırak. Ve ben suçluları affediyorum. İmdi sen de onların pişmanlıklarını kabul et. Biz ise, sen iyi davrandığın sürece seni görevden azletmeyeceğiz. Aksine, kim ki Yahudilik ya da Mecusilikte ısrar ederse cizyeye tabi olacaktır.”

Hız. Muhammed (s.a.v), nizamın Allah'a ait olduğunu ifade etmektedir. Bütün toplum, devlet, Hakka aittir. Bütün insanların manen bağılı olduğu nokta Allah'ın zâtıdır. Tapılacak olan Allah'ın zâtıdır.

Peygamberimizin mektup gönderdiği kişilerin dinleri geçerli olsaydı peygamberimiz onları İslâm'a davet etmezdi. Peygamberimizi kabul ve tasdik edenlerin dini tamam olur, aksi halde eksiktir.

HZ.MUHAMMED'İ KABUL ETMEYENLERİN DİNİ TAM OLMAZ

Geçmiş peygamberlere iman edip de Hz. Muhammed'e iman etmeyenlerin dini eksiktir. Hz. Muhammed'in bu tebliğine uyanlar ilâhî yaratana olan vazifelerini yerine getirmiş olurlar.

Geçmiş bütün peygamberler son peygamber Hz. Muhammed'i (s.a.v) kabul ve tasdik ederek ümmetlerine haber vermişlerdir. Musevî ve Hıristiyanlar inandıklarını söyledikleri peygamberlerinin bu haberlerini kabul ve tasdik etmezler ve peygamberlerinin kabul ettiğine inanmazlarsa nasıl kurtulacaklardır?

Din ile ilgili toplantılarda ALLAH'ın insanlardan neler istediğini konuşmak lazımdır.

Bakara sûresi 120. âyetinde;

"Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hıristiyanlar asla senden razı olmazlar." buyurmuştur.

Bu hakikat ortada iken din birliği düşüncesinde olanlar Allah'ın arzusuna karşı gelmiş olmuyorlar mı? Yeryüzünde ne zaman din birliği olmuş ki şimdi olsun? Hz. Muhammed (s.a.v), Yahudi ve Hıristiyanlar'ı Allah'ın şeriatına davet etmiştir. Bir müslümanın düsturu da, Peygamber'inin düsturu olmalıdır.

HZ. MUHAMMED'DEN SONRA DEVLET İDARESİNDE MEZHEP TAASSUBU

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İnsanlar, sıfat âleminde yaşamakta olmanın verdiği duyguyla, her şeyi maddeyi esas alarak açıklamaya ve anlamaya çalışmaktadırlar.

Manevi anlayışlar zamanla insandan insana nakledilirken insan karakterlerinin farklı olması dolayısıyla yozlaşabilir. Bu konu dünyadaki inançlara tesir eden ve inançları zedeleyen bir konudur.

İslam'ın yayılması ile birlikte antik çağ filozoflarının düşüncelerinin müslümanlar tarafından öğrenilmesi bir takım İslam filozoflarının esasta iyi niyetli bir çaba ile İslam'ı bu felsefi cereyanlardan koruma adına bazı çalışmalar yapmaya yöneltmiştir.

Eş'ari, Maturidi, Gazali vb. tarifleri ile yapılan yorumlar neticesinde yazılan kitaplar ile dini koruduklarını düşünmüşlerdir. Ancak Hz. Muhammed'in (s.a.v) va'z ettiği bütün zamanlara ve varlıklara seslenen, bütün âlemlere şamil olan dinin evrenselliğine kısıtlama getirmişlerdir.

Bugün müslümanların geçmiş anlayışlardan kurtu-

lamadıkları ve birçok topluluğun çeşitli mezhepler icat ettikleri görülmektedir.

İtikadi mezhepler, Allah'ın kendisini anlatmasından değil, zahir ulemanın Allah'ı tarif etmesinden çıkmıştır. Bunlar ancak ve ancak zamanın ilâhî gönül noktasının yorumu esas alınarak doğrultulabilir.

Şöyle söylenmektedir: “İnsanların idrak alanı dışında olan konular hakkında (Melek, Şeytan, Ahiret, Levh-i Mahfuz, Seb'an Minel Mesâni, Sak-ı Bissak) bilgi edinmeye çalışılmasının faydası yoktur. Bunlar “**Gayb**” konularıdır. Kur'an ve hadisler de verilenlerle yetinmek ve fazlası için herhangi bir teşebbüste bulunmamak icap eder.”

Bunun için de şu âyeti delil getirmektedirler: “**O bütün görülmeyenleri bilir. Sırlarına kimseyi muttali kılmaz;**” (Cin 26) Fakat bu âyetin hemen devamında şöyle buyrulmaktadır: “**İllâ resulden razı olduğuna, zira onun önüne ve arkasına gözlemciler teslik eylemiştir,**”

İnsanların kendi başlarına “**gayb**” olana muttali olması elbette mümkün değildir. İnsanın kendi varlığı bile kendisine gayb'dir. İnsan bu konularda akıl yürüterek değil Allah'ın bu bilgilerden muttali kıldığı gönül noktaları ile ahz-ı feyz etmeye bakmalıdır.

Allah'ın seçtiği Allah'a ulaştırır; insanların kendi düşüncelerine göre belirlediği kimseler Allah'a ulaştırmaz. Kendisi Hakkı bulmayan başkalarını nasıl buluşturacak?

Peygamberimiz zamanındaki bir takım dünyevî tatbikatların zahirinde kalan ve bu değerlendirmelerini günümüze taşıyan zümreler de bu yolda yürümeye devam etmektedirler.

Peygamberimiz zamanındaki zahiri uygulamaları bugüne taşımak dini doğru anlamak olmasa gerektir. O halde insanların bugün Efendimizin işaret buyurduğu hedefe ulaşmaları ancak Sevgili Efendimiz zamanındaki dinin asliyetinin (zahiri uygulamaların dışında) tam mânâsı ile idrak edilerek tatbik edilmesi ile mümkündür. Bu da, Allah'ın arzuyu ilâhîsini va'z eden zamanın risalet noktasına tâbi olmakla mümkün olur.

İnsanlar daima Allah'ın varlığını tenzih ederek, O'na ulaşmayı kendi mertebelerinde mütalaa ederek değerlendirmişlerdir. Böylelikle kendi tefekkürlerinde vehm ettikleri bir risâlet noktası beklemişlerdir.

Kur'an-ı Kerîm'de; **"Acaip mi geldi sizlere, Rabbinizden bir zikrin, sizleri uyarmak ve takvâ ettirmek için aranızdan bir er kişi üzerinde sizlere gelmesi?"** (Â'raf 63) buyurmakla, insanlara kendi içlerinden, kendi hâllerine vakıf olan ve bizzat

Allah'ın tespit buyurduğu ilâhi bir gönül noktasının irsal olunduğu işaret buyrulmaktadır.

On iki imamdan sonraki süreçte mezhep taassupları başlamış ve İslâm'ın esas düşüncesi yeşermekte zorlanmıştır. Mezhepleri farklı diye babanın oğula miras bırakmasına dahi cevaz verilmemiştir. Bu, mezhep taassubu içerisinde olanların mezhebi farklı bir din olarak kabul ettiğini göstermektedir. Bugün dahi geçmiş mezheplerin ağırlığını görmek mümkündür. Velâyet ise; Allah'ı, Allah'ın sıfatlarını ve varlıkları Allah'ın zâtîyet-i ilâhiyesine göre değerlendirir. Velâyet daima Allah'ın zâtını esas alarak, Allah'ın sıfat olarak var ettiği âlemi değerlendirir. Asolan Allah'ın zâtîyet-i ilâhiyesidir. İnsandan Allah'a değil; Allah'tan insana gitmek icap eder.

Velâyet için millet, mezhep, ayrımcılık yoktur. Velâyette Allah'ın yarattığı bütün varlıklar bir bütün olarak değerlendirilir. Onun için velâyet sadece peygamberimizin söylediği sözleri kabul ediyor, daha sonraki zahiri din yorumcularının mezhep anlayışlarını kabul etmiyor. Çünkü bunlar, bu dünya yaşamındaki insanların hasletlerini esas alarak dini değerlendirmişlerdir. Velâyet ise insan varlığının asliyet-i ilâhîyesine göre değerlendirme yapmakta ve anlatmaktadır.

Hz. Muhammed (s.a.v); "**Sizden öncekiler çok taassuba düştükleri için helâk olmuşlardır.**" buyurmuştur. Taassup; din anlayışının yanlış tatbik edilme-

sidir. İnsanlar taassuptan ancak zamanın yegânesi olan gönlün va'z ettiği ilm-i ilâhî ile kurtulabilirler.

İslâmî uygulamalar yöreye ve töreye göre değişiklik gösterebilir. Çünkü her ülkenin ve yörenin kendisine ait özellikleri ve farklılıkları vardır. Bugün İslam memleketlerinde, İslam çok değişik şekillerde tatbik edilmektedir.

İslâm'ın ifade ettiği öz ve mânâyı anladıktan sonra tatbikatlarda çeşitlilik olabilir. Ancak o mânânın değiştirilmeye çalışılması makbul değildir. İslâm'ın felsefesini, düşüncesini, işaret etmek istediği hayrı değil de “*onu tefsir ediyorum*” ve “*adapte ediyorum*” diye İslâm'ın evrensel mesajını lokalize ederek yöresel bir hale getirmeye çalışmak doğru değildir.

İslâm herhangi bir millete değil bütün insanlara hatta bütün âlemlere hitap eder. **Devletler, milletler İslâm'ı kendilerine uydurmaya çalışacaklarına kendilerini İslâm'a uydurmaya çalışmalıdırlar.**

Tarih boyunca dini ifsat etmek isteyenler, çeşitli fikir ve düşünceler icat ederek, mezhep, tarikat ve cemaat kisvesi altında faaliyet göstermişlerdir. Bunlara kapılıp da “*İslâm böyledir,*” diye düşünmek doğru olmasa gerekir.

Dinin cehaletle kirletildiğini, ona batıl ve sapık fikirler karıştırıldığını iddia ederek yola çıkan **İhvân-**

1 **Safa** bunu temizlemenin ancak felsefe ile mümkün olacağını, bunun için de İslâm şeriatının Yunan felsefesiyle uzlaştırılması gerektiğini savunmuşlardır. Yani cehaleti başka bir cehaletle temizlemeye çalışmışlardır.

Bu ve buna benzeri çalışmalar pek çok yerde görülmüş ancak bir netice vermemiştir. Musevilikte ve Hıristiyanlıkta yapılanlar bu sefer de İslâmiyet için tatbikata koymaya çalışılmaktadır. Ancak tahrif etmek ve asliyyetinden uzaklaştırmak istedikleri dini Allah korumaktadır. Artık bundan sonra bir peygamber irsal olunmayacağı için son şariat kıyamete kadar bakidir.

İslâm'da bir bozulma olmasının önündeki en büyük engel Kur'an-ı Kerim'in hafızlık müessesesi ile insan kalplerinde muhafaza edilmesidir. Hafızlık müessesesi Kur'an-ı Kerim'den önce vaki olan bir müessese değildi. İnsanların uğraşması boşunadır. İslâm için asıl yozlaşma dine hizmet ediyoruz düşüncesi ile hareket edip de halkın İslâm anlayışlarının bozulmasıdır. Yani "**İslâm**" değil "**İnsan**" bozulmaktadır. Bu da malûm akıbete gidildiğinin bir işareti olmaktadır. Çünkü Hz. Muhammed (s.a.v); "**Gelecek her zaman sizin için bir öncekinden daha kötüdür**" buyurmuştur.

Bugün, dine aitmiş gibi gösterilen ancak esasta din ile hiç bir ilgisi bulunmayan hurafeleri eleştiren kimseler ile "*dini savunuyorum*" diyerek cihad gayesi ile onlara

hücum edenler arasında bir mücadele yaşanmaktadır. **Mücadele dine karşı olanlar ile dini tam mânâsı ile anlamayanlar arasında cereyan etmektedir.** Eğer Zamanın Sahibine tabi olunsaydı o zaman bu tartışmalar yaşanmayacaktı. İnsanlar Allah'ın makbulü olan bilgiyi doğru kaynaktan tahsil edecek ve terakki edecek-ti.

Ehl-i zahir, Allah'ın lütfetmiş olduğu dini, teviller yaparak kendi mezhep anlayışlarına uydurmaya çalışacaklarına, mezhep anlayışlarını dine uydurmaya çalışırlarsa daha doğru olur. Çünkü mezhepler kendi zamanlarının yorumlarıdır. *“O zaman içtihad yapanlar vardı şimdi yok”* demek Allah'ın insan için tasavvur ettiği programın sona erdiğini çağrıştıran bir ifadedir ki, doğru olmasa gerekir.

Kur'an-ı Kerîm'in namütenahi âyetlerini sadece bir mânâda anlamak isteyenler, Kur'an'ı tahdid etmektedirler. Kur'an, sadece bir zamana ait değildir, bütün zamanlara hitap eden bir hususiyete sahiptir. Kur'an âyetleri, hitap ettiği zamana göre anlaşılmaya kalkılırsa bambaşka hususiyetler lütfeder.

“Kur'an'ı sadece bir şekilde anlayalım” diyenler neden bugüne kadar pek çok tefsir yapıldığını açıklayabilirler mi? Tek bir anlayış olacaksa neden bu kadar Kur'an tefsiri var? *“Kur'an'dan herkes farklı mânâ çıkarmasın bir mânâ çıkaralım herkes bu bir mânâda ittifak etsin”* deme-

nin mânâsı nedir? Eğer Kur'an âyetleri bir şekilde anlayış olsun diye dondurulursa o zaman insan istikbale ait hiçbir şeyi idrak edemez. Bunu yapanlar, Allah'ın her an yeni bir şanda olması hakikatini inkâr etmiş olurlar. “*Kur'an âyetlerinin mânâsını donduralım*” diyenler zamanı dondurabiliyorlar mı? Zamanın terakkisine mâni olabiliyorlar mı?

Allah, her geçen zaman çok daha ileri ilim ve bilgi lütfeder. Allah'ın bu ileri şanına ve arzusuna uymak icap eder. Eğer böyle olmasaydı, Allah'ımız sadece bir peygamber gönderirdi.

Bugün teknolojinin gelişmesine bağlı olarak dünyada söz sahibi olan devletlerin arzu ettiği şey dinin ortadan kalkmasıdır. Allah'ın irsal eylemiş olduğu imamı kabul etmedikleri gibi dünyada yaşayan insanların kendi kanaat ve fikirlerine göre yönetilmesini istiyorlar, din kurallarını istemiyorlar. Çünkü Allah'ın dini, bugünkü devlet anlayış ve idrakine cevaz vermiyor. Bugün din diye kabul edilen şey, peygamberimizden evvelki peygamberlerin tahrif edilmiş ve asliyyetinden uzaklaştırılmış olan muharref bilgileridir. Bu bilgilerin, bugüne ve bugünün insanına adapte olması ise mümkün değildir. Bugüne uyan sadece peygamberimizin anlattıklarıdır. Çünkü Hz. Muhammed ahir zaman peygamberidir. Ancak bugün pek çok müslüman mezhep anlayışlarını din yerine koyarak ve asırlar öncesine ait gelenek ve görenekleri bugüne taşıyarak dini asliyyetinden uzaklaştırmışlardır.

MUHKEM MÜTEŞABİH

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

Âl-i İmrân sûresi 7. âyetinde;

"Sana 'el Kitab'ı inzal eyleyen 'Hüve'dir. Ondan muhkem âyetler vardır ki onlar 'ümmül kitab'dırlar. Ve diğerleri de müteşabihattır. Artık kalplerinde kayma olanlar da fitneyi arayarak ve onun tevilini arayarak ondan teşbih olunanlara ittiba ederler. Onun tevilini illâ Allah bilir. Ve ilimde râsih olanlar "Onun küllisinin Rab-bimizin indinden olduğuna iman ederiz ve illâ gönül sahipleri tezekkür ederler, derler." buyrulmaktadır.

Kur'ân ve hadîslerde muhkem ve müteşabih denilen iki anlatış şekli olduğu bir hakikattir. Ehl-i zahir bu konu ile ilgili olarak şöyle söylemektedir: "Muhkem; açık ifadelerdir, onları herkes anlar. Fakat muteşabih; benzetmelerle anlatılmaya çalışılan, yorumlarla, te'villerle açıklanan hususları herkes anlayamaz. Mesela; **"Atarken sen atmadın, Allâh attı!"** (Fetih Sûresi, 15), veya **"Sana biat edenler Allah'a biat etmişlerdir. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir."**(Fetih Sûresi, 10) gibi ifadeler müteşabihtir. Allâh'ın eli olur mu ki "Allâh attı", "El-

leri üstünde Allâh'ın eli nasıl vardır?" Allâh maddeden münezzeh değil midir?" O zaman buradaki "el" sözü "mü-teşâbihât" mânevî benzetmelerdir." Hatta ulema-i zahir "el" kelimesine "güç, kudret" mânâsı vererek; "Allah'ın kudreti, kuvveti onların kudreti üstündedir" diyerek âyetleri tevil etme cihetine gitmişlerdir.

Âyetlerde müfessirlerin '**Müteşabih**' olarak nitelendirdiği, Allah'ın kendi zâtîyetini ve sıfatlarını tarif ederken kullandığı muhtelif âyetler, esasta "**Muhkem**" âyetlerdir ki, bunlar değişmez. "**Muhkem**"; Allah'ımızın zât, sıfat ve ef'aline ait olan âyetlerdir. Allah'ımızın kendisini tarif ve tavsif buyurduğu âyetlerdir.

Kur'an-ı Kerîm'de Allah'ın kendi zâtını anlattığı âyetler muhkemdir, değişmez.

"**Müteşâbihât**"; teşbih edilen manasına gelmektedir. Müteşabih (benzeşen) âyetler, Allah'ın misaller getirecek toplumsal ve şahsî hayatın nizamı ile ilgili lütfettiği âyetlerdir.

Kur'an'da, İslam hukukunun anlatıldığı ve örnek-lendiği noktalar müteşabih âyetler olarak anlaşılması gerekir. Çünkü bu âyetler insanlara bir örnek teşkil eder. İnsanlar bu âyetleri dikkate alarak problemlerine çözümler getirebilirler.

Müteşâbih âyetler, Allah'ın yakınlık verdiği gönül tarafından yorumlanırsa, rahmet zuhur eder. Kalplerinde eğrilik olanlar teşbihatı yanlış yaparak Müteşâbih âyetleri kendi nefislerine uydurmaya çalışırsa bu makbul olmaz.

Ehl-i zâhir, muhkem ayetleri müteşâbih âyetler olarak vasıflandırmış ve (hâşâ) "*Allah öyle değil, böyledir,*" demeye kalkmışlardır.

Din ile ilgili yapılan bir toplantıda, müteşâbih âyet olarak düşünülen; "**Allahu nurussemâvati vel ard**" âyeti ile ilgili olarak: "*Bu âyetin tevilini bilen birisine sormak veya onun bize söylemesi doğru değildir, çünkü soran kişi ilimde rasih olmadığı için Peygamberimizin, "**İlmi ehline veriniz**" hadisine aykırı hareket etmiş olur.*" denilmiştir.

Esasında bu düşünce kibir ve gururdan kaynaklanmaktadır. Allah insanı insan ile yetiştirir. Tertip böyledir. Bilmediğini sormak ve öğrenmek terakkiye vesiledir. Sormamak ve "*Allah bana da bildirsin*" diye beklemek Allah'ın peygamberler ve veliler ile yaptığı tertibi kabul etmemek demektir. Ashabın her konuda peygamber Efendimizden sorarak bilgi aldığı ve kendilerini yetiştirmeye çalıştığı ortada iken, bu türden sözler İslâm'ın ruhuna uymamaktadır.

Enbiya sûresi 7. âyetinde;

"Eğer bilmiyorsanız bilenlerden sorunuz."
buyrulmaktadır.

Bakara sûresi 151. âyetinde ise;

**"İçinizde aranızdan sizlere ayetlerimizi
tilâvet eden ve sizleri tezkiye eden ve siz-
lere 'Kitab'ı ve 'Hikmet'i öğreten ve sizle-
re hiç öğrenmemiş olduğunuz şeyleri öğ-
reten bir resul irsal eylediğimiz gibi..."**
buyrulmaktadır.

Neden İslâm dünyası her geçen zaman daha da artarak büyüyen buhranlarla karşı karşıya? Kendilerini Allah'ın vazifelendirdiği gönül noktasının fevkinde görenler neden insanları doğru bir iman noktasında buluşturamıyorlar? Çünkü onlar kendi akıllarının ürettiklerini Allah'ın risalet noktalarından lütfettiklerinden üstün görüyorlar. Pek çoğu da manevi ilim ve bilgiyi reddediyorlar.

Devlet yöneticileri de, dini ulemanın tarifine göre halka uygulamaya çalışmıştır. Peygamberimiz zamanındaki had cezaları (İslâm'ın tespit ettiği ceza), ticaret ile ilgili konular, vs. aynı şekilde bugün de devam ettirilmeye çalışılmıştır. Bütün bunlara mezheplerin de içtihadları eklenmiş ve bu konular iyice içinden çıkılmaz bir hâle getirilmiştir.

Bugünün şartlarında, Allah'ın her zamana uyarlanabilecektir "**emirleri**" yerine, geçmişteki uygulamalar olduğu gibi bu zamana taşındığı için de reaksiyon doğurmuştur.

Ulema, Kur'an'daki "**el kesme**" haddini ve diğer toplumsal yaşam ile ilgili konuları muhkem olarak aldığı için bugün de el kesmeye ve o dönemdeki uygulamaları bugüne taşımaya kalkmaktadır.

Hz. Ömer, Halife iken, aç kaldıkları için yiyecek çalan birkaç şahıs yakalanmış, hakim el kesme cezasına hükmetmiş, Halife ise cezayı uygulamamış, "**Bunlar aç kaldıkları için mecburen yiyecek çalmışlar, ceza uygulanacaksa, bunları aç bırakanlara uygulanmalı**" demiştir.

Bugün, "**şeriat uygulamasına geçtik**" diyen bazı devletler el kesme, kadınları peçeye sokma gibi uygulamaları şeriatın ana düsturları gibi görmekte ve bunların uygulanmasını zaruri görmektedirler. Ancak bu devletlerin çoğuna baktığımız zaman iktidarı zorbalıkla ve halka rağmen ele geçirdikleri ve kendi anladıkları dini halka zorla dayattıkları görülmektedir.

Kendi meşruiyetleri yokken, halkı kendi anladıkları İslâm'a göre yönetmeye çalışan bu iktidarlar, halkı kendi düşüncelerindeki bir Müslüman gibi yaşatıp

Allah'ın rızasını kazandıklarını mı düşünüyorlar? Yoksa dini, kendi baskıcı rejimlerini yerleştirmede bir araç olarak mı kullanmak istiyorlar?

Halka karşı vazifelerini hakkıyla yerine getirmekten aciz bu türden devletler halktan pek çok vazifeyi zorbalıkla yerine getirmesini istemektedir. Hırsızlığın nedenlerini ortadan kaldırmaya muktedir olmayan bir devlet kolaylıkla el kesme cezası uygulayarak halka karşı vazifesini yerine getirdiğini mi düşünmektedir.

Recim cezasının da devamlı ve gerekli bir ceza olduğuna dair kesin delil yoktur, tazir (suçu önlemek için yönetimin tarihi olarak uygun bulduğu, değişmeye açık) ceza nevinden olduğu anlaşılmaktadır.

Fitreyi arpa ve buğday ölçüsü ile değerlendirmek muhkem olarak kabul edildiği için bugün de cami kapılarına fitre ölçüsü olarak arpa buğday yazılmaktadır. Bu durum, devlet ile toplum arasında kopukluğa sebep olmakta ve İslâm toplumlarında gelişmeyi engellemektedir.

Gelişen zamanda samimi olarak dini uygulamak isteyen devletler de toplumsal ihtiyaçlara cevap veremez hâle düşürülmüştür. O zaman halkın bir kısmı dine gericiлик olarak bakmaya başlamış, dine düşman olanlar da dinin toplumun ilerlemesinde engel olduğu propaganda-sını yapmaya kalkışmışlardır.

Ulemanın Muhkem ile Müteşabihi ters anlamasından dolayı bugün zahir ehlinin tarif ettiği İslâm, toplumların ihtiyaçlarına cevap veremez hâle getirilmiştir. Geçmiş yaşamın şartlarını bugüne taşımak doğru olmasa gerekir.

Kur'an, müteşabih âyetlerin uygulamasını ulu'l emr'e bırakmıştır. Bu idrak ve anlayışta din-devlet, vahiy-akıl arasında çatışma söz konusu olmaz.

Devletler, her zamanda müteşabih âyetleri dikkate alarak zamana, zemine ve toplumların kendi içtimai hallerine uygun olarak yasaları düzenleyebilir, yeni ihtiyaçlara uygun olarak çalışmalar yapabilir.

DİN-DEVLET ÇATIŞMASI

Ehl-i zahirin, Muhkem-Müteşabih âyetleri değerlendirmede isabetsizlik göstermesi din ve devletin karşı karşıya gelmesine neden olmuştur. Devletler zamanın şartlarına göre toplumu idare etmek istedikleri halde zahir ulema kendi mahdut anlayışlarını veya geçmiş zamanın anlayışlarını bugüne taşıyarak, Müslümanların zamanın şartlarına uyum göstermelerine engel olmuşlardır. Bunun üzerine devletler, dine karşı mesafeli durmaya veya çatışma içerisine girmek durumunda kalmışlardır.

DİN-TOPLUM ÇATIŞMASI

Muhkem-Müteşabih anlayışındaki yanlışlık din ve toplum arasında da çatışmalara ve ayrışmalara neden olmuştur. İnsanlar yaşları ilerledikçe ve tecrübeleri arttıkça geçmiş düşüncelerini ve davranışlarını nasıl değiştirmek durumunda kalıyorlarsa, toplum da bu değişimden kendini kurtaramaz.

O halde her geçen zamanda daha ileri terakki eden insan varlığına ve topluma onların ihtiyaçlarına cevap verecek bir din anlayışı sunulmalıdır. Bu da ancak o Zamanın Sahibinin lütfettiği ilham ve beyanlardır. Çünkü Allah her zaman için o zamanın şartlarına uyan ilhamı o gönülden lütfeder. O zamanın İnsanı o zamanda yaşayan insanlara maddi-manevi ilim ve bilgi lütfeder. En medeni olan ve en ileri terakki edenler, Allah'ın o zamanki ilham ve beyanlarına uyanlardır.

Ekonomide faiz, ticaret ve zekât konularını muhkem olarak kabul eden ve o zamanda uygulanan hususları bugünkü ekonomide uygulatmaya çalışan ulema, değişen zaman, toplum ve ekonomi şartlarını dikkate almadığı için bu hususlar bugüne cevap verememiş ve toplumda çatışmaya sebep olmuştur. Bunlar da insanları dinden koparmıştır.

Faiz haram, diyerek banka kuramayan Müslümanlar gayr-i müslimlerin kurdukları ekonomik sistemin mah-

kumu haline getirilmişlerdir. Bankasız bir ekonomi olabilir mi?

DİN-ZAMAN ÇATIŞMASI

Allah'ın programı çerçevesinde her devir kendi şartlarını içerisinde taşır. Tarihi olaylar bugünün değer yargıları ile değerlendirilemez. Bugünün idrak ve anlayışını geçmişi anlamada kullanmak insanı yanıltabilir. Aynı şekilde geçmişin değer yargıları ile bugüne bakmak ve bugünü değerlendirmek de hatadır.

Hız. Peygamberimiz zamanında kalpleri İslâm'a ısındırılsın diye bazı kimselere devletten maaş bağlanmıştı. Bu kimselere **Müellefe-i Kulûb** deniyordu.

Hız. Ebubekir halifeliği sırasında Hız. Ömer'i mâlî işlere memur etmişti. Hız. Peygamber zamanında maaş alan bu kimseler, Hız.Ebubekir'e gelip maaşlarını istediler; Hız.Ebubekir onları Hız.Ömer'e gönderdi. Hız.Ömer ise onlara zekattan paylarını vermedi ve: **'Bu, Hız. Peygamber'in kalplerinizi kazanmak amacıyla size verdiği bir şeydi. Bugün ise Allah İslâm'ı azîz kıldı ve size ihtiyaç bırakmadı'** buyurdu.

Onlar tekrar Hız. Ebûbekir'e giderler. Ancak Hız. Ebûbekir: **'Ömer ne dediyse öyledir'** buyurur. Böylece Hız. Ömer, söz konusu âyetin uygulanmasını zaman ve şartlara göre yorumlar. Hız. Ebubekir ve diğer ileri gelen

Müslümanlar ki, bunların içlerinde Hz. İmam-ı Ali de vardır, Hz. Ömer'in bu uygulamasını onaylarlar.

Hz. Ömer, Peygamberimiz zamanında uygulanan fethedilen toprakların beşte dördünün savaşa katılan askerler arasında paylaştırılması geleneğini de uygulamamıştır.

Esasta mesele hükmü değiştiren kimsenin Allah'ın makbulünde olup olmadığıdır. Allah'ın ilhamına mazhar olanlar, Allah'ın o zamandaki arzusunu halka intikal ettirirler. Bu konuda selâhiyet sahibi olmadan kendi akılları doğrultusunda hüküm vermeye kalkanlar ise mahcup olurlar.

Bu düşünceler, hâşâ reformist bir İslâm anlayışı çerçevesinde değil, İslâm'ı doğru anlamak ve yaşamak adına söylenmektedir. Çünkü reform bozulmuş bir şeyi düzeltmek demektir. Hâlbuki dinin sahibi Allah'tır ve Allah'ın son hükmü şeriatı olan İslâm'da bozulma söz konusu değildir. Çünkü kıyamete kadar başka şeriat gelmeyecektir. Sorun “İslâm”da değil “insan”dadır.

İslâm'ı anlamada ve yaşamada topluma yol göstermek iddiasında olanlar öncelikle kendi anlayışlarını doğrultmak durumundadır. İslâm'ı kendi zamanlarına ve siyasi amaçlarına uydurmak isteyenler olarak tarif edilen “**modernist**”lerle, kendilerini gelenekleri muhafaza eden anlamında “**muhafazakâr**” olarak nitelendiren kimseler

dini koruduklarını iddia ediyorlar. Ancak kendi düşüncelerinin dine zarar verdiğini ve İslâm'ı insanların gönüllerinden ve yaşamlarından uzaklaştırdıklarını göremiyorlar.

Bu düşüncede olanlar Zamanın İnsanı'na yapacakları iltica ile selamete çıkabilirler. **İnsanlar O zâtın kim olduğunu ve nerede olduğunu bilmeseler bile Allah'ın böyle bir programı olduğunu ve kıyamete kadar bu programın yürürlükte kalacağını kabul ve tasdik ederlerse, zamanın feyzinden nasiplerini alır ve insanlara da faydalı olabilirler. Aksi hâlde ne kendilerini ne de başkalarını kurtarabilirler.**

Hız. Mevlâna şöyle buyurur: **“Kimin huyu güzel-se, devrinin o büyük velîsine uyar, düşmanlıktan kurtulur. Her kimin mayası bozuksa, o velîye haset eder. Onu tanımaz onunla kavgaya girer. Bu yüzden zarara uğrar. Gönü kırılır. İşte yaşayan imam, her an vazife başında, işte, güçte olan o gerçek velîdir. O üstün velînin muhakkak Peygamberin soyundan gelmesi şart değildir. O Hız. Ömer'in neslinden de gelebilir, Hız. Ali'nin neslinden de. Ey kurtuluş yolunu arayan kişi, Mehdî de O'dur, Hâdî de O, yani doğru yolu bulan da O, O yolu gösterecek imam da O'dur. O zat hem gizlidir, hem de meydandadır, karşımda oturmuştur.”**

(Mesnevi 357-359)

İnsanlar, zahiri kimselerin sözlerini kendilerine hedef alırlarsa terakki edemezler. Zamanın İnsanına uyanlar ise Allah'ın o anki şanından nur alırlar. Çünkü Allah her an yeni bir şandadır. Allah'ın yeni şanına tabi olmak terakki etmek mânâsındır.

Peygamberimizin peygamberliğini izhar etmesine yakın zamanlarda, ehl-i kitaptan pek çok kimse yeni bir peygamber geleceğini sezmiş ve onu bulmak için arayış içerisine girmişlerdir. Onların bu arayışı Allah'ın o noktadan zuhur ettireceği yeni şana mülaki olmak ve ondan feyz almaya çalışmak manasına gelmektedir.

Şimdi bu hakikat ortada iken, asırlar önce yaşamış mezhep yorumcularının sözlerini esas alarak bu zamanda yürümeye çalışanların Allah'ın her zaman için arzu buyurduğu terakkiden kendilerini mahrum bıraktıkları aşikâr olmaktadır.

Sevgili Efendimiz "**Çin'de de olsa ilmi arayınız. Çünkü ilim öğrenmek her müslümana farzdır.**" (Câmiü's-Sağîr, 1/310) buyurmuşlardır.

İlimden murat ilmin mebdei ve menşei olan insan mıdır? İlim, nereden tahsil edilir? Elbette ki insandan. O halde Efendimiz, her zaman için Allah'ın yeni arzularına ve terakkisine talepkâr olunması gerektiğini işaret buyurmuşlardır. "**Benden sonra muhaddesun sınıfından**

olanlar ile ünsiyet ediniz" ve "Benim evliyam Benî İsrail peygamberleri mesabesindedir" hadisleri de bu noktayı işaret etse gerekir.

Mezhep yorumcuları, sıfatı temsil ederler. Onların sözleri bu zamana cevap vermez. Ancak zâtîyet nurunun tecellisi olan ve Hüve'nin görüldüğü gönül noktası olan Efendimizin sözleri, her zamana her topluma ve bunların da fevkinde bildiğimiz ve bilmediğimiz nice âlemlere ve onların da bütün zamanlarına hitap eder; onları da terakki ettirir. Çünkü Peygamberimiz, âlemlere rahmet olarak irsal olunmuş Hatemen Nebiyyin'dir.

MEDENİYET NEDİR?

Tarih boyunca Allah'ın bildirdiği dine samimiyetle bağlı olanların ilimde ve fende pek çok başarılar kazandığı malumdur. Peki, medeniyet sadece ilim de ve fende ilerlemek midir?

Allah'ın yaratmış olduğu varlıkların yaratılışındaki hususu idrak etmek medeniyettir. Bu idrake gelenler medeni olurlar. Bu da ancak Allah'ın lütfetmiş olduğu peygamberler ve veliler ile mümkündür.

İslâm'ın zuhurundan evvelki devir için, **Cahiliyye** denmesi Arapların okuma-yazma bilip bilmemeleri ile ilgili değil, Allah'ın Resûl noktası ile bildirdiği doğru bir

iman noktasında olmamaları ile ilgilidir. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömen bir kavim cahildir ve bu cehalet okuma-yazma öğrenmekle değil, doğru bir imana gelmekle giderilir.

Kur'an'da, Hz. Süleyman'ın Belkıs'ın tahtını bir göz kırpmasından daha kısa zamanda getirtmesi, Belkıs'ın yürüdüğü zemini su zannetmesi, Hz. Zülkarneyn'in yer-yüzünde kudret sahibi kılınması ve kendisine her konuda ilim lütfedilmesi gibi pek çok tatbikatta risalet noktası olan gönüller Allah'ın lütfu ile maddi âlemde de tasarruf sahibi olduklarını göstermişlerdir. Ancak bütün bu tatbikatlar Allah'a doğru bir iman olması için zuhur etmiştir.

Ortaçağ'da, müslüman bilim adamlarının bilim ve teknikte yapmış olduğu çalışmalar da ortadadır. Ancak Aslolan maddiyat değil, maneviyattır. Medeniyet ancak doğru bir iman ile mânâ kazanır.

Mesnevî'de şöyle bir kıssa anlatılır: **"Hz. Süleyman her sabah, Mescid-i Aksa'ya gelir, tam bir ihlâs ile Allah'a ibadet ederdi. Mescitte yeni bir ot bittiğini görür, o ota; "Adın nedir? Neye faydan vardır? Sen ne ilacısın? Kime zararın, kime faydan dokunur? diye sorardı." Her ot, yaptığı işi söyler; "Ben filan kişiye canım, hayatım, filan kişiye de zehirim, ölümüm. Buna zehirim, öbürüne şeker. Adım da kader levhasında şöyle yazılıdır..." derdi.**

Hekimler de, Süleyman'dan o otu öğrenirler. Bilgi sahibi olurlar. Mesleklerinde bilgili ve kendilerine uyulan kişiler olurlardı. Böyle böyle kitaplar, yazdılar. Bedenleri hastalıklardan tedavi ettiler. Bu yıldız bilgisi, bu hekimlik, peygamberlere olan vahiyler gibidir. Onlar yol gösterme-selerdi. Akılla duygu nereden bunlara yol bulacaktı? Cüz'î akıl, bir şeyden hüküm çıkaracak akıl değildir ki, o akıl ancak fen sahibinden bilgi alır, buna muhtaç olur. Bu cüz'î aklın, öğrenmeye ve anlamaya gücü yeter ama bunu da ona sahibi öğretir. **İyi bil ki, bütün san'atlar, va-hiyden meydana gelmiştir.** Ondan sonra akıl, onları ilerletti. **Dikkat et de gör ki, bizim aklımız hiç bir san'atı usta olmadıkça öğrenebiliyor mu?** Akıl, hile ile kılı kırk yarar ama hiç bir san'at elde edemez.” (Mes-nevî 1290-1300)

Her peygamber bir oluş ve her peygamber bir kıya-mettir. Peygamberler arası fasılalar ise fetrettir. Bu durum her peygamberin getirdiği ilâhî ilmin dünyadaki yansıma-sı olarak dünyevî ilim ve bilgide ileri gidilmesi mânâsına-dır. O hâlde dünyevî terakkiler vahyin ışığında ve vahyin terbiyesindeki akıl ile mümkün olabilmiştir. İnsanlarda bu ilerlemeyi sadece akla bağlamak anlayışı her zaman ol-muştur. Madem ki tek başına akıl bu ilerlemeyi sağlamış-tır, o halde neden bu kadar beklenilmiştir?

Peygamberlerin lütfettiği ilim, sadece bu dünya ya-şamı ile ilgili ve sınırlı değildir. Bu ilmin ileriye doğru bir maksadı vardır. Bu lütuflar Allah'ın insan için ileriye doğ-

ru bir arzusu olduğunu göstermektedir.

"Modern bilim, insan kafasının ürünüdür," denilmektedir. Peki, bilimin doğuşu, gelişmesi ve bugünkü seviyesine gelmesi için neden binlerce sene geçmiştir? Acaba geçen bu süre, Allah'ın arzusu nispetince ilhama mazhar olunmasından mı kaynaklanmaktadır.

Pek çok bilim adamı, uzun seneler araştırma yapıp bir an kafalarının içinde bir fikrin birdenbire ortaya çıktığını ve aradıkları şeyi o zaman bulduklarını ifade etmişlerdir. Allah'ın o çalışmalara karşılık lütfettiği ilham ile medeniyetin ilerlediğinin güzel bir ifadesidir bu.

Peygamberlerden sonra, Allah'ın ilâhî arzusu velilerden devam etmektedir. Bütün maddi terakkiler maneviyata bağlı olarak geliştiğine göre bugünkü teknolojik seviyeye baktığımızda maneviyatın hangi noktada ilim lütfettiğini de düşünmek icap eder.

Araf sûresi 96. âyetinde;

"Eğer, o memleketlerin halkları iman et-seler ve Allah'a karşı gelmekten sakınsa-lardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereketler açardık. Fakat on-lar yalanladılar, biz de kendilerini işle-dikleri günahlarından dolayı yakalayiver-dik." buyrulmaktadır.

ZAMANIN İNSANI'NA UYMADAN KUR'AN VE SÜNNET YOLUNDAN YÜRÜMEK MÜMKÜN MÜDÜR?

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

**“Her kim boynunda biatı olmayarak ölür-
se cahiliye ölümü ile ölür.”** (Müslim)

Hz. Muhammed'in (s.a.v) son peygamber olmasında dolayı bazı kimseler; *"Artık Hz. Muhammed'den sonra bir peygamber gelmeyeceğine göre ümmetin manevî beraberliği bir bütün olarak ümmet tarafından üstlenilmiştir, Hz. Muhammed'den sonra her şey beşeridir"* diyerek Allah'ın her zaman için vazifelendirdiği gönül noktalarını inkâr etmişlerdir.

Yaratılmış bütün varlıklar, Hz. Muhammed'in (s.a.v) ümmetidir. Her devirdeki Zamanın İnsanı, bütün insanların ve varlıkların imamıdır. Çünkü O'ndaki tatbikat Allah'a aittir.

Kur'an; zaman ile değişen insan ve cemiyet hayatının bütünü için çok ayrıntılı kanun ve kurallar koymamıştır. Zamana nasıl uyulacağını Zamanın İnsanı noktası va'z eylemiştir. Zamanın İnsanı, Allah'ın arzularının zuhur ettiği noktadır. Ve Allah her zamana o zamanın meşrebine hitap eden bir **"İnsan"** göndermiştir. Din, bu gönüllerden tahsil edilmelidir.

İslâm kaynaklarında ve edebî eserlerinde, *aynü'l-hayât*, *nehrü'l-hayât*, *âb-ı câvidânî*, *âb-ı zindegî*, *bengi su*, olarak tabir edilen "**Âb-ı Hayât**", esasta Allah'ın vazifelendirdiği gönül noktasından alınan ve "**su**" ile remz edilen ilâhî ilim ile diri olmak mânâsınadır.

"**Mecmau'l-Bahreyn**"de, (Kur'an'a göre Hz.Mûsâ ile Hz.Hızır'ın buluştuğu yerin adı. "**iki denizin birleştiği yer**" anlamındaki bu ifade Kur'ân-ı Kerîm'de Hz. Mûsâ ile ilgili bir kıssa sebebiyle yer almaktadır) işaret edilen husus Hızır aleyhisselâm'ın kendisine öğretilmiş ilimden gönüllere dirilik katması olsa gerekir ki, bu pek çok velâyet gönlü tarafından işaret edilmiştir.

Âb-ı Hâyat, Allah'ın daim-ü'l müdam yardımcı olacağını, manevî ve maddî her türlü yardımı yapacağını ve bunu da Hızır ismi ile yapacağını işaret eden bir kelimedir.

Allah'ın yardımını bir zaman ölçüsü ile değerlendirmek mümkün değildir. Allah'ın Hızır ismi ile yapmış olduğu tatbikatın ilânihaye olacağını işaret eden **Âb-ı Hâyat**'tır ki bu, Allah'ın rahmet-i ilâhîyesidir.

Hz. Mevlâna; "**Âb-ı Hayat'a sahip olan Hızır da işte burada! Diriyeye ölümsüzlük bağışlamada, ölüyü de hayvan yapmada. "Ve "Aklınızı başınıza alınız, fırsatı kaçırmayınız da, bütün su kaplarını,**

bütün su tulumlarını doldurmaya çalışınız! Çünkü Âb-ı Hayat dağıtan geldi." buyurarak bu hususu işaret etmişlerdir.

"Ümmetin manevî rehberliği bir bütün olarak ümmet tarafından üstlenilmiştir." sözünün geçersiz bir söz olduğu aşikârdır. Yeryüzünde her zaman Allah'ın vazifelendirdiği bir gönül noktası vardır ve kıyamete kadar da olacaktır.

Dünya kurulduğundan beri peygamberler ve veliler gelmiş, Allah'ın ilmini insanlara intikal ettirmişlerdir. Her zaman zuhur eden peygamberlerin ve velilerin söylediği sözler doğrudur, çünkü Allah, o zamanın nizamını o gönül noktalarından tefhim buyurur. İnsanda gereken terakki olmazsa bir el tutması ve o yolda cehd ü gayret göstermesi icap eder. Terakki istemek, Allah'ın daha ileri feyizlerini talep etmektir. Herkes kendi Hızır'ını bulmak ve sabretmek zorundadır.

Allah'ı bilmek, ancak O'nun bizim kendisini nasıl tanınamız istiyorsa ona uygun hareket etmekle mümkün olur. Kul olarak görünen noktanın Allah'ı tam olarak vasfetmesi mümkün değildir. Bir şeyin bilinemezliğini bilmek de bir idraktır. Bu idrak kişiyi tevazu ve rızaya getirir. Ve bunu tahsil etmek, ancak Allah tarafından vazifelendirilmiş ehl-i gönül eliyle mümkün olur.

İnsanlar arasında görülen tapma-tapılma konusu-

nun en önemli tarafı bu tapmanın Allah'a kavuşturup kavuşturmadığıdır. Melekler de Allah'ı tanıyordu. Ancak Allah onlara Âdem'e secde etmelerini emretmiştir. Allah'ın zâtîyeti, her şeyden münezzehtir. Allah'tan rahmet talep edenler, Allah'ın ileri rahmet lütfettiği gönle teveccüh etmelidirler. Mühim olan Allah'ın açıldığı gönül noktasıdır. Yoksa canlı-cansız olarak değerlendirilen her varlık zaten Allah'ı ikrar eder.

Önemli olan, kişiyi Allah ulaştıracak ve Allah'ın kullarını kendisine ulaştırması için yetki verdiği gönle olan tâbiyettir. Bu durum insanların makamlarını belirle-mekte ve onları sınıflandırmaktadır.

Talim ile yetişen medenidir. Bu talim ancak risalet noktası olan ilâhî gönül noktasının yetiştirmesi ile mümkün olur. Kendilerinde hiçbir meziyet ve vasıf olmadığı hâlde, tarih boyunca dünyevî iktidar sahibi pek çok kim-seler insanları istikametlerinden saptırarak onların helâkına sebep olmuşlardır.

EL İNSAN KİMDİR?

Rahman sûresi 1-4. âyetlerinde;

"Rahman Kur'an'ı talim buyurdu. El İnsan'ı halketti, HU'ya beyanı öğretti" buyrulmaktadır.

Rahman, ilâhî yaratıcı olan Hüve'nin bir ismidir.

“İlâhî yaratıcı kudret olan Rahman size Kur'an'ı talim etti” buyrulmaktadır.

El İnsan, Allah'ın kendisinden kendisine bilinmekliğini arzu buyurması ile halkeylediği âlemlerde kendisindeki namütenahi arzuların tecelligahı olarak yaratılan varlıktır. O insan, "**El İnsan**"dır.

Âyette; "**Hu'ya beyanı öğretti**" buyrulmaktadır. Hu kim? El İnsan... yani Hüve... "**Hu**" kendisini, "**Ve**" velâyeti işaret eder. Yani; "**Ben Kur'an'ı talim buyurdum ve bir insan yarattım. O'na gidin O size Beni anlatacak**" buyrulmaktadır.

Velâyet noktasından yürüyen insan, Allah'ın muradı olan insandır. Şimdi bunun karşısında namütenahi insanlar yaratılmış ve bu insanlara da; "**Siz terakki etmek istiyorsanız El İnsan'a, Benim işaret ettiğim insana gidin**" buyrulmuştur.

Bakara sûresi 151. âyetinde;

"İçinizde aranızdan sizlere âyetlerimizi tilâvet eden ve sizleri tezkiye eden ve sizlere 'Kitab'ı ve 'Hikmet'i öğreten ve sizlere hiç öğrenmemiş olduğunuz şeyleri öğreten bir resul irsal eylediğimiz gibi..." buyrulmaktadır.

Allah, her zaman için insanlara kendi aralarından onların hallerini bilen ve onlara hitap eden manevi gönül noktaları olan peygamberler ve veliler irsal eylemiştir. Bu zamanda yaşayan bir insan, elli sene sonraki veya elli sene önceki insan için karar ve hüküm verebilir mi? Her zaman için irsal olunan gönüller o zamandaki insanların imamıdır ve **o gönül kendi zamanının hüküm noktasıdır.**

Allah'ın o zaman için lütfettiği arzu o gönülden zuhur eder. O gönül noktası Allah'ın o zamandaki arzusunun tecellisidir. Allah, hangi zamanda hangi gönülde zuhur ederse, ondaki ilâhî neşeye (meşrep, arzu, zevk-i zâtî) göre o zamandaki insanları muhakeme eder.

Geçmiş zamanlarda evliya vardı da şimdi yok mu? Velâyet, Allah'ın insan varlığındaki arzusudur o hâlde “*bugün evliya yoktur*” demek, Allah'ın insan varlığındaki arzusunun kabul edilmediği ve Allah'ın arzuyu ilâhîsinin belirli bir zaman aralığına sıkıştırmak anlamına gelir ki, bu mümkün değildir.

Din, Allah'a tahsis edilirse Allah dini idrak edilir. Yaratılış olarak birbirlerine benzer olan insanlardaki meşrepler, zevkler, arzular değişik olabilir. Ancak iman noktasında birlik vardır. Bütün zevklerin arzuların birleşmesi zâtîyyet noktasından bir bakış ile mümkündür.

Hüve idraki çok yüksek bir idraktır. Sırr-ı Âdem'e imanı olmayanın Hüve idrakinden feyzi yab olması mümkün değildir. Mevhum Allah inancına sahip olan bir kimşenin Hüve idrakinde olması beklenemez.

Mesnevî'de zikredilen bir hadis-i şerifte;

Resûlullah Efendimiz; **"Herkes Cenâb-ı Hakk'a bir çeşit ibadetle yakınlaşmak ister. Sen, Allah'ın has kullarından, ermiş, akıllı bir kulunu bul, onunla sohbet etmek suretiyle Allah'a yakınlaşmayı dile de, herkesten ileri geçmiş ol"** buyurmuşlardır.

O Zamanın İnsanı, o zamanın programı ve şifresidir. Geçmiş zamanlardaki anlatımlar, bugünün insanına uymamaktadır; Zamanın Sahibi yarından bahsetse, onu da kabul ve idrak zordur. O yüzden Zamanın Sahibi, o zamanın şartlarına göre kendine bağlı olan gönülleri irşad eder. Kur'an'ı o zamana göre açar ve anlatır.

ZAMANIN İNSANI'NA NASIL MÜLAKİ OLUNUR?

Allah'a samimi olarak iltica edilirse ve talep edilirse, Allah bu isteği arzu ederse kabul buyurur. Çünkü bu talebi yapan, Allah'ın tertibini talep etmektedir. Allah, bu

nizamını insanların rahmet bulması için kurmuştur.

Zamanın Sahibi olan gönül noktası, insanların karşısına çıkıp; **“Ben Zamanın Sahibiyim”** demez. Allah bu tertibini talep edene, o noktayı dilerse lütfeder.

İLÂHÎ YETKİ

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

“Hz. Muhammed’den (s.a.v) sonra her şey beşeridir ve hiç kimse ilâhî bir yetkiye sahip değildir... Hiç bir fert dinin anlaşılması ve yorumlanması konusunda ilâhî bir yetkiye sahip olduğu iddiasında bulunamaz” denilmektedir.

Bu sözü söyleyenler, Allah’ın her zaman için bir uyarıcı gönderdiğini ve kıyamete kadar da bu tertibin yürüyeceğini kabul etmediklerini tasdik etmiş oluyorlar. Bu düşüncede olanlar, bir gönülde ilâhî bir yetki olup olmadığını değerlendirebilecek durumda mıdır?

Bu düşüncede olan kimseler, velâyetin kıyamete kadar devam edeceğini kabul etmemekte ve Sevgili Efendimizden sonra zuhur eden Hz. Ebû Bekir’i, Hz. Ömer’i, Hz. Osman’ı, Hz. İmam-ı Ali’yi ve tek mil evliyayı da reddetmiş olmaktadır.

Kıyamet sûresi 36. âyetinde;

"İnsan kendi haline mi bırakılacağını sanır?" buyrulmaktadır.

Allah, kıyamete kadar kendi arzularını insanlara intikal ettirecektir. *“Vahiy Peygamberle bitmiştir, Peygam-*

berden sonra her şey beşeridir” diyenlerin sözleri hakika-ti yansıtmamaktadır. Onlar kendilerinde böyle bir hâl ol-mayınca herkesi kendileri gibi değerlendirmeye çalışıyor-lar.

Hız. Mevlâna şöyle buyurmuştur: **“Bütün insan-lar, velileri kendi nefisleri ile kıyas ettikleri için yoldan çıkmışlardır. Bu sebepten ötürü, Allah'ın seçkin kullarından pek az kimse haberdar olabil-di. Velileri de kendileri gibi sandılar. İşte, biz de insanız, onlar da insan. Biz de yemeğe içmeğe ve uyumaya mecburuz, onlar da.”** dediler. Körlükleri yüzünden, aralarında uçsuz bucaksız bir fark ol-duğunu bilemediler.”

Peygamberimizin; **“Size paha biçilmez iki ema-net bırakıyorum. Birisi Allah'ın kitabı Kur'an, di-ğeri de benim Ehl-i Beyt'imdir. Bunlara sarılırsa-nız asla dalâlete düşmezsiniz. Bu ikisinin hesabı kıyamet günü sizden sorulacaktır.”** (Ahmed b. Hanbel, Müsned, VI, 323) buyurarak işaret ettiği manevi yol, kıya-mete kadar Sırr-ı Ehl-i Beyt'in ruhaniyetinde devam ede-cektir. İlâhî yetki, Allah tarafında lütfedilir; ehl-i zahirin hiç kimseye ilâhî yetkiyi lâıyk görmemesi, herkesi kendi-si gibi görmesi yüzündendir.

Ehl-i zahir, herkesi kendi makamında görmek iste-mektedir. Ancak Allah, velâyetini ve namütenahi ilmini

kıyamete kadar arzu ettiği gönüllerden bütün insan kalplerine makamları nispetince intişar ettirecektir.

Mümin sûresi 15. âyetinde;

"Dereceleri yükselten, Arş sahibi, emrin-den Ruh'u, mülâkî oluş gününe dair uyar-sın diye, kullarından dilediğine mülâkî eyler" buyrulmaktadır.

Yaratılmış varlıkların hiçbiri eksik görülmemelidir. Ama her varlığın yaratılış mazhariyeti neyse, ona göre muamele edilmesi icap eder.

DEVLET BAŞKANI KADIN OLABİLİR Mİ?

Allah'ın Âdem sırrı ile vermiş olduğu ilâhî yetki ricale aittir.

Nisa sûresi 34. âyetinde;

"...Rical nisa üzerine kavvamdırlar..." buyrulmaktadır.

Kavvam; nezaret ve muhafaza eden, işlerin mes'uliyetini üzerine alıp iyi idare eden kimse mânâsına gelmektedir.

Yaratılış tertibinde ilk yaratılan Âdem'dir. Havva Âdem'e tâbi olarak yaratılmıştır. İnsanlık tarihi boyunca kavimlere ve toplumlara önder olmak üzere gönderilen bütün peygamberler erkektir.

Allah'ın rical olarak vasfetmiş olduğu erkek varlığı ruhu, kadın ise nefsi temsil eder. Bir topluluğun veya devletin başında kadın olması ruhun nefse tâbi olması mânâsına gelir ki, bu Allah'ın yaratma tertibine uyulmadığını göstermektedir. Bu konuları tarafgirlik meselesi olarak değil, Allah'ın arzuyu ilâhîsi olarak idrak etmek gerekir.

HÂTÎME

B i s m i l l a h i r r a h m a n i r r a h i m

İlk insan olan Hz. Âdem'den itibaren pek çok peygamber kendi kavimlerinin hem dini önderi olarak kabul edilmiş, hem de devlet başkanı olarak vazife yapmışlardır.

Yahudilik'te dinle devlet bir ve özdeşti. Peygamberler, Allah'ın arzusu mucibince krallık vazifesini de yerine getirmişlerdir. Nitekim Hz. Davud, Hz. Süleyman kral peygamberlerdir. Hz. İsa'ya Yahudilerin kralı denmesi de bu anlayışın bir devamıdır. Son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v)'de devlet kurucusu ve devlet başkanı idi.

Hz. Muhammed (s.a.v) gelinceye kadar din anlayışı belirli bir nizam içinde devam ede gelmiştir. Ancak Hz. Muhammed (s.a.v) ile beraber din anlayışı çok değişmiştir.

Hz. Muhammed'e (s.a.v) gelinceye kadar din anlayışı insan münasebetleri üzerine kurulmuştur. İnsanlara bireysel ve toplumsal yaşamda nasıl davranmaları gerektiği ile ilgili ahlâki öğütler çerçevesinde bir öğretim yapılmış, yaşamla ilgili şariat bilgisi öğretilmiştir. Peygamberimizden evvel gelen peygamberler kavimleri içinde ilâhî

rahmeti, nizamı öğretmişler ve Allah'a nasıl tapılması gerektiğini bildirmişlerdir.

Hz. Muhammed (s.a.v) ile beraber **“Allah-Kul”** ilişkisi daha değişik bir mecraya girmiştir. Peygamberimiz dini anlatırken, artık terakki etmiş olan insanı, dünya anlayışının fevkinde âlemlerden, bizim yaşadığımız boyutun, yedi semaların ve onların da fevkinde cennet ve cehennemlerin de dışına çıkıp anlaşılması gerektiği hakikati ortaya çıkmıştır.

Hz. Muhammed (s.a.v) bütün âlemler üzerine Allah'ın rahmet-i ilâhîyesini lütfetmek için gönderilmiştir. Hamd onunla tamamlanmıştır. Ondan sonra zuhur eden velilerin de bu ilâhî makamın feyzi ile çok ileri bir idrak ve anlayış içerisinde oldukları görülecektir. Hz. Muhammed'in (s.a.v) getirdiği nizam ebedi devam edecektir. Zamanın sahipleri de O'nun düsturuna uygun olarak, kendi zamanlarına müdahale etmek salahiyetine sahiptir.

Kur'an, insanın bu âlemlerin üzerinde bir mazhariyete sahip olduğu hakikatini açmıştır. Artık bu noktaların da idrak edilebileceğini işaret etmektedir.

Peygamberimiz yoktan bir devlet kurarak kıyamete kadar devlet idaresinin nasıl olması gerektiğini göstermiştir. Onun idaresi kendisinden sonra gelen bütün İslâm

devletleri için örnek teşkil etmiştir. Bu kadar büyük bir medeniyet kurmuş olmasına rağmen tevazuu noktasında da örnek olmuştur. Çünkü “O” her konuda en güzel örnektir.

Dikkat edilirse, din ve devlet, Allah'ın irsal eylemiş olduğu vazifeli gönüller eliyle yürüyebilmiştir. Yani din ve devlet arasında herhangi bir çatışma ve uyumsuzluk söz konusu olmamıştır.

“Din, bir devlet modeli sunuyor mu?” veya *“devlet ile din birbiri ile nasıl beraber yürür?”* denilmektedir. Elbette bunu söyleyenler dinin hayatın her alanı için bir model sunduğunu ve dinin de devletin de vazgeçilmez olduğunu görmek istemeyenlerdir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus şudur: Dinin sunduğu model, Allah'ın o zaman için arzu ettiği gönülden, o zamanın insanlarına lütfedilenlerdir. Yoksa Allah ile bir ünsiyeti olmayan, ancak buna rağmen okuyup ezberledikleri ile geçmiş zamanların hükmünü bu zamana taşıyanlar ile değil. Eğer bu kimseler muvaffak olsaydı bugün din anlayışı böyle olmazdı.

İnsanlar tarafından uydurulan Zerdüştlük, Taoizm, Konfüçyüsçülük, Budizm vs. gibi **“inançlara”** din diyenler, Allah'ın Hz. Âdem ile lütfettiği **“ALLAH DİNİ”**ni tam mânâsı ile idrak etmekten uzak kalmışlardır. Allah'ın kabulü yoksa, bu inançlara **“din”** demek mümkün müdür?

Museviler ve Hıristiyanlar ise, “**On Emir**”e iman etmelerinden ve Allah tarafından vazifelendirilen peygamberlere iman etmelerinden dolayı “**Ehl-i Kitap**” olarak değerlendirilir. Ancak Allah katında din İslâm’dır, yani Allah dinidir.

Dinden murat, Hakk'ın rızasını kazanmaktır. Yoksa din, sadece ahlâkî öğütler içeren kurallar manzumesi değildir. Bu dünya, insan için “**bir nebze rızıklanma yeri**” olduğuna göre, hakiki bir din anlayışında olmayanlar kendilerini bu rızıktan mahrum bırakmış olurlar.

İnsanları hakikate ancak doğru bir inanç ulaştırır. Allah, her zaman insanlara hakikat yolunu gösteren peygamberler ve veliler irsal eylemiş olduğu halde, zahiri devlet adamları, Allah'ın peygamberleri ile bildirmiş olduğu nizama rağmen ayrı bir nizam kurmaya gayret etmişler ve bu şekilde toplumları idare etmeye çalışmışlardır.

Tarih boyunca kurulan devletlere bakılacak olursa maneviyata, Allah'ın gönderdiği peygamberlere ve velilere saygı gösteren devletlerin güzel yürüdüğü, ancak saygı göstermeyenlerin silinip gittiği apaçık görülecektir.

Devlet başkanları, ne zaman ki yetkisi olmaksızın maneviyata müdahale etti, muvaffak olamadılar; ne zaman ki devletler dine müdahale etmeye kalktılar, o devletlerin akıbeti hayır olmadı, hepsi küsûfa uğradılar. Tarih

bunun sayısız örnekleri ile doludur.

Bir devlette insanların inançlarına müdahale edilmemelidir. Devlet başkanları, sadece toplumu idare eder, insan gönülleri serbesttir, müdahale edilmez.

Sevgi ve aşka nasıl müdahale edilemezse, imana da müdahale edilemez. Çünkü iman da sevgi ve aşktan kaynaklanmaktadır. Allah'ımız, kendisinden kendisine olan aşk ve muhabbeti ile varlıkları yaratmıştır. Çünkü her varlığın asliyeti Allah'tır.

Allah'tan, bütün kulları için daha ileri güzelliklere kavuşmalarını nasip etmesini niyaz ederiz. AMİN...

Elhamdu Lillâhi Rabbil Âlemîn.

Hüve't Tevfiku'r Refîk

ELL HACC HÜSEYİN VEDAD

YAYIMLANMIŞ ESERLER

1.KURBU NEVAFİL (DUA KİTABI)

2.HİDAYET-İ İLMİYE

3.İSLÂMDA MANEVİ HAKİKATLER VE YOLLAR

4.SÜREYYA DİVANI (İlaveli İkinci Basım)

5.FETHÜL AHFA

6.ZİKİR VE NEFİS MERTEBELERİ

7.EHL-İ BEYT

8.RİSALET-İ GAVSİYYE

9.YİRMİ ÜÇ YIL

10.HATMÜL VELÂYET

11.HAKİKAT KÖŞESİ

12.İLÂHÎ İKAZ

13.KELÂM-I MANEVÎ SOHBETLER

14.ESMÂ-İ CELÎLE-İ İLÂHÎYE İSM-İ AZAM-I HUSUSÎ

15.HZ. FÂTİME

16.EL MUSAVVİR

17.MEKTÛB-İ TİRMİZÎ

18.SEB'AN MÎNEL MESANÎ

19.MUHABBETLİ GÖNÜLLERE BİR TEZKİRE

20.RUHULLAH

21.VAHDET -İ VÜCUD

22.VAHİY VE AKIL

23.DÜSTUR

24.MÜRŞİD-İ MUHKEM DERVİŞ-İ SADIK

25.ÂYETLER VE HADİSLER

26.İNKILÂB-I KEBİR ASLA KALBOLUŞ

27.DERYAYI NURU MUHAMMED

28.SIRR-I HATMÜL VELÂYET

29. GÜLZÂR-I MA'RİFET

30. NAME-İ HUSUSİYE

31. EL HÜVE

32. KUR'AN-I SIRR-I İLÂHÎ

33. HAZRETİ HATİCE

34. ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE ALLAH DİNİ

35. ÂDEM'DEN GÜNÜMÜZE DİN VE DEVLET